

katholieke hogeschool
associatie KU Leuven

VIVES studiegebied sociaal-agogisch werk
Doorniksesteenweg 145 - B-8500 Kortrijk
Tel.: 056 26 41 50 Fax: 056 21 58 03

Het ontwerpen van een mobiele snoezelruimte

«'t Spetterke »

Bostoën Ward

Bachelor in de orthopedagogie

Decrock Kenneth

Bachelor in het sociaal werk

Gijselinck Jolien

Bachelor in de toegepaste psychologie

Goffin Inke

Bachelor in de toegepaste psychologie

Lefebvre Laura

Bachelor in de toegepaste psychologie

Swaenepoel Femke

Bachelor in het sociaal werk

Tolpe Kelly

Bachelor in de toegepaste psychologie

Vandenberghe Amber

Bachelor in de orthopedagogie

Bachelorproefbegeleider: Maes Dominique

Academiejaar 2017-2018

1. Voorwoord

Wij zijn acht studenten van Vives Hogeschool Kortrijk. Wij komen uit drie verschillende opleidingen binnen het studiegebied Sociaal-Agogisch Werk: Toegepaste Psychologie (Jolien Gijselinck, Kelly Tolpe, Laura Lefebvre en Inke Goffin), Orthopedagogie (Amber Vandenberghe en Ward Bostoën) en Sociaal Werk (Femke Swaenepoel en Kenneth Decrock). Voor onze bachelorproef kregen we de opdracht een mobiele snoezelruimte te ontwikkelen. Dit in opdracht van VZW De Stroom.

Wij willen graag de personen bedanken die ons hebben ondersteund doorheen het hele proces. Als eerste willen we onze docent Dominique Maes bedanken voor de nodige sturing en begeleiding tijdens het project. Ten tweede willen we in het bijzonder Trish Berten bedanken voor haar expertise en ondersteuning. Vervolgens bedanken wij de organisaties die we een bezoek mochten brengen en/of contacteren om hun kennis omtrent het onderwerp met ons te delen.

Ten slotte willen we alle personen bedanken die geholpen hebben bij het realiseren van onze mobiele snoezelruimte. Hierbij willen we Nick Ceyfs bedanken voor het schenken van de caravan, Jan Burggraeve voor de binnenverf en Claude Vandenberghe voor de buitenverf. Daarnaast willen we Sophie Sabbe, Nadine Vanderlinden, Nancy Lazou en Julia Kerckhoeve bedanken voor het naaien van de gordijnen en de voelzakjes. Alsook willen wij Kürt Lefebvre bedanken voor het controleren van de elektriciteit, Andy en Dany Gijselick voor het spuiten en het verplaatsen van de caravan.

2. Inhoudsopgave

1.	Voorwoord	1
2.	Inhoudsopgave	2
3.	Inleiding	6
4.	Literatuur	7
4.1	Snoezelen	7
4.1.1	Wat is snoezelen.....	7
4.1.2	Waarom snoezelen we?	8
4.1.3	Welke zintuigen worden geprikkeld tijdens het snoezelen?.....	8
4.1.4	Wat is het doel en het effect van snoezelen?	9
4.1.5	Aandachtspunten bij het snoezelen.....	10
4.1.6	Twee soorten snoezelmomenten.....	13
4.2	Doelgroep	14
4.2.1	Wie is onze doelgroep	14
4.2.2	Aandachtspunten bij het omgaan met kinderen met een beperking	16
4.2.3	De invloed van snoezelen op het welbevinden en het gedrag van kinderen met een beperking.....	20
4.3	Snoezelruimte	21
4.3.1	Een stappenplan om tot een snoezelruimte te komen.....	21
4.3.2	De principes van snoezelvoorwerpen in de snoezelruimte	22
5.	Onderzoek	23
5.1	Inleiding	23
5.2	Conclusie	23
6.	Praktische uitwerking van het project	26
6.1	Groepsproces	26
6.1.1	Week 1.....	26
6.1.2	Week 2.....	26
6.1.3	Week 3.....	26
6.1.4	Week 4.....	27
6.1.5	Week 5.....	31
6.1.6	Week 6.....	31
6.1.7	Week 7.....	33
6.1.8	Week 8.....	34
6.1.9	Week 9.....	35

6.2	Ruimtes.....	36
6.2.1	Snuffelruimte.....	36
6.2.2	Fluorruimte	36
6.2.3	Doezelruimte	37
6.3	Thema's	37
6.3.1	Blauw	37
6.3.2	Natuur en dieren	37
6.4	Materiaal	38
6.4.1	Bubbelunit	38
6.4.2	Bluetooth speaker	38
6.4.3	Bed.....	39
6.4.4	Massagekoffer	39
6.4.5	Fluorruimte	39
6.4.6	Voelpanelen.....	40
6.4.7	Zitzak.....	40
6.4.8	Geurpotjes.....	40
6.4.9	Blotevoetenpad	41
6.4.10	Stoffen slinger.....	41
6.4.11	Gekleurde schudflessen	41
6.4.12	Voelzakjes.....	42
6.4.13	Kijkzakjes	42
6.4.14	Schudbuizen	42
6.4.15	Kijklades.....	42
6.4.16	Kruiptunnel.....	43
6.4.17	Voelpanelen.....	43
6.4.18	Voelbakken	43
6.4.19	Strandbal	43
6.4.20	Verkleedkledij.....	44
6.4.21	Regenbuis.....	44
6.4.22	Hartslagbeer	44
6.4.23	Octopus	44
6.4.24	Fietswiel.....	45
6.4.25	Paraplu.....	45
6.4.26	Slinger van pompons	45

6.4.27	Varia.....	45
7.	Eindactiviteit.....	46
7.1	Draaiboek directie Zonneburcht	46
7.1.1	Planning.....	46
7.1.2	Doelgroep.....	47
7.1.3	Verloop.....	47
7.1.4	Verhalen	48
7.1.5	Contactgegevens	48
7.2	Evaluatiefiche	49
7.3	Foto's eindactiviteit.....	51
8.	Handleiding	60
8.1	Doelgroep.....	60
8.2	Het concept	60
8.2.1	Snuffelruimte.....	60
8.2.2	Fluorruimte	60
8.2.3	Doezelruimte	60
8.3	Verloop.....	60
8.4	Materiaal	61
8.4.1	Bubbelunit	61
8.4.2	Bluetooth speaker	62
8.4.3	Bed.....	62
8.4.4	Massagekoffer	62
8.4.5	Fluorruimte	63
8.4.6	Voelpanelen.....	63
8.4.7	Zitzak.....	63
8.4.8	Geurpotjes.....	64
8.4.9	Blotevoetenpad	64
8.4.10	Stoffen slinger.....	65
8.4.11	Gekleurde schudflessen	65
8.4.12	Voelzakjes.....	65
8.4.13	Kijkzakjes	66
8.4.14	Schudbuizen	66
8.4.15	Kijklades.....	66
8.4.16	Kruiptunnel.....	66

8.4.17	Voelpanelen.....	67
8.4.18	Voelbakken.....	67
8.4.19	Strandbal	67
8.4.20	Verkleedkledij.....	67
8.4.21	Regenbuis.....	68
8.4.22	Hartslagbeer.....	68
8.4.23	Octopus	68
8.4.24	Fietswiel.....	68
8.4.25	Paraplu.....	69
8.4.26	Slinger van pompons.....	69
8.4.27	Varia.....	69
9.	Besluit.....	70
10.	Referentielijst	71
11.	Bijlagen	73

3. Inleiding

Deze bachelorproef is tot stand gekomen naar aanleiding van een nood aan snoezelen bij kinderen met een beperking. Onze opdrachtgever is VZW De Stroom. Zij zijn een vrijetijdsorganisatie die inclusieve speelpleinwerking organiseert. Tijdens hun activiteiten maken ze reeds gebruik van de vaste snoezelruimte in MFC De Kindervriend. VZW De Stroom had de wens om de snoezelruimte mobiel te maken zodat ze de stap naar de kinderen zelf kunnen zetten. De mobiele snoezelruimte zal ingezet worden op verschillende speelpleinwerkingen. De meerwaarde van de mobiele snoezelruimte is om kinderen met een beperking meer te laten aansluiten bij de speelpleinwerking dit met het oog op meer inclusie.

Het snoezelen vindt steeds meer ingang binnen het werkveld. Ook in de maatschappij wint het steeds aan populariteit. Vroeger werd dit vooral gebruikt voor mensen met een beperking, nu is het doelpubliek veel uitgebreider. VZW De Stroom wil met de mobiele snoezelruimte kinderen vooral rust laten ervaren en hun zintuigen maximaal stimuleren. Er zijn al enkele mobiele snoezelruimtes, maar VZW De Stroom heeft hier nog weinig ervaring mee. De mobiele snoezelruimte die wij hebben ontworpen zorgt voor een nieuwe manier van werken voor de organisatie.

Onze opdracht was om een mobiele snoezelruimte uit te bouwen. Hiervoor zijn wij op zoek gegaan naar een caravan. Deze hebben wij volledig omgebouwd tot 't Spetterke. Als eerste zijn we op zoek gegaan naar informatie rond snoezelen en de doelgroep. Dit kunt u terugvinden in onze literatuurstudie. Om nog extra informatie te verkrijgen werd een verkennend onderzoek uitgevoerd. Dit bij voorzieningen die werken met snoezelen. Daarnaast schreven wij de praktische uitwerking van het project neer in dit eindrapport. Dit bevat onder andere de beschrijving van het groepsproces, ruimtes, thema's en materialen. Vervolgens werd de eindactiviteit besproken die uitgevoerd werd in het buitengewoon lager onderwijs Zonneburcht te Waregem. Als laatste vindt u een concreet besluit.

4. Literatuur

In de literatuurstudie kunt u terugvinden wat snoezelen inhoudt en waarom er gesnoezeld wordt. Daarnaast wordt de focus gelegd op het doel en het effect van snoezelen en worden enkele aandachtspunten vermeld. Vervolgens wordt er besproken met wie er gesnoezeld kan worden. Er wordt ook stil gestaan bij de begeleiding tijdens het snoezelen en welke invloed dit heeft op de doelgroep. Als laatste wordt stil gestaan bij het materiaal dat gebruikt wordt bij het snoezelen en de principes ervan. Om af te sluiten wordt een stappenplan meegegeven om tot een snoezelruimte te komen.

4.1 Snoezelen

In dit hoofdstuk geven we aan wat snoezelen inhoudt, wat het doel is, welke zintuigen er bij betrokken zijn, wat de effecten en aandachtspunten zijn en welke twee snoezelmomenten er bestaan. Wij bespreken dit omdat snoezelen de basis vormt van ons project en we hier een diepere kijk op willen krijgen.

4.1.1 Wat is snoezelen

Om een mobiele snoezelruimte te ontwerpen is het van groot belang om te weten wat snoezelen inhoudt en waarom dit belangrijk is. Snoezelen vormt immers de kern van ons project.

Om te weten waarvoor snoezelen staat, komen we uit bij een definitie geformuleerd door Pollet (2017), namelijk dat het woord snoezelen een samentrekking is van de woorden ‘**snuffelen**’ en ‘**doezelen**’. Het **snuffelen** wijst op actief deelnemen, onderzoeken en experimenteren (Pollet, 2017). Bij snuffelen staat het actief, dynamisch opdoen en genieten van de zintuiglijke ervaringen centraal. Het **doezelen** daarentegen, is een rustgevende activiteit: het rustig genieten en het passief ondergaan van allerlei effecten. Hieronder verstaan we dommelen, soezen, wegdromen of rustig genieten (Vlamynck, 2004-2005). Door het doezelen kunnen er unieke belevings- en ervaringsmomenten gecreëerd worden. Storende factoren worden hierbij zoveel mogelijk uitgeschakeld en daardoor worden prikkels vaak heel intens beleefd.

Snoezelen is volgens Vlamynck (2004-2005) een ongedwongen belevingsmoment. Bij dit moment is er begeleiding voorzien. Die begeleiding moet de bezoeker de tijd gunnen voor zijn persoonlijke beleving. Men krijgt zoveel mogelijk de vrijheid om zelf te kiezen en zijn eigen tempo te ontwikkelen, zodat hij rustig kan genieten van de verschillende ervaringen (Vlamynck, 2004-2005). Wat verwacht wordt van een goede begeleiding bij dergelijk snoezelmoment komt aan bod in paragraaf 4.1.5 ‘Aandachtspunten bij het snoezelen’.

4.1.2 Waarom snoezelen we?

We stellen vast dat we in onze jachtige productie- en consumptiemaatschappij dagelijks door heel veel prikkels overspoeld worden. Personen met verstandelijke beperkingen, mensen met dementie, kinderen met ADHD, baby's, peuters en kleuters hebben het moeilijk om in die snelheid, hoeveelheid en verscheidenheid aan prikkels zelf structuur te vinden. Volgens Derie & Vanoosthuysse (2008) brengt dit onrust en een gevoel van onveiligheid teweeg. Onrust en onveiligheid belemmeren het rustig genieten en het actief op zoek gaan. Snoezelen zorgt ervoor dat men zich kan ontspannen en tot rust kan komen (Derie & Vanoosthuysse, 2008).

4.1.3 Welke zintuigen worden geprikkeld tijdens het snoezelen?

Tijdens het snoezelen focust men zich op het stimuleren van de zintuigen, dit door het gebruik van verschillende snoezelvoorwerpen (Schokkaert, 2008). Enkele prikkels zijn:

- Orale prikkels
- Smaakprikkel
- Visuele prikkels
- Akoestische prikkels
- Tactiele prikkels
- Somatische prikkels
- Vestibulaire prikkels (ervaring van bewegen)
- Vibratorische prikkels (niet grijpbare materialen)

Deze prikkels spelen in op verschillende zintuiglijke aspecten (Schokkaert, 2008), namelijk:

- **Het visuele aspect.** De visuele prikkel is in onze beleving de meest sterke prikkel. De informatie omtrent onze directe omgeving wordt grotendeels via de ogen verkregen. Op visueel vlak valt er heel veel te ontdekken in een snoezelruimte (bijvoorbeeld spiegelbol, zeepbellen, slinger van cd's, wolken met kerstlichtjes...).
- **Het tactiel aspect.** De tastzin is verantwoordelijk voor één van de belangrijkste belevingen in een snoezelruimte. Personen met een verstandelijke beperking maken veelvuldig gebruik van hun tastzin om zo een beter beeld van hun omgeving te krijgen. Tastmateriaal is zeer functioneel voor het aanbieden van stimulerende prikkels. Door de omgeving te betasten kan de persoon een gevoel van veiligheid en vertrouwen in zichzelf opbouwen (bijvoorbeeld ballenbad, zachte ballen, tastgordijnen, zachte kubus, tasthoekje, exploratiemateriaal, de zachte hoek, tapijt...).

- **Het auditieve aspect.** Muziek kan op twee manieren gebruikt worden (bijvoorbeeld muziekspeelgoed, speelgoed met geluidseffecten...). Dit als middel om sfeer te scheppen en of om contact te maken. De muziek die gebruikt wordt als sfeerschepper zijn instrumentale muziekstukken en vertrouwde natuurgeluiden (bijvoorbeeld gezang van vogels, wind, ritme van de regen, ruisen van een waterval...). De begeleider dient een keuze te maken tussen de aanwezige stemming verder uitlokken of de stemming veranderen aan de behoefte van het kind. Men hoeft niet overspoeld te worden met allerlei zintuiglijke prikkels, ook niet met muziek. Een overdaad aan muziek neemt het verrassingseffect weg en zwakt de behoefte tot luisteren af. Tijdens het snoezelen kan muziek afgewisseld worden met een stiltemoment. Het ervaren van stilte werkt bevrijdend.
- **Geur en smaak.** Dit zijn belangrijke componenten om de zintuiglijke ervaringen te optimaliseren, maar het aanbieden van deze aspecten is geen eenvoudige opdracht. In de vorm van aromatische producten kan een geur zorgen voor een herkenbare ruimte die ontspannen en aangenaam is (bijvoorbeeld wierookstokjes).

4.1.4 Wat is het doel en het effect van snoezelen?

4.1.4.1 Doelstellingen

In de literatuur zijn er veel verschillende doelstellingen van snoezelen terug te vinden. Hieronder worden de belangrijkste doelstellingen opgesomd. De hoofddoelen van snoezelen zijn rust en ontspanning vinden door middel van het prikkelen van de zintuigen. Dit nodigt uit tot het exploreren en ontdekken van zichzelf en de omgeving. Het snoezelen draagt ook bij tot het welzijn en welbevinden. Ook is het belangrijk om plezier te ervaren in de activiteit (Boeckx, 2005-2006).

Snoezelen wordt steeds begeleid door een vertrouwenspersoon en/of begeleider. Daarbij wordt er aandacht besteed aan de relatie tussen de betrokkenen. Hierbij wordt er zowel gebruik gemaakt van verbale als non-verbale communicatie. Het is de bedoeling om een veilige en vertrouwde omgeving te creëren. Op die manier probeert men tegemoet te komen aan de emotionele noden en behoeften van de mensen, zoals: oprechte aandacht, contact, warmte, liefde en geborgenheid (Boeckx, 2005-2006). Ook lichamelijk contact maken zonder iemand pijn te doen is belangrijk voor kinderen. Dit alles wordt gestimuleerd in de snoezelruimte (Hullak, 2016-2017).

4.1.4.2 Effecten

Snoezelen heeft verschillende effecten voor personen met of zonder beperking. Zo heeft het een positieve invloed op de concentratie en zorgt het voor een afname van onrust en agressie (Boeck, 2005-2006). Ook een daling van angst en negatieve ervaringen is een effect van snoezelen

(Verschuieren, 2010-2011). Door het snoezelen wordt de alertheid, de aandacht, de concentratie en de betrokkenheid bevorderd (Beyns, Convens, Kovacic, Laermans & Vanaeken; 2011-2012).

4.1.4.3 Snoezelen internationaal

Snoezelen is in het buitenland niet onbekend. In het Engels wordt de term snoezelen vertaald naar multi-sensory environment. In Israël maken ze bijvoorbeeld gebruik van de multi-sensory environment voor kinderen met het Rett syndroom. Het doel hiervan is een balans te vinden tussen ontspanning en een veilige omgeving die ondersteund wordt door een begeleider. Door gebruik te maken van een multi-sensory environment ziet Lotan (2005) een aantal effecten, zowel psychologisch als gedragsmatig. Zo is er bijvoorbeeld het stijgen van de hartslag bij passieve kinderen en het dalen van de hartslag bij hyperactieve kinderen. Volgens Lotan (2005) kunnen we onze omgeving pas begrijpen door gebruik te maken van onze zintuigen. Door gebruik te maken van een beschermde omgeving biedt je de cliënt ondersteuning. Deze internationale bron suggereert dat regelmatige bezoeken aan een rustige plaats zoals een multi-sensory environment of snoezelruimte een mogelijke oplossing kan bieden bij het behandelen van reeds aanwezige of toekomstige moeilijkheden van de cliënt (Lotan, 2005).

4.1.5 Aandachtspunten bij het snoezelen

Door rekening te houden met de aandachtspunten kan er gezorgd worden voor een optimale snoezelervaring. Hieronder worden enkele aandachtspunten besproken waarmee best rekening gehouden wordt. We bespreken achtereenvolgens de gewenste sfeer, de keuzevrijheid en de voorwaarden van een goede begeleiding.

4.1.5.1 De juiste sfeer

De inrichting van een ruimte roept bij iedereen een bepaalde sfeer op. Dat geldt natuurlijk ook voor de snoezelruimte. De juiste sfeer kan bekomen worden door verschillende aspecten en middelen.

- **De vorm.** In de snoezelruimte kan er gebruik gemaakt worden van verschillende vormen. Deze vormen roepen allemaal een andere sfeer op. Zo zijn er ronde vormen, strakke vormen, hoeken... Daarnaast is ook de grote van de ruimte bepalend voor de sfeer. Zo zijn intieme ruimtes bijvoorbeeld kleiner van formaat (Thomassen & Wackers, 1999).
- **Het materiaal.** Er zijn veel verschillende materialen beschikbaar voor de aankleding van de snoezelruimte. Er zijn zachte wandbekledingen of bekledingen gemaakt van hard materiaal. Elk materiaal heeft zijn eigen karakter en uitstraling. Metaal wordt bijvoorbeeld als koud ervaren. Door middel van warme kleuren kan het karakter en de uitstraling van materialen geneutraliseerd worden (Thomassen & Wackers, 1999).

- **De verlichting.** Er zijn twee soorten verlichting: dag- en kunstlicht. In een snoezelruimte is het belangrijk dat je rekening houdt met de intensiteit en de kleur van het licht. Gekleurde lampen, spots met kleurschijven, neonlicht, blacklights en prikkabels met verschillende gekleurde lampen trekken veel aandacht in een snoezelruimte en moeten gedoseerd worden (Thomassen & Wakkers, 1999).
- **Het kleurgebruik.** Het is belangrijk kleuren te kiezen die bij de aard van de activiteit passen. Wanneer er al veel kleurige zaken aanwezig zijn, is het beter om neutrale tinten te gebruiken, zo kan er meer rust gecreëerd worden. Wil je rust, kies je rustige kleuren. Wil je actie, kies voor heldere en verschillende kleuren (Thomassen & Wakkers, 1999). Er kan ook gewerkt worden met een kleurencombinatie die in contrast staat. Zo kan een gele tint zorgen voor rust terwijl een bordeaux muur in dezelfde ruimte voor het levendige effect kan zorgen (Vlamynck, 2004-2005).
- **De muziek.** In een snoezelruimte zijn meerdere muziekgenres geschikt als rustige achtergrondmuziek. Bijvoorbeeld symfonische uitvoeringen van popmuziek, balletmuziek, licht klassiek en jazz (Thomassen & Wakkers, 1999).

4.1.5.2 Mogelijkheid om zelf te kiezen

De keuze van de activiteit gebeurt door de bezoeker en niet door de begeleiding. Het initiatief moet, waar mogelijk, bij de bezoeker blijven. Door in de snoezelruimte verschillende hoeken te creëren, kan men een selectie maken uit verschillende activiteiten (Vlamynck, 2004-2005).

4.1.5.3 Mogelijkheid om zelf het tempo te bepalen

In de maatschappij ligt het tempo hoog. Tijdens het snoezelen moet haast zoveel mogelijk vermeden worden. Men moet de tijd krijgen om de prikkels op te nemen, waarnemingen te verrichten en ervaringen op te doen (Vlamynck, 2004-2005). Er moet langer worden stilgestaan bij anders vanzelfsprekende prikkels (Boeckx, 2005-2006). Bijvoorbeeld niet alleen focussen op het voorwerp, maar ook op de kleur, de vorm, de textuur, enzovoort.

4.1.5.4 Gebruik maken van de juiste tijdsduur

Het is belangrijk dat het snoezelen rustig op- en afgebouwd wordt, ook de overgang tussen de verschillende activiteiten mag niet overhaast gebeuren. Hiervoor is een goede begeleiding belangrijk. Ook is de duur van het snoezelen afhankelijk van persoon tot persoon en moet dit individueel bekeken worden. Om een overgang aan te kondigen, kan men bijvoorbeeld de lichten één voor één aanschakelen of het geluidsniveau van de muziek verminderen (Vlamynck, 2004-2005).

4.1.5.5 Gebruik maken van herhaling

Personen zonder een verstandelijke beperking kunnen een prikkel snel ordenen en plaatsen. Onze doelgroep, personen met een verstandelijke beperking, hebben hier meer tijd voor nodig. Regelmatig eens iets herhalen is daarom belangrijk. Zo kunnen prikkels en waarnemingen beter geordend en geplaatst worden (Vlamynck, 2004).

4.1.5.6 De juiste begeleiding

Zorgen voor een juiste begeleiding is zorgen voor de juiste houding en attitudes. Bewust zijn van je eigen gevoelens en reacties is als begeleider noodzakelijk, alsook het zorgen voor een veilige omgeving. Als begeleider is het belangrijk om niet te veel in te grijpen en te corrigeren. De persoon moet het gevoel krijgen dat hij tot rust kan komen en tot zichzelf kan komen zonder het gevoel te hebben dat er een prestatie verwacht wordt. Bij het snoezelen moet je zeer persoonsgericht te werk gaan en rekening houden met de grens afstand-nabijheid. De ene persoon houdt van lichamelijk contact, de andere minder (Boeckx, 2005-2006).

Het doel van het begeleiden is het kind een gevoel van veiligheid en vertrouwen geven waardoor het kind op zijn gemak kan gesteld worden. Een bepaalde soort begeleiding uitwerken is onmogelijk bij snoezelen. Dit komt vooral omdat het snoezelen aangepast moet worden aan de persoon waarmee men snoezelt. Wel zijn er een viertal factoren waarmee men als begeleider rekening kan houden omdat ze kunnen bijdragen aan een goede en optimale snoezelsessie (Boeckx, 2005-2006).

Als eerste is het belangrijk dat de begeleiding voldoende **kennis** heeft over snoezelen, niet iedereen kan of mag dit zomaar doen. Er bestaan verschillende vormen rond snoezelen die je kan volgen om je kennis te verruimen. Naast voldoende kennis is het ook belangrijk een gepaste **houding** aan te nemen. Dit houdt in de autonomie stimuleren, rekening houden met de mogelijkheden en beperkingen, tijd geven en de persoon zelf laten kiezen. Daarnaast dient de begeleider **zich aan te passen** aan de persoon die snoezelt. Dit kan op basis van de voorkennis over het kind. Als laatste is **observatie en waarnemingsgericht werken** een bepalende factor. Men dient zicht te hebben op de noden en mogelijkheden van de persoon en hierop in te spelen (Beyns, Convens, Kovacic, Laermans & Vanaeken, 2011-2012).

4.1.5.7 Het selectief aanbieden van prikkels

Een snoezelruimte moet als ontspannend ervaren worden, daarom gebeurt het aanbieden van prikkels op een selectieve en systematische manier. Het is onnodig om verschillende prikkels tegelijk aan te bieden. De meeste materialen dienen zo bevestigd te zijn dat ze weggenomen kunnen worden wanneer de snoezelruimte als te druk wordt ervaren (Vlamynck, 2004-2005).

4.1.6 Twee soorten snoezelmomenten

Het snoezelen kan gebeuren op twee verschillende manieren: het vrije snoezelmoment en het gestructureerde snoezelmoment. Deze twee soorten kunnen gerust afgewisseld worden met elkaar. Het ene sluit het andere niet uit (Pollet, 2016-2017).

4.1.6.1 Het vrije snoezelmoment

Dit gaat om een vrij en los snoezelmoment. Hierbij ligt de nadruk vooral op het experimenteren en de wereld ontdekken. Er kan naar eigen tempo en keuze op zoek gegaan worden naar de mogelijkheden en er is gewenning aan de eigenheid en de structuur van de snoezelruimte (Pollet, 2016-2017).

4.1.6.2 Het gestructureerd snoezelmoment

Een gestructureerd snoezelmoment wordt het best voorbereid tot in detail. Een duidelijk en terugkerend traject maakt het moment herkenbaar en rustgevender voor de kinderen, wat uiteraard het hoofddoel is. Er kan gevarieerd worden in de verschillende stappen of zintuigen die geprikkeld dienen te worden. Wanneer de kinderen niet meer geboeid lijken te zijn wordt er doorgeschakeld naar een andere fase in het snoezelen (Pollet, 2016-2017).

Een traject kan er bijvoorbeeld als volgt uitzien:

1. **Het snoezelritueel.** De kinderen maken de overgang van de buitenwereld naar de snoezelruimte. Ze nemen de tijd om te wennen aan de intense rust en om te genieten van de zintuiglijke ervaringen. Dit duurt ongeveer vijf minuten (Pollet, 2016-2017).
2. **Het stiltemoment.** Dit houdt in dat de kinderen verwoorden wat ze zien, horen, voelen, ruiken... Dit duurt ongeveer vijf minuten (Pollet, 2016-2017).
3. Genieten van **een eerste selectief uitgekozen zintuig.** De kinderen genieten van de zintuiglijke prikkels en verwoorden wat ze ervaren. Als begeleider kies je één zintuig uit en probeer je de andere zintuigen zoveel als mogelijk te verwijderen. Je observeert wat de kinderen aangeven en probeert hierop in te spelen. Dit duurt ongeveer tien minuten (Pollet, 2016-2017).
4. Genieten van **het tweede selectief uitgekozen zintuig.** De begeleider kiest een tweede zintuig. Er wordt te werk gegaan zoals in de vorige stap. Dit duurt ongeveer tien minuten. Eventueel kan je nog een derde zintuig toevoegen. Hou de tijd in de gaten (Pollet, 2016-2017).
5. **Het afrondingsmoment.** Dit is de overgang van de snoezelruimte naar de buitenwereld. Je zorgt ervoor dat dit geleidelijk verloopt. Dit duurt ongeveer vijf minuten (Pollet, 2016-2017).

Snoezelen is het ervaren van prikkels via de zintuigen (geur, smaak, auditieve, tactiele en visuele stimuli). Dit kan op twee manieren georganiseerd worden: het vrije snoezelmoment en het gestructureerde. Dit zo laagdrempelig mogelijk. Hiermee wil men rust en ontspanning bereiken bij kinderen. Het is ook belangrijk om rekening te houden met enkele aandachtspunten. Zoals de juiste sfeer, mogelijkheid om zelf het tempo te bepalen, gebruik maken van de juiste begeleiding (Pollet, 2016-2017).

Snoezelen heeft verschillende effecten voor personen met of zonder beperking. Enkele van deze effecten zijn het wegnemen van onrust en agressie, positieve invloed op concentratie etc. Dit is zeer persoonsgebonden en afhankelijk van de doelgroep. Dit wordt uitvoerig besproken in het volgend onderdeel.

4.2 Doelgroep

Snoezelen wordt gebruikt bij heel wat verschillende doelgroepen. Bij elke doelgroep staat een ander aspect centraal tijdens het snoezelen.

Bij personen met een beperking is het belangrijk rekening te houden met de noden van elke persoon. Dit is bij iedereen anders. Bij dementerende ouderen staat vooral het contact maken centraal. Er wordt belevingsgericht te werk gegaan. Vaak worden prikkels uit het verleden opgehaald tijdens het snoezelen. Bij psychiatrische patiënten wordt vooral gewerkt rond veiligheid en rust, om zo de samenleving als minder bedreigend te laten ervaren. Snoezelen kan ook bij personen zonder beperking of stoornis gebruikt worden. Dit wordt het meest toegepast bij baby's, peuters en kleuters. Hier gaat het vooral om het stimuleren van de ontwikkeling en het onderzoeken en verkennen van de wereld (Beyns, Convens, Kovacic, Laermans & Vanaeken, 2011-2012).

In dit onderdeel zullen we dieper ingaan op onze doelgroep waarvoor wij onze mobiele snoezelruimte ontwerpen. Daarnaast bespreken we ook de aandachtspunten bij het omgaan met kinderen met een beperking. Ten slotte bespreken we welke invloed snoezelen heeft op het welbevinden en het gedrag van deze doelgroep.

4.2.1 Wie is onze doelgroep

Onze opdrachtgever, VZW De Stroom, biedt een ruim vrijetijdsaanbod aan voor mensen met een (vermoeden van) beperking, voor alle leeftijden. Er zijn specifieke activiteiten voorzien voor zowel kinderen, jongeren als volwassenen. Daarnaast gaat er ook speciale aandacht uit naar persoonlijke vrijetijdsvragen. Men vindt het belangrijk dat ook personen met een beperking de regie van hun eigen (vrijetijds)leven in handen kunnen nemen (De Stroom VZW, 2018).

Tijdens onze bachelorproef focussen we voornamelijk op kinderen met een beperking en hun broers en zussen. Het is de bedoeling dat VZW De Stroom dit later uitbreidt naar een breder publiek. Dit breder publiek omvat: kinderen, jongeren, volwassenen en verschillende speelpleinwerkingen.

4.2.1.1 Kinderen

VZW De Stroom ondersteunt stedelijke inclusieve speelpleinwerkingen, zowel klein- als grootschalig. Daarnaast is er ook een eigen speelpleinwerking (Kasper) met extra aandacht voor kinderen met een beperking en kinderen met een hogere nood aan structuur en/of ondersteuning (De Stroom VZW, 2018).

4.2.1.2 Jongeren

Jongeren worden gestimuleerd om hun vrijetijdsaanbod zelf in handen te nemen. Ook mensen met autisme en normale begaafdheid krijgen veel inspraak (De Stroom VZW, 2018).

4.2.1.3 Volwassenen

Zowel mensen met een fysieke, auditieve of visuele beperking als mensen met een mentale beperking zijn van harte welkom. Deze laatste groep is meestal het talrijkst aanwezig (De Stroom VZW, 2018).

De doelgroep van onze opdrachtgever is dus erg groot. Het snoezelen zal voornamelijk voor kinderen zijn op de verschillende speelpleinwerkingen. Dit dus voor kinderen met een beperking en hun broers en zussen.

4.2.1.4 Speelpleinwerking

Wij ontwikkelen een mobiele snoezelruimte die zal worden gebruikt in de speelpleinwerkingen die VZW De Stroom organiseert. Een voorbeeld is speelpleinwerking Kasper.

Kasper is er voor alle kinderen met en zonder beperking tussen 3,5 en 14 jaar. Deze wordt georganiseerd vanuit VZW De Stroom te Kortrijk in opdracht van de gemeente Wevelgem. De speelpleinwerking zelf wordt gedragen door een team van enthousiaste, verantwoordelijke vrijwilligers onder leiding van één beroepskracht uit De Stroom VZW. Het Kasper-team krijgt meerdere keren per jaar vorming. Onder andere rond kinderen met een beperking, EHBO, speelimpulsen, spelen voorbereiden, leiding en verantwoordelijkheid opnemen, IB/AB... (De Stroom VZW, 2018).

Extra ondersteuning wordt geboden onder de vorm van individuele begeleiding of aandachtsbegeleiding, afhankelijk van de (zorg)vraag van het kind. Aandachtsbegeleiding betekent dat het kind meedraait met de groepsspelen/speelimpulsen. Hierbij blijft een begeleider steeds in de buurt om de nodige aandacht te kunnen bieden (bijvoorbeeld extra uitleg bij een spel, herinneren

aan toiletbezoek of ondersteuning bij toiletgebeuren, extra begeleiding bij motorische vaardigheden...) (De Stroom VZW, 2018).

Individuele begeleiding houdt een constante één op één begeleiding in (bijvoorbeeld ondersteuning bij eten, toiletgebeuren, ADL, communicatie via pictogrammen of smog...). Het kind wordt in de mate van het mogelijke bij de groepsspelen en speelimpulsen betrokken, maar indien dit moeilijk blijkt wordt er een alternatief spel op maat aangeboden (De Stroom VZW, 2018).

4.2.2 Aandachtspunten bij het omgaan met kinderen met een beperking

Onze doelgroep omvat kinderen met een beperking, daarom is het belangrijk stil te staan bij de manier van omgaan met kinderen met een beperking. Hieronder gaan we in op enkele beperkingen en aandachtspunten. We hebben besloten om de beperkingen te bespreken waarmee VZW De Stroom in aanraking komt.

4.2.2.1 Verstandelijk beperking

Kinderen en jongeren met een verstandelijke beperking zijn kinderen en jongeren bij wie de cognitieve vermogens dermate beperkt zijn door een verworven of aangeboren letsel. Dit uit zich in een verstandelijk functioneren dat duidelijk onder het gemiddelde ligt van een bepaald referentie-IQ (Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap, 2017).

Kinderen met een verstandelijke beperking hebben in principe dezelfde behoeftes en interesses als alle andere kinderen. Toch zijn er bepaalde kenmerken die in deze groep vaak voorkomen (Markant, z.d.):

- Er wordt geleerd via concrete ervaringen en er is veel interesse in 'doe dingen' (Markant, z.d.).
- Er is een laag concentratievermogen. Kinderen met een verstandelijke beperking kunnen ongeveer 15 minuten aan tafel zitten en dit al ervaren als een grote inspanning (Markant, z.d.).
- De kinderen kunnen snel overprikkeld raken. Dat wil zeggen dat deze kinderen moeite hebben om hoeveelheden indrukken te verwerken (Markant, z.d.).
- De kinderen hebben moeite met veranderingen of nieuwe dingen. Structuur voor deze kinderen is een must. Als er dan toch sprake is van een verandering, kondig dit ruim op voorhand aan en zorg voor voldoende herhaling (Markant, z.d.).
- Er zijn moeilijkheden om gedachten en emoties te verwoorden, de emoties worden eerder non-verbaal geuit (Markant, z.d.).
- Op sommige situaties kan er impulsief gereageerd worden, er wordt eerst gehandeld en dan pas nagedacht (Markant, z.d.).

- Kinderen met een verstandelijke beperking kampen vaak met een laag zelfbeeld. Ze worden vaak verkeerd ingeschat en geconfronteerd met hun tekorten (Markant, z.d.).

Elk kind is uniek en vraagt om een eigen aanpak. De volgende aandachtspunten kunnen helpen bij het omgaan met kinderen met een verstandelijke beperking (Markant, z.d.).

- Zorg voor veiligheid en geborgenheid. Dat kan je doen door vaak bevestiging te geven en te zorgen voor succeservaringen (Markant, z.d.).
- Zorg voor de nodige structuur en houd er rekening mee dat het kind niet overspoeld wordt met prikkels. Bied niet te veel activiteiten op hetzelfde moment aan en zorg voor een duidelijke dagplanning (Markant, z.d.).
- Let op je non-verbale communicatie en maak gebruik van eenvoudige taal of eventueel SMOG (spreken met ondersteuning van gebaren) (Markant, z.d.).

Houdt niet enkel rekening met de leeftijd van het kind, maar ook met het niveau van het kind en werk op hun tempo (Markant, z.d.).

4.2.2.2 Fysieke beperking

Ook bij een fysieke beperking zijn er enkele vuistregels voor de begeleiders van kinderen met een fysieke beperking (Bond Moyson, z.d.).

- De begeleider dient zich op gelijke hoogte van de persoon te plaatsen. Bukken en voorover buigen komen snel kleinerend over. Het is beter om bij iemand in een rolstoel te gaan neerzitten (Bond Moyson, z.d.).
- Een rolstoel moet steeds achterwaarts gekanteld worden om een trede af te gaan (Bond Moyson, z.d.).
- Het is belangrijk dat de kinderen een plaats hebben tussen de andere leden. Hiervoor dienen de tafels aangepast te worden zodat de rolstoelen onder tafel kunnen rijden (Bond Moyson, z.d.).
- Indien er een activiteit plaatsvindt waar de persoon niet aan kan deelnemen, moet er samen naar een andere rol of taak gezocht worden. Zo worden alsnog zijn/haar mogelijkheden benut (Bond Moyson, z.d.).
- Bij moeilijke spraak moet de begeleider eerlijk zeggen wanneer deze iets niet begrijpt. Er kunnen eventueel bijkomende vragen gesteld worden of gezocht worden naar een betere communicatiemethode (Bond Moyson, z.d.).

4.2.2.3 Auditieve beperking

Bij een auditieve beperking zijn er dan weer andere vuistregels voor de begeleiders (Bond Moyson, z.d.).

- Probeer de aandacht te trekken en jezelf in zijn/haar gezichtsveld te plaatsen voor je begint te praten (Bond Moyson, z.d.).
- Toon je gezicht duidelijk, hou je mond vrij en probeer tegenlicht te vermijden (Bond Moyson, z.d.).
- Articuleer zo goed mogelijk en let op je spreektempo. Praat niet door elkaar, duid aan wie het woord gaat nemen (Bond Moyson, z.d.).
- Als iets niet begrepen wordt, ga dan niet roepen of luider praten. Schrijf eventueel een aantal trefwoorden neer (Bond Moyson, z.d.).
- Zorg bij het afroepen van mededelingen voor plaatsen waar de mededelingen te lezen staan (Bond Moyson, z.d.).

4.2.2.4 Visuele beperking

Daarnaast is er nog de visuele beperking die bij onze doelgroep aan bod kan komen. Om deze kinderen goed te begeleiden zijn er ook hier enkele vuistregels (Bond Moyson, z.d.).

- Leg je hand op zijn/haar arm om aandacht te trekken (Bond Moyson, z.d.).
- Stel jezelf steeds terug kort voor (Bond Moyson, z.d.).
- Bied de persoon een arm aan, maar duw hem/haar niet vooruit (Bond Moyson, z.d.).
- Bezorg eventueel geschreven documenten via de computer. Hij/zij kan ze dan vergroot weergeven of door de computer laten voorlezen (Bond Moyson, z.d.). Zorg voor een gesproken beschrijving wanneer er foto's, voorwerpen of video's worden getoond (Bond Moyson, z.d.).

4.2.2.5 Autismespectrumstoornis

Als laatste mogelijke beperking is er nog de autismespectrumstoornis. Kinderen met deze stoornis ervaren de wereld als onvoorspelbaar, onoverzichtelijk en onbegrijpelijk. Dit is vooral te wijten aan het feit dat deze kinderen alles rondom hen anders waarnemen. Ze zijn meer gericht op details en minder gericht op de samenhang van verschillende aspecten. Als laatste hebben deze kinderen een gebrek aan verbeelding. Het is belangrijk dat de omgeving duidelijk, voorspelbaar en helder is (Grietens, Vanderfaeillie & Maes, 2014).

Er moet samenhang in de omgeving gecreëerd worden. Kinderen met deze stoornis hebben structuur nodig in het dagelijks verloop. Het taalgebruik, vooral de begrippen ruimte en tijd, en sociale regels worden best zo concreet mogelijk verwoord. De begeleiding van kinderen met een autismespectrumstoornis is sterk persoonsafhankelijk en dient aangepast te worden aan het kind zelf (Grietens, Vanderfaeilie & Maes, 2014).

Autisme vs. de zintuigen

Kinderen met autisme ervaren prikkels op hun eigen manier. Wat voor ons als niet storend ervaren wordt, kan voor sommige kinderen met autisme als zeer storend ervaren worden. Bij het maken van een snoezelruimte is het dus handig om te weten aan welke prikkels kinderen met autisme gevoelig zijn. Kinderen met autismespectrumstoornis zijn ofwel ondergevoelig of overgevoelig aan prikkels. Dit wordt hyposensitief of hypersensitief genoemd (Clovyn, 2015).

- **Visueel.**

Hyposensitief: staren, felle kleuren opzoeken, licht opzoeken en een voorkeur om het licht te laten branden (Clovyn, 2015).

Hypersensitief: fel licht afschermen, naar de grond kijken en handen voor de ogen houden (Clovyn, 2015).

- **Auditief.**

Hyposensitief: niet reageren, met de deuren slaan (om zelf geluid te maken), tikken met voorwerpen en graag in een lawaaierige omgeving zijn (Clovyn, 2015).

Hypersensitief: handen op de oren duwen, zelf geluid maken en toestellen kapot maken die lawaai maken (Clovyn, 2015).

- **Tactiel.**

Hyposensitief: graag strakke kledij dragen, gewicht op het lichaam dragen en stevige aanrakingen opzoeken (bijvoorbeeld onder een mat gaan liggen) (Clovyn, 2015).

Hypersensitief: moeite met aanrakingen, handen niet willen vuilmaken en bepaalde structuren van eten moeilijk verdragen (Clovyn, 2015).

- **Geur.**

Hyposensitief: aan zichzelf en anderen ruiken, spelen met ontlasting en sterke geuren opzoeken (Clovyn, 2015).

Hypersensitief: afkeer van bepaalde geur van schoonmaakproducten, afkeer van geuren van bepaald voedsel en afkeer van geuren van parfum (Clovyn, 2015).

- **Smaak.**

Hyposensitief: alles eten, ook oneetbare zaken, likken aan voorwerpen, etc.

Hypersensitief: eetproblemen, kokhalzen en altijd hetzelfde eten (Clovyn, 2015).

4.2.3 De invloed van snoezelen op het welbevinden en het gedrag van kinderen met een beperking

Het onderzoek van Quintiens (2015-2016) onderzocht in de eerste plaats wat de invloed is van de individuele begeleiding bij het snoezelen op het gedrag en welbevinden in de snoezelruimte. Om deze vraag te beantwoorden werd er een vergelijking gemaakt met het gedrag en welbevinden in de klas. De resultaten tonen aan dat de kinderen in de snoezelruimte duidelijk hoger scoren op welbevinden en enthousiasme dan in de klas. Het activiteitsniveau van de kinderen ligt dan weer lager in de snoezelruimte. Hetzelfde geldt voor de factor probleemgedrag (Quintiens, 2015-2016).

Voor de factor concentratie waren de resultaten niet duidelijk. In de tweede plaats bekeek dit onderzoek wat de invloed is van de individuele begeleiding bij het snoezelen op het gedrag en welbevinden in de klas. Om deze vraag te beantwoorden werd er een vergelijking gemaakt tussen het gedrag en welbevinden in de klas voor het ontstaan van de snoezelruimte en het gedrag en welbevinden in de klas gedurende het gebruik van de snoezelruimte (Quintiens, 2015-2016).

Resultaten tonen dat de kinderen gemiddeld hoger scoren op gemoedstoestand en concentratie in de klas tijdens het gebruik van de snoezelruimte. Op de factor activiteitsniveau scoren ze lager. Voor de factoren enthousiasme en probleemgedrag komen er geen duidelijke verschillen naar voor. Deze resultaten moeten voorzichtig worden geïnterpreteerd. Er zijn immers heel wat beperkingen die de resultaten kunnen beïnvloeden, waarvan tijdsgebrek de belangrijkste is. Uit dit onderzoek blijkt dat de snoezelruimte op de meeste vlakken een goede invloed heeft (Quintiens, 2015-2016).

Op langere termijn zouden deze effecten nog moeten verbeteren. Idealiter krijgt een kind in de ruimte individuele begeleiding. Dit zal niet altijd mogelijk zijn, maar als alternatief kunnen er eventueel enkele kinderen tegelijkertijd begeleid worden in de ruimte of moeten begeleiders even inspringen in elkaars groepen (Quintiens, 2015-2016).

Snoezelen kan dan ook gezien worden als een goede vrijetijdsbesteding, waar personen plezier uithalen en die kan bijdragen tot hun zelfontwikkeling. Daarnaast is meermaals aangetoond dat snoezelen de communicatievaardigheden verbetert. Het zorgt namelijk voor een verbeterde communicatie tussen de begeleider en de cliënt. Er is meer positieve communicatie, zoals lachen,

positieve responsiviteit en minder negatieve communicatie. Het snoezelen kan probleemgedrag, agressie en zelfs zelf verwondend gedrag doen afnemen. Daarnaast maken de kinderen meer oogcontact met de begeleider. Deze effecten werken ook nog na de snoezelsessies door (Quintiens, 2015-2016).

We kunnen besluiten dat snoezelen voor kinderen met een beperking verschillende aandachtspunten met zich meebrengt, maar dat het snoezelen wel een positieve invloed heeft op het welbevinden en het gedrag van het kind.

4.3 Snoezelruimte

We hebben reeds besproken wat snoezelen inhoudt en wat de aandachtspunten hierbij zijn. Daarnaast hebben we reeds meer informatie meegegeven over de doelgroep waar wij mee zullen snoezelen. In dit hoofdstuk zullen we ingaan op het ontwikkelen van een snoezelruimte. Vervolgens worden ook snoezelvoorwerpen besproken. Het is belangrijk om stil te staan bij hoe een snoezelruimte wordt ontworpen en welke voorwerpen er allemaal in aanwezig zijn. Dit zal ons helpen bij het zelf ontwikkelen van een mobiele snoezelruimte.

4.3.1 Een stappenplan om tot een snoezelruimte te komen

Thomassen & Wakkers (1999) zeggen: "Een snoezelruimte bouw je niet zo maar even. Vaak is de tijd die nodig is om het project te verwezenlijken langer dan die van de uiteindelijke exploitatie. Een snoezelproject kent vier fasen: de voorbereidingsfase, de informatiefase, de realisatiefase en de exploitatiefase."

Volgens Thomassen & Wakkers (1999) is de eerste fase de voorbereidingsfase. In deze fase wordt vooral nagedacht over de praktische organisatie. Er wordt onder andere nagedacht over een geschikte ruimte, personeel dat kan ingeschakeld worden, enzovoort. In de tweede fase, de informatiefase, worden alle betrokkenen op de hoogte gebracht en wordt het begrip 'snoezelen' verduidelijkt.

Daarna is het tijd voor de realisatiefase. In de realisatiefase wordt een plattegrond van de snoezelruimte gemaakt. Hierbij wordt rekening gehouden met de mogelijke valkuilen van de voorziene ruimte. Als laatste fase, de exploitatiefase, wordt de ruimte effectief gebruikt. De eerste bezoekers maken kennis met de ruimte en gaan op ontdekkingstocht. De ruimte wordt hier bekend gemaakt bij het bredere publiek (Thomassen & Wakkers, 1999).

4.3.2 De principes van snoezelvoorwerpen in de snoezelruimte

Zoals eerder vermeld in onderdeel 4.1.5 'Aandachtspunten bij het snoezelen', dient er slechts één zintuig tegelijkertijd gestimuleerd te worden. De vijf zintuigen mogen niet, of zo min mogelijk, gemengd voorkomen in een snoezelvoorwerp. Precies daardoor wordt dat ene zintuig intenser gestimuleerd.

Een snoezelvoorwerp moet verwonderen. Het mentale verwachtingspatroon van ieder individueel kind wordt doorbroken om te verrassen. Dit kan door verschillende soorten materialen te verwerken en op een vreemde manier met elkaar te combineren. Door objecten te hergebruiken en andere functies te bedenken dan degene die de kinderen al kennen. Deze verwondering vormt de basis voor rustig genieten. Zorg niet enkel voor duidelijk zicht-, voel- of hoorbare voorwerpen die de aandacht trekken, maar ook voor onopvallende en verrassende snoezelvoorwerpen om de nieuwsgierigheid op te wekken.

Een snoezelvoorwerp is veilig, gifvrij en heeft geen scherpe, snijdende of loszittende onderdelen. Er dient oog te zijn voor hygiëne en netheid. Het gebruik van duurzame materialen draagt bij tot de kwaliteit van de snoezelruimte (Derie & Vanoosthuysse, 2008).

Vervolgens is een snoezelvoorwerp contrasterend. Voorwerpen zullen meer verrassen wanneer er duidelijke tegenstellingen zijn in kleur en vorm. Jonge kinderen voelen zich ofwel aangetrokken tot kleine snoezelvoorwerpen die ze kunnen uitpluizen en onderzoeken of tot grote voorwerpen die ze kunnen meesleuren. Herhaling van vormen, kleuren en materialen zorgt voor structuur en oogt daarnaast esthetisch mooi (Derie & Vanoosthuysse, 2008).

Het ontwikkelen van een snoezelruimte bestaat uit vier fasen: de voorbereidingsfase, informatiefase, realisatiefase en exploitatiefase. Het is belangrijk dat een snoezelruimte verwondering opwekt, deze verwondering moet op een veilige en duurzame manier kunnen plaatsvinden. Daarnaast is het ook belangrijk dat de vijf zintuigen op één of andere manier worden gestimuleerd.

5. Onderzoek

5.1 Inleiding

Ondanks de interessante en relevante informatie die we verkregen via onze literatuurstudie, misten we nog praktische tips omtrent het ontwikkelen van een mobiele snoezelruimte voor kinderen met een beperking. Om die reden besloten we om te werken met vragenlijsten en interviews waarbij we vooral peilden naar aandachtspunten en valkuilen bij het ontwikkelen van een snoezelruimte, het snoezelen zelf en het werken met mensen met een beperking (bijvoorbeeld extra noden, manier van communiceren, SMOG, enzovoort).

Om de gewenste bijkomende informatie te bekomen beslisten we om werkveldbezoeken te doen alsook vragenlijsten op te sturen naar organisaties. Vooraleer de vragenlijsten verzonden werden, vond er telefonisch contact plaats. Er werd op zoek gegaan naar organisaties die reeds veel ervaring hadden met snoezelen en snoezelruimtes. Er werden vragenlijsten gestuurd naar acht organisaties, waarbij we er van vier een respons terugkregen.

Naast de vragenlijsten hebben we onze blik ook verruimd door werkveldbezoeken. Voor het eerste werkveldbezoek werd er gekozen voor MFC De Kindervriend, omdat VZW De Stroom hier reeds nauw mee samen werkt. Daarnaast werd er beslist om ook een tweede werkveldbezoek te plannen. We kozen voor De Vleugels te Klerken, omdat zij reeds veel ervaring hebben met snoezelen en een andere doelgroep hebben. Daarnaast hebben enkele onder ons Villa Imagina bezocht. Dit werd ons aangeraden door VZW De Stroom.

Hieronder geven we onze conclusie weer van het onderzoek. Deze conclusie bevat zowel informatie verworven tijdens de werkveldbezoeken, als informatie afkomstig van de beantwoorde vragenlijsten. De antwoorden per organisatie kunnen in bijlage (*zie bijlage 1: Vragenlijsten onderzoek*) geraadpleegd worden.

5.2 Conclusie

Uit de vragenlijsten bleken er enkele aandachtspunten te zijn waar we rekening mee moeten houden tijdens het ontwikkelen van een snoezelruimte. **De belangrijkste aandachtspunten** op vlak van inrichting zijn: zorgen voor voldoende berging, goede verduistering, gepaste belichting, verwarming en ventilatie... Daarnaast mag de ruimte niet te druk worden ingericht en moet deze gebruiksvriendelijk zijn en aangepast aan de doelgroep. Ook bij de materialen kregen we enkele aandachtspunten mee, zoals: afwasbaar, hygiënisch, duurzaam, stevig, veilig en rustgevend materiaal.

In de interviews komen gelijkaardige aandachtspunten terug. Enkele aanvullingen vanuit de interviews zijn: afscheiden van verschillende ruimtes, voorzien van een neutrale basisruimte, rekening houden met verschillende inzichten van de begeleiders en structuur aanbieden, eventueel aan de hand van een ritueel.

Er werden enkele zaken aangegeven die we beter niet gebruiken in onze snoezelruimte. Zowel in de vragenlijsten als in de interviews komen volgende zaken terug: geen scherp, breekbaar of gevaarlijk materiaal gebruiken, geen chaos creëren door een te grote hoeveelheid prikkels, enzovoort. Deze zaken hangen samen met de eerder gekregen aandachtspunten.

Mits **duurzaamheid** erg belangrijk bleek, vroegen we hier verder op door. Het gebruik van hout en kunststoffen, nepgras, een betonnet, kuismateriaal, doeken en een systeem om voelpanelen op te hangen is een goede keuze. Verder werd er nog verwezen naar 'Het grote snoezelboek' en professioneel snoezelmateriaal. Denk hierbij aan een lichtgevende plastic bol, lichtgevende ufo, ocean drum, comfortabele zit/ligkussens, led-strips en blacklight.

Deze duurzame materialen zijn **te vinden** in onder andere doe-het-zelf-winkels, speciaalzaken voor onderwijs en detailhandel (bijvoorbeeld: action, dreamland, rommelmarkten, enzovoort). Naast winkels kan er online veel gevonden worden. Bijvoorbeeld op barryemons.nl, nenko.nl... Zelfgemaakte materialen zijn zeker ook een meerwaarde, al moeten deze wel vlugger vernieuwd worden in vergelijking met aangekochte materialen.

In de snoezelruimte wordt er gewerkt met veel **kleuren**. Dit gaat over hoofdkleuren, felle kleuren, pastelkleuren, fluokleuren... Er werd aangegeven dat er cohesie moet worden nagestreefd tussen de verschillende kleuren die worden gebruikt. Een bepaalde organisatie wijst op het feit dat er met de kleur rood opgelet moet worden. Enkele bewoners werden hier gespannen van, andere ervaren rood juist als rustgevend. Er werd ook vermeld dat er niet stilgestaan moet worden bij genderstereotiepe kleuren, het gaat vooral om de emoties en de beleving die de kleuren oproepen. Een snoezelruimte wordt vaak gebruikt bij personen met een beperking. Deze **doelgroep** heeft enkele extra noden. Wat deze noden kunnen zijn, hebben we opgenomen in ons onderzoek. Het snoezelen moet worden aangepast aan de doelgroep, het functioneren en de mogelijkheden van de persoon. Belangrijk is om structuur te bieden, consequent te zijn, duidelijke taal te spreken en enkel de essentie te vertellen. Indien er minder mobiele personen zijn, is het belangrijk ook rekening te houden met ruimte voor de rolstoel en eventueel een tillift te voorzien.

Soms is **communiceren** niet vanzelfsprekend. In het onderzoek werd aangegeven dat er vooral gelet moet worden op non-verbale communicatie. Spiegels kunnen helpen om de mimiek van de persoon te zien en hierop in te spelen. Wanneer je als begeleider voldoende ervaring hebt en de persoon

goed kent, is dit een pluspunt bij het snoezelen. De persoon leren kennen kan eventueel door gesprekken met de omgeving. Na het snoezelen kunnen er nog signalen geuit worden waaruit afgeleid kan worden hoe het snoezelen ervaren werd.

SMOG (Spreken Met Ondersteuning van Gebaren) is een pluspunt bij het communiceren met mensen met een beperking, maar zeker niet noodzakelijk (Loncke , Nijs, & Smet, 1998). Uit onderzoek blijkt dat dit communicatiemiddel in veel organisaties niet aanwezig is. Eén organisatie benadrukt dat SMOG tijdens het snoezelen belangrijk is, indien de kinderen dit in het dagelijkse leven ook gebruiken. Dit om structuur en duidelijkheid te bieden.

Om te weten of een snoezelsessie **effect** heeft, wijst de organisatie op het bestuderen van het gedrag tijdens de sessie zelf, alsook het gedrag achteraf. Indien kinderen tijdens het snoezelen bijvoorbeeld zelf het materiaal gaan ontdekken, kan dit wijzen op een geslaagde snoezelsessie.

Een snoezelsessie **duurt** gemiddeld 30 minuten. Elke organisatie heeft hier een eigen beeld over. In bepaalde organisaties duurt dit langer of juist minder lang. Hoe lang een snoezelsessie duurt is vooral afhankelijk van de persoon die snoezelt. De snoezelsessie kan zowel individueel als in groep gebeuren. Uit ons onderzoek is gebleken dat de grootte van de groep tussen 2 en 10 personen ligt. Dit is afhankelijk van het aantal begeleiders, de beschikbare ruimte, enzovoort.

Hierboven werd al gesproken over **structuur** aanbieden aan de hand van een ritueel. Het belangrijkste hierbij is dat het begin en het einde van de snoezelsessie duidelijk worden aangegeven en dat het snoezelmoment rustig wordt opgebouwd. De snoezelruimte dient op voorhand goed ingericht te zijn. Hoe een snoezelsessie verloopt en of de prikkels toegediend worden door een begeleider of de kinderen er vrij naar op zoek gaan, is afhankelijk van organisatie tot organisatie en van persoon tot persoon.

In een snoezelruimte wordt vaak met een **thema** gewerkt. Uit ons onderzoek blijkt dat natuur en dieren, seizoenen, reizen en bepaalde momenten van het jaar zoals Kerst, begin van het schooljaar, Sinterklaas... thema's zijn die aanspreken. Of het thema als aantrekkelijk wordt ervaren is vooral afhankelijk van de interesses van de persoon zelf.

We kregen enkele extra **tips** van de organisaties. Voorzie voldoende tijd om de ruimte mooi aan te kleden. Zoek eventueel hulp in de omgeving voor bepaalde zaken, zoals elektriciteit. Er kan contact opgenomen worden met Jomba (Kazou West- Vlaanderen), Ronny Vanoosthuysse en Joep Derie. Men weet uit ervaring dat er vaker meer mobiele kinderen naar het speelplein komen. Basale stimulatie is belangrijk, zo kom je te weten wat als aangenaam en onaangenaam ervaren wordt.

6. Praktische uitwerking van het project

In dit onderdeel wordt een overzicht gegeven van ons groepsproces doorheen de negen weken. Per week schreven we een kort verslag over wat we tijdens die week volbracht hebben. Als aanvulling werden er foto's toegevoegd. Hierdoor creëren we een visuele voorstelling van de evolutie van onze mobiele snoezelruimte. De foto's zijn terug te vinden in bijlage (*zie bijlage 2: Foto's groepsproces*).

6.1 Groepsproces

6.1.1 Week 1

In de eerste week leerden we elkaar beter kennen, dit door spelletjes te spelen zoals speeddaten, Kubb etc. Deze week lag de focus op de groepsverdeling. We verdeelden de rollen, zoals de budgetbeheerder, lokaalverantwoordelijke, communicatieverantwoordelijke. We stelden een wekelijkse verslaggever en gespreksleider aan. We maakten een algemene planning en brainstormden over de werkveldbezoeken. Ook onze eerste kennismaking met onze opdrachtgever hebben we voorbereid.

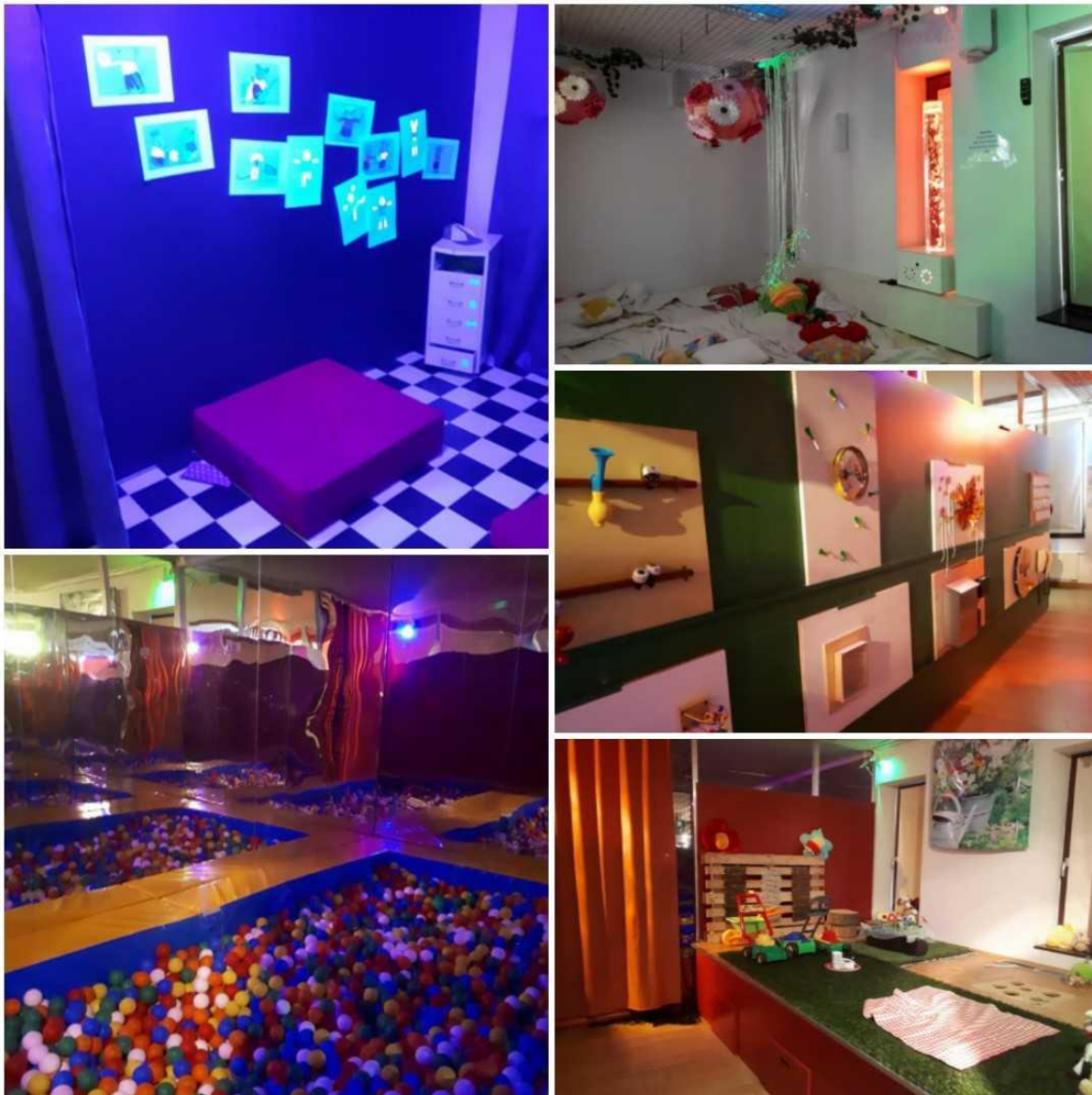
6.1.2 Week 2

Deze week stond in het teken van de literatuurstudie. Hierdoor kregen we allen een concreter beeld over snoezelen. Ook werd er een eerste werkveldbezoek vastgelegd, dit bij MFC De Kindervriend wegens hun nauwe samenwerking met VZW De Stroom. Later deze week vond het bezoek bij onze opdrachtgever VZW De Stroom plaats (*zie bijlage 3: Vragen kennismaking met VZW De Stroom*). Na dit bezoek gingen we ook aan de slag met de samenwerkingsovereenkomst en het eigendomscontract.

6.1.3 Week 3

In de derde week werd de presentatie van de samenwerkingsovereenkomst voorbereid. Na de presentatie gingen we verder met brainstormen en werd er aan de slag gegaan met de ideeën van de medestudenten. Ook onze docent gaf nog feedback, ze raadde ons aan om toch een beschrijvend onderzoek op te zetten. Dit door middel van interviews en vragenlijsten. We contacteerden al enkele organisaties die we kregen als feedback na de presentatie. Naast dit zochten we ook al op tweedehandssites naar caravans. Dit zoekwerk leverde weinig op, de caravans waren vaak boven ons budget en vaak in slechte staat. Wel planden we een bezoek aan Caravan Expo te Ronse, na navraag wisten ze ons te zeggen dat ze voor de helft van ons budget (500€) iets in de aanbieding hadden. Ook merkten we deze week dat communicatie een aandachtspunt zal zijn gedurende het project. Dit met zowel de medestudenten, de docent en de opdrachtgever. Op het einde van deze week vond ons werkveldbezoek aan MFC De Kindervriend plaats. Hier waren we allemaal verwonderd door hun

snoezelmateriaal, dit gaf ons veel inspiratie en motivatie. Ook ons interview werd afgenomen bij MFC De Kindervriend. Hieronder enkele foto's van ons bezoek aan MFC De kindervriend.

Collage 1: Bezoek aan De Kindervriend

6.1.4 Week 4

We verwerkten de antwoorden van ons bezoek aan MFC De kindervriend. Verder contacteerden we nogmaals de organisaties, die niet beschikbaar waren of vroegen om hen terug te bellen. Ook gingen we concreter te werk tijdens onze brainstorm, we beslisten onze thema's, we zochten concrete ideeën online en in Het Grote Snoezelboek, we lijstten deze op. We maakten een lijst van de ideeën die we zullen gebruiken. Daarna maakten we ook een inventaris van het materiaal dat in VZW De Stroom aanwezig is. Van hieruit werd beslist welk materiaal we gingen aankopen. Op dinsdag gingen we langs bij caravan expo. Dit bezoek leverde echter weinig op, we waren hierdoor teleurgesteld. We gingen dan ook verder op zoek en contacteerden andere bedrijven die caravans aanbieden. Ook dit leverde weinig op. Hierna lanceerden we een oproep via facebook in de hoop op resultaat. Na

overleg met onze opdrachtgever, raadde ze ons aan de caravans op te lijsten met hun prijs en eigenschappen (*zie bijlage 4: Lijst caravans*). Hierna zou ze eventueel iets kunnen regelen om het budget te verhogen. Indien we konden aantonen dat het budget te beperkt was voor een caravan in goede staat. Deze week werd de samenwerkingsovereenkomst en eigendomscontract aangepast na feedback van onze docent en Trish. Dit werd opnieuw doorgestuurd ter ondertekening. Woensdag 16 mei kregen we ook feedback over ons onderzoek en de literatuurstudie. Na deze feedback werd de vragenlijst voor het onderzoek éénduidiger opgesteld en opnieuw doorgestuurd naar de organisaties.

Onze facebookoproep leverde uiteindelijk ook resultaat op. Op het einde van de week zijn we gaan kijken naar een caravan die ons gratis werd aangeboden. Deze was nog in vrij goede staat waarna dan ook beslist werd deze te nemen. Doordat we uiteindelijk een gratis caravan kregen aangeboden is ons budget dan nu ook meer dan voldoende.

Op zaterdag 19 mei gingen we naar de opening van Villa Imagina. Dit is een permanent snoezelhuis, een initiatief van de school Rhizo. Hier werd weer veel inspiratie opgedaan en werden we ons bewust van de realiteit. We merkte op dat onze ideeën niet allemaal even haalbaar waren. We hadden het idee meer ruimte te hebben in een caravan. We hielden nu meer rekening met de praktische kant. Hieronder kan je enkele foto's terugvinden van ons bezoek aan Villa Imagina.

Collage 2: Bezoek aan Villa Imagina

De eindactiviteit werd vastgelegd op 15 juni in Zonneburcht te Waregem, een school voor buitengewoononderwijs, type basisaanbod en type 9. (Zie hoofdstuk 7: Eindactiviteit)

6.1.5 Week 5

We kregen feedback van onze begeleidende docent in verband met de literatuurstudie, hiermee gingen we dan ook aan de slag. We splitsen ons op in twee groepen. Eén groep ging verder aan de slag met de literatuurstudie en het onderzoek die we opstartten. De tweede groep werkte verder aan het schrijven van het eindrapport. Het schriftelijk rapporteren gebeurt vooral in de voormiddagen. Na de middag gaan we vooral praktisch en creatief aan de slag en werken we voornamelijk aan de caravan en aan het snoezelmateriaal. Deze week haalden we de onnodige meubels uit de caravan (keuken, zetel) en deden we de eerste voorbereidende werken voor het schilderen (kuisen, schuren, etc.) Ook een aantal snoezelmateriaal werden deze week gemaakt zoals het blotevoeten pad, voelzakjes, schudflesjes, Deze week werd de elektriciteit in de caravan ook in orde gebracht door de papa van één van de groepsleden. Op vrijdag (25/05) vindt de tussentijdse evaluatie plaats.

Een deel van de groep heeft in week 6 een afspraak met de directeur van Zonneburcht Waregem om de laatste praktische afspraken te maken in verband met onze eindactiviteit.

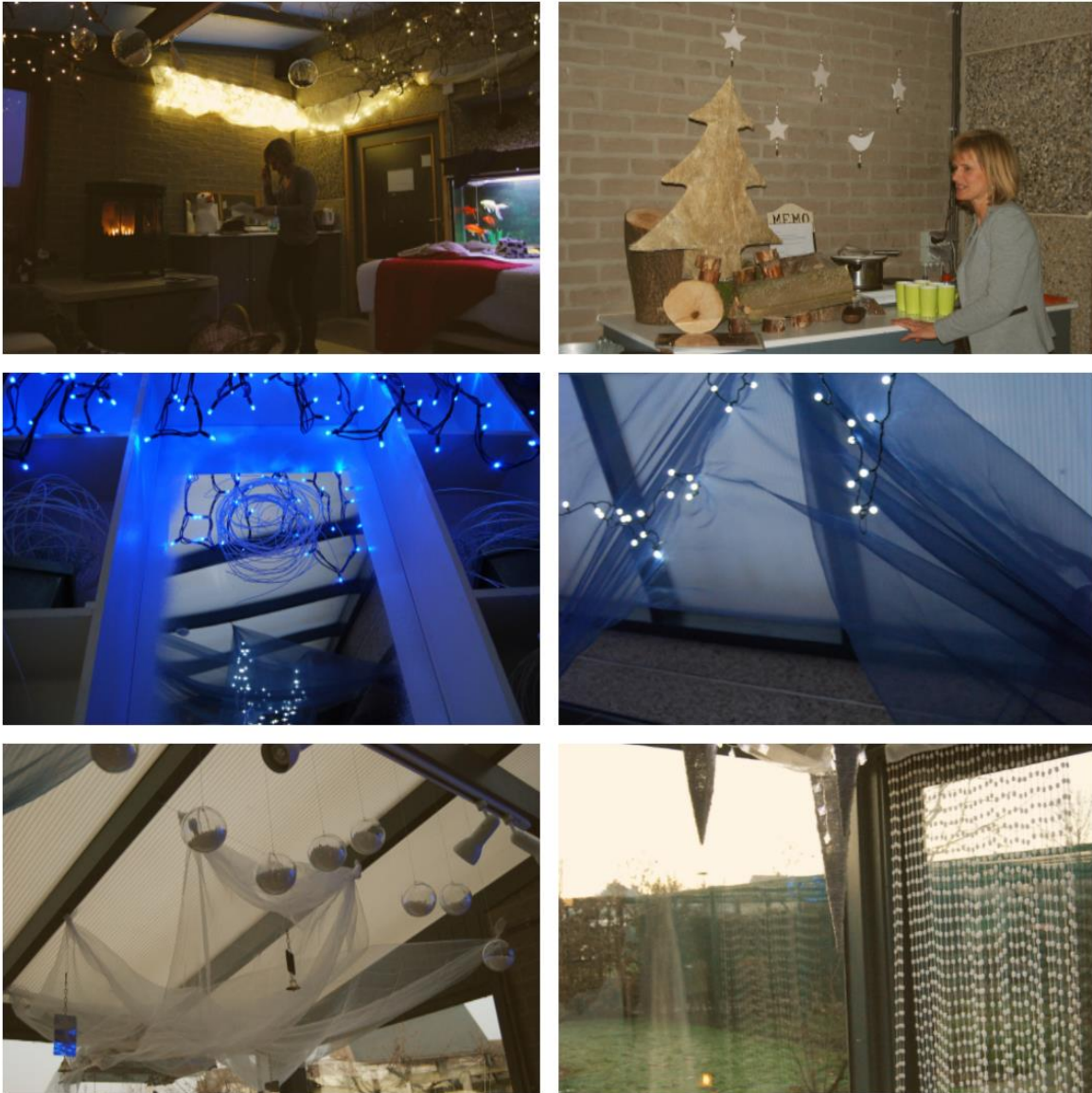
6.1.6 Week 6

De week begon voor enkele van onze groepsleden met een bezoek aan De Vleugels in Klerken. Dit is een expertise- en ondersteuningscentrum voor mensen met een verstandelijke en /of meervoudige beperking. Onder de tekst vindt u enkele foto's van ons bezoek. De andere groepsleden werkten het groepsverslag van de tussentijdse evaluatie uit en werkten verder aan het eindrapport. Ook het plannetje werd digitaal uitgewerkt om op te nemen in het eindrapport (zie bijlage 5: Plannen caravan). Deze week zijn we gestart met het schilderen van de binnenkant van de caravan. Er werden twee lagen witte verf aangebracht in de duffelruimte. Er werden nog een aantal zaken aangekocht voor het inrichten van de snoezelruimte. Ook een aantal materialen werden nog geknutseld zoals schudbuizen, kijkklades, kleine voelpanelen, pompons, ... De ramen werden opgemeten voor het maken van de gordijnen, ook het klittenband werd hiervoor aangekocht.

We brainstormden op dinsdag en woensdag in groep ook over de mogelijkheden voor de buitenkant van de caravan. Er werd beslist dat de caravan een witte ondergrond krijgt en dat we hier verfspatten op zullen maken. Op woensdag stelden we ook een beknopt draaiboek op voor de eindactiviteit op vrijdag 15 juni. Dit om voor te leggen aan de directeur van Zonneburcht te Waregem. We dachten ook aan ons onderzoek. We stuurden een herinneringsmail naar de organisaties waar we nog geen reactie van terugkregen.

Tijdens week zes werd er verder gewerkt aan de materiaallijst. Hierin hebben we de materialen uitgebreid besproken. Daarnaast werd er contact opgenomen met Isabelle Vandemaele in verband met het eigendomscontract. Wij interpreteerden het document als aanpasbaar, maar dit mocht niet. Dit is ondertussen in orde gebracht. Er werd besloten om enkele externe mensen uit het werkveld uit te nodigen voor onze eindactiviteit. Deze mensen werden via mail uitgenodigd. De aanwezigheid moet worden bevestigd tegen 12 juni. De uitnodiging kunt u terugvinden in bijlage (*zie bijlage 6: Uitnodiging*).

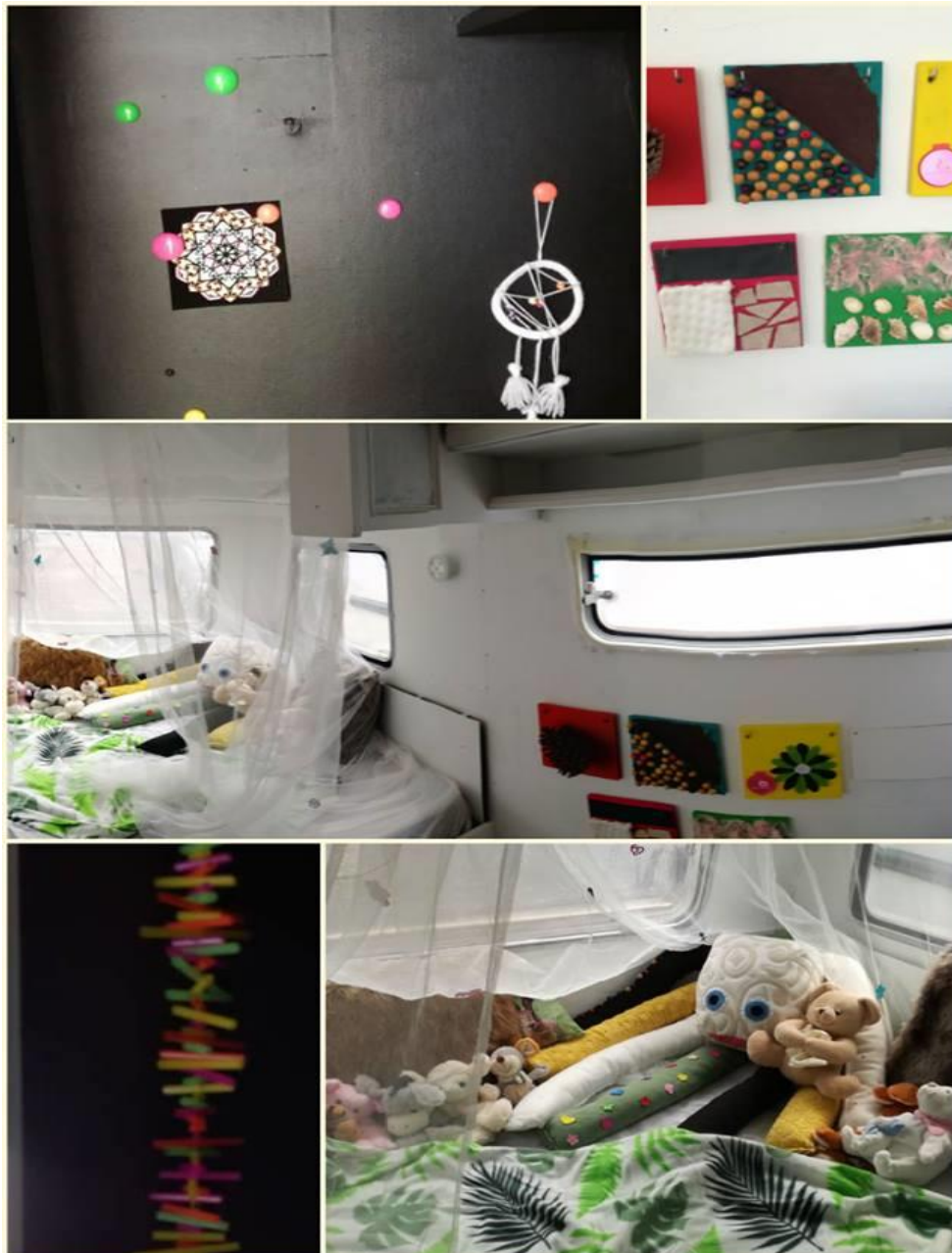
Naast het knutselen werden de schilderwerken (witte- en fluoruimte) in de caravan afgewerkt. Zo kunnen we volgende week beginnen met het inrichten van de caravan. Voor de buitenkant van de caravan werd beslist om hem te laten spuiten. Dit zal gebeuren door de peter en vader van Jolien. De verf die daarvoor gebruikt wordt is volledig gratis en verkregen via Amber. Daarnaast besloten we om de caravan te bespatten met verf. Vandaaruit vloeit onze naam voort, namelijk "t Spetterke".

Collage 3: Bezoek aan De Vleugels

6.1.7 Week 7

In week zeven werd vooral de focus gelegd op het afwerken van het snoezelmateriaal. Daarnaast werd de caravan ingericht, dit wil zeggen dat de bubbelbuis een plaats heeft gekregen en dat een aantal zaken reeds werden opgehangen. Dit gaat over de klamboe, het kippengaas en de gordijnen. Hiernaast werd er verder gewerkt aan het eindrapport en de onderzoeksfase werd afgerond. We stuurden het eindrapport door naar onze docente voor een eerste feedback. Er werd van ieder snoezelvoorwerp een foto genomen en deze zijn terug te vinden in punt 6.4 'Materiaal'. De week sloten we af met het inrichten van de caravan, op deze manier kregen we een duidelijk beeld van onze twee thema's. De caravan werd verplaatst naar een loods in Maarkedal, waar de laatste werken zullen doorgaan. Zoals het schilderen van de buitenkant, bevestigen rails voor de grote voelpanelen etc.

Collage 4: Inrichting thema natuur

6.1.8 Week 8

We starten de week met het verwerken van de feedback die we gekregen hebben op het eindrapport. We hebben het eindrapport verder aangevuld, de spelling gecontroleerd, de bronnenlijst op punt gezet en de bijlagen toegevoegd. We ontwikkelden een folder om mee te geven aan externen tijdens onze eindactiviteit en die de stroom later kan gebruiken (zie bijlage 7: Folder). We stelden een handleiding op. Deze zal altijd aanwezig zijn in de caravan. We maakten een draaiboek voor vrijdag, dit zullen wij gebruiken op onze eindactiviteit. Verder werkten we onze caravan af. Dit hield in dat we de buitenkant geschilderd en gespat hebben en de binnenkant ingericht hebben voor onze eindactiviteit. We hebben deze week veel overlegd over hoe we de eindactiviteit zouden aanpakken. Deze vond eind deze week plaats.

Collage 5: afwerken caravan

6.1.9 Week 9

Deze week werkten we ons eindrapport volledig af. We vulden aan hoe onze eindactiviteit verlopen is en voegden hier onze evaluatiefiches bij in bijlage (zie bijlage 8: Evaluatiefiche). We formuleerden een algemeen besluit over hoe deze bachelorproef verlopen is. Verder hebben we allemaal de finale versie van ons eindrapport overlopen, dit om eventuele fouten en tekorten op te sporen. Dit eindrapport hebben we afgeprint. Als laatste deze week vond de eindevaluatie plaats.

6.2 Ruimtes

Voor ons project kozen we te werken met een mobiele caravan. Dit omdat het makkelijk te verplaatsen is, de prijs lager is in vergelijking met andere mobiele middelen en dit toch voldoende groot is. Ook de opdrachtgever maakte een verwijzing naar het gebruik van een caravan.

We werkten al snel een mogelijk plan uit over de indeling van de caravan. We hadden het idee om binnenin de caravan voornamelijk te focussen op het doezelen. Het doezelen doen we in de caravan omdat op deze manier ook de prikkels van buitenaf kunnen uitgeschakeld worden. Buiten de caravan zou het snuffelen plaatsvinden. Voor de indeling binnen in de caravan hadden we het plan drie ruimtes te ontwikkelen. De fluorruimte, de witte ruimte met een bed en de overgangsruiimte van snuffelen naar doezelen.

Na het bezoek aan Villa Imagina hebben we ons beeld moeten aanpassen. Het idee om drie ruimtes te creëren is niet haalbaar en werd ons ook afgeraden door hen. Twee ruimtes bleken wel nog mogelijk te zijn.

Na overleg met VZW De Stroom werd beslist om twee ruimtes te creëren in onze caravan en één ruimte buiten onze caravan.

6.2.1 Snuffelruimte

De ruimte buiten onze caravan zal vooral een ruimte worden om te snuffelen (experimenteren). Bij snuffelen staat het actief, dynamisch opdoen en genieten van de zintuiglijke ervaringen centraal (Vlamynck, 2004-2005). Dit is dan ook het doel van onze buitenruimte.

6.2.2 Fluorruimte

Vanuit onze buitenruimte komen ze in onze fluorruimte in de caravan terecht. Dit is een overgangsruiimte waar we verwondering willen opwekken maar tegelijkertijd de kinderen ook rust gunnen. In de fluorruimte zullen we ons voornamelijk focussen op het visuele zintuig.

In deze ruimte zal een blacklight worden geïnstalleerd. Deze ruimte zullen we schilderen met zwarte magneetverf zodat er fluomaterialen (zoals afbeeldingen) aan de muren kunnen gehangen worden. Om de ruimte zo donker mogelijk te houden kozen we ervoor ze af te sluiten van de doezelruimte met een zwart gordijn. Deze ruimte kan nog verder aangepast worden aan de interesses van de speelpleinwerking. Binnen de speelpleinwerking kunnen er eventueel extra materialen gemaakt worden door de kinderen om deze ruimte aan te passen.

6.2.3 Doezelruimte

Na de fluoruimte komen de kinderen in de doezelruimte. Dit zal de grootste ruimte zijn in onze caravan. In deze ruimte is het bedoeling dat de kinderen volledig tot rust kunnen komen. Er zal in deze ruimte een groot bed staan met een klamboe erover. We hebben hier gekozen voor de kleur wit in combinatie met lichte kleuren prikkels om zo de kinderen tot rust te kunnen laten komen.

6.3 Thema's

Tijdens het opstellen van ons plan besloten we een basiskader op te stellen waar verschillende thema's aan kunnen worden toegevoegd. Wij hebben gekozen voor het werken met thema's, omdat het dan makkelijk is om deze te veranderen. De caravan is hierdoor vernieuwend en kan over een langere periode gebruikt worden, tegelijkertijd roept ze ook nieuwe verwondering op. Zelf kozen we ervoor om twee thema's uit te werken waarmee VZW De Stroom aan de slag kan. Deze thema's zullen in boxen opgeborgen worden. Met een bijhorende handleiding. Zelf kozen we in groep voor de thema's **blauw** en **natuur en dieren**.

6.3.1 Blauw

We kozen te werken met een kleur als thema na het bezoek aan MFC De Kindervriend, waar ze werkten met het thema rood. Het werken met een kleur als thema zorgt voor veel mogelijkheden en biedt veiligheid. We kozen niet zomaar voor een bepaalde kleur, we lijkten de basiskleuren op en gingen op zoek naar hun betekenis. De betekenis en het effect van de kleur blauw leek ons het meest gepast. Volgens Verstaen (2010-2011) blijkt uit literatuur dat bij individuen die blootgesteld worden aan de kleur rood een sterker gevoel van arousal wordt geïnduceerd dan bij individuen die blootgesteld worden aan de kleur blauw. Blauw zal dus voor een rustgevender gevoel zorgen dan rood. Volgens De Smedt (2004-2005) wordt blauw als meest kalmerende en rustgevende kleur aangeraden, het zou ook het ademhalingsritme verbeteren.

6.3.2 Natuur en dieren

We kozen voor het thema natuur en dieren. Dit is een herkenbaar thema voor kinderen en sluit mooi aan bij de speelpleinwerking die in de zomer georganiseerd wordt. Voor natuur zullen we voornamelijk met natuurlijke materialen werken (takjes, steentjes, maïs, blaadjes...). Bij natuur dachten we ook aan de kleuren, de voornaamste is groen. Groen staat voor ontspanning, veiligheid en vertrouwen. Groen is een positieve kleur (Beeldbalie, 2015).

We kozen voor het thema dieren omdat dieren een positieve invloed hebben op kinderen. Dieren zijn herkenbaar voor kinderen. Binnen onze mobiele snoezelruimte kunnen we dan wel geen echte dieren gebruiken maar dit proberen we wel te benaderen door hier een link mee te leggen. Ook in de vragenlijsten kwam het thema natuur heel vaak terug.

6.4 Materiaal

Bij het bedenken en maken van het snoezelmateriaal probeerden we zo veel mogelijk rekening te houden met de eerdergenoemde voorwaarden en kenmerken (zie 4.3.2 'De principes van snoezelvoorwerpen in de snoezelruimte'). Zo moeten de voorwerpen verwonderen, veilig en duurzaam zijn. Daarnaast hielden we ook rekening met de kenmerken van onze doelgroep (zie 4.2.2 'Aandachtspunten bij het omgaan met kinderen met een beperking'). We lijsten hieronder de materialen op met hun doel/functie. Deze werden afhankelijk van hun functie in een bepaalde box geplaatst. In bijlage bevindt zich de lijst met snoezelmaterialen per box (zie bijlage 9: Lijsten snoezelmaterialen per box).

6.4.1 Bubbelenit

De bubbelenit is één van onze pronkstukken in onze snoezelruimte. De bubbelenit wekt verwondering op door de kleurverandering. Ze prikkelt het visuele zintuig en zorgt tegelijkertijd voor rustgevende geluiden (auditieve zintuig) door het vormen van bubbels. We kochten deze bubbelenit voornamelijk aan met het doel om de kinderen tot rust te laten komen door hiernaar te kijken. Deze zal dan ook in de snoezelruimte aanwezig zijn. Foto

6.4.2 Bluetooth speaker

We kozen ervoor om, na overleg met de opdrachtgever, een bluetooth speaker aan te kopen. Deze kan multifunctioneel gebruikt worden. Zo kan er muziek afgespeeld worden, maar ook achtergrondgeluiden. De bluetooth speaker zal gebruikt worden om het auditieve zintuig te prikkelen.

6.4.3 Bed

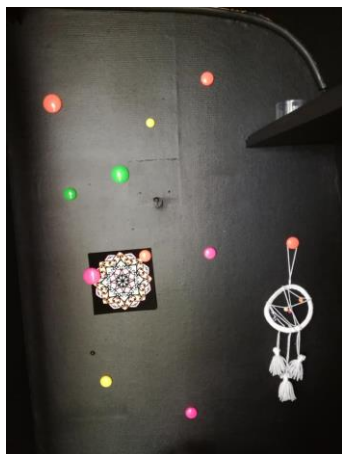
In de dozelruimte voorzien we een bed met klamboe erover. Dit heeft als doel een gevoel van rust te laten ervaren. We zetten dit bewust in de dozelruimte omdat dit dan ook een plek is waar de kinderen volledig kunnen ontspannen. Op het bed zullen verschillende zachte knuffels, kussens en dekens te vinden zijn. Dit om het tactiele zintuig zacht te prikkelen.

6.4.4 Massagekoffer

In de dozelruimte voorzien we ook een koffer met massagemateriaal. Dit om het tactiele zintuig te prikkelen. Ook hier is het doel opnieuw om de kinderen volledig tot rust te laten komen. Hiervoor hebben we hard en zacht materiaal voorzien met verschillende texturen waaronder een egelbal, pluim, plumeau, sponsje en massagestokjes.

6.4.5 Fluoruimte

We voorzien binnen de caravan nog een tweede ruimte naast de duffelruimte, namelijk de fluoruimte. In deze ruimte voorzien we een zwarte magneetmuur. Deze muur is aanpasbaar aan het thema. Hier kunnen materialen aangehangen worden die het visuele zintuig prikkelen. Zelf voorzien we fluomandala's om aan deze muur te bevestigen. Om de ruimte verder aan te kleden voorzien we ook fluodiademen, met als functie de fantasie te prikkelen, verwondering op te wekken en het visuele zintuig te prikkelen. Daarnaast zorgden we ook nog voor een fluorescerende plumeau die naast het visuele zintuig ook het tactiele zintuig prikkelt. We maakten daarnaast nog een aantal materialen zelf zoals kijkzakjes met fluorescerend materiaal voor het stimuleren van het visuele en tactiele zintuig. Als decoratie maakten we ook een fluorescerende slinger van rietjes en fluoplaneten (isomobol met fluo gekleurde wattenstaafjes). Dit om het visuele zintuig te prikkelen.

6.4.6 Voelpanelen

In de doezelruimte voorzien we nog enkele kleine neutrale voelpanelen. Met de voelpanelen willen we het tactiele zintuig prikkelen. Het doel van deze panelen is de kinderen de ruimte te geven om op hun tempo verschillende texturen te ontdekken.

6.4.7 Zitzak

Alle vorige materialen waren materialen die zich binnenin de caravan situeren. De zitzak niet, deze wordt buiten in de snuffelruimte gebruikt. Het doel van de zitzak is de doezelruimte wat naar buiten te verplaatsen. We maken gebruik van de zitzak om personen die minder mobiel zijn en die ook moeilijk de caravan kunnen betreden, toch het doezelen te laten ervaren. Hiermee wordt voornamelijk het tactiele zintuig geprikkeld.

6.4.8 Geurpotjes

Binnenin de caravan werken we niet met verschillende geuren, dit om overprikkeling te voorkomen. Om het olfactorische zintuig toch te prikkelen worden er potjes aangeboden met hierin verschillende geuren. Deze geuren hebben verschillende doelen afhankelijk van de geur. We kozen voor zes verschillende geuren. De functie van deze geuren wordt hieronder kort verantwoord.

- **Basilicum** helpt goed tegen stress en vermoeidheid, ontspant de zenuwen en heeft een kalmerende invloed (Kleutersnoezelen, z.d.).
- **Lavendel** helpt bij slapeloosheid en stress. Het stimuleert het denken en ontspant de zenuwen. Ook tegen depressie en paniek heeft lavendel een positieve invloed (Kleutersnoezelen, z.d.).
- **Munt** bevordert de concentratie en het geheugen. Munt stimuleert het helder denken en verdrijft gevoelens van minderwaardigheid en egoïsme (Kleutersnoezelen, z.d.).
- **Vanille** zorgt voor een gevoel van veiligheid, welbehagen en zelfwaardering. Vanille heeft een positief effect bij onrust, stress, irritatie en onzekerheid (Verheijden, z.d.).
- **Jasmijn** zorgt voor een optimistisch gevoel en prikkelt de fantasie. Daarnaast zorgt de geur voor een boost van het zelfvertrouwen (Atelier, z.d.).

6.4.9 Blotevoetenpad

In de snuffelruimte bevindt zich een blotevoetenpad. Dit bestaat uit schijven van een boomstronk. Deze zijn bekleed met verschillende harde en zachte materialen. De zachte materialen zijn wol, sponzen, zand en water. De harde materialen zijn kurk, schuurpapier, flessendoppen, touw, stenen en schors. Het wandelpad prikkelt het tactiele zintuig via de voeten. Het doel is net zoals bij de voelpanelen kinderen de ruimte te geven om op hun eigen tempo verschillende texturen te ontdekken. De ervaring is anders dan bij het voelen met de handen.

6.4.10 Stoffen slinger

De slinger wordt opgehangen in de witte ruimte of buiten. De slinger heeft als doel het tactiele zintuig te prikkelen. De gebruikers kunnen de verschillende texturen ervaren. De binnenkant van de slinger is harder, door de knopen die er in zijn gelegd voor het bevestigen aan het touw. De buitenkant is zachter. De verschillende stoffen hebben ook een andere textuur. Naast het tactiele zintuig, wordt ook het visuele zintuig geprikkeld. Dit doordat de stofjes andere kleuren hebben, maar ook door de vorm van de slinger.

6.4.11 Gekleurde schudflessen

De gekleurde schudflessen bevatten water die gekleurd zijn door crêpepapier. In de flesjes hebben we ook verschillende materialen toegevoegd zoals elastieken, glitter, knopen, stenen, strijkparels etc. Het doel is het stimuleren van het visuele zintuig. Door het schudden van de flessen beweegt het water met de daarin gestopte objecten. Deze zorgen voor verschillende visuele effecten.

6.4.12 Voelzakjes

De voelzakjes bestaan uit lappen stof die aan elkaar zijn genaaid. De zakjes zijn opgevuld met materialen zoals mais, flessendoppen, rijst, knopen, enzovoort. Het doel is om het tactiele zintuig te prikkelen. Door het vasthouden van de voelzakjes, voelen de kinderen de verschillende materialen waarmee deze zijn opgevuld.

6.4.13 Kijkzakjes

Naast de voelzakjes hebben we ook kijkzakjes ontworpen. Deze zakjes zijn doorzichtig, zodat we het visuele zintuig optimaal kunnen stimuleren. De voelzakjes zijn opgevuld met verschillende materialen zoals gel, scheerschuim, water etc. Daarnaast voegden we ook kleine voorwerpen toe zoals elastieken, plastic dieren, glittervormen, parels, wc-parels... De focus van deze kijkzakjes ligt op het stimuleren van het visuele zintuig, maar ook het tactiele wordt gestimuleerd. De verschillende voorwerpen die zijn toegevoegd aan de kijkzakjes zorgen ook voor andere structuren en gewaarwordingen tijdens het experimenteren.

6.4.14 Schudbuizen

Naast de schudflessen hebben we ook schudbuizen gemaakt. Deze buizen bevatten geen vloeistof, enkel harde materialen zoals maïs, knikkers, strijkparels, gekleurde rijst etc. Hiermee willen we zowel het visuele zintuig als het auditieve zintuig prikkelen, waarbij de focus voornamelijk op het auditieve ligt. Het doel is met éénzelfde voorwerp de kinderen de kans te geven om verschillende zintuigen te stimuleren.

6.4.15 Kijklades

We ontwikkelden ook kijklades. Dit concept bestaat uit een kastje met verschillende lades. In elke lade bevindt zich een voorwerp. Het doel van het kastje is om nieuwsgierigheid op te wekken. Dit doordat de kinderen de lades zelf moeten openen om te weten wat er zich in de lades bevindt. Op die manier wordt het visueel zintuig geprikkeld.

6.4.16 Kruiptunnel

In de kruiptunnel is het de bedoeling de kinderen te verwonderen. Ze kruipen door een andere omgeving en vorm. Aan de binnenkant van de tunnel hangen voetjes en handjes die gemaakt zijn uit stof, in verschillende patronen. Deze spelen vooral in op het visuele zintuig. De verschillende voorwerpen in de tunnel kunnen ook aangeraakt worden. Dit speelt dan weer in op het tactiele zintuig.

6.4.17 Voelpanelen

Er werden zowel grote als kleine voelpanelen gemaakt. Zoals de naam al zegt, wordt hierbij vooral het tactiele zintuig gestimuleerd. Op de panelen hangen verschillende soorten materialen waar de kinderen aan kunnen voelen. Bijvoorbeeld: stoffen, parels, veren, duploblokken, sponzen, borstels, eierdozen, enzovoort.

6.4.18 Voelbakken

Onze voelbakken zijn boxen waarbij er niet kan gezien worden wat er in zit. De bakken kunnen gevuld worden met materialen van verschillende structuren. Dit afhankelijk van het thema. Met de voelbakken willen we voornamelijk het tactiele zintuig prikkelen. Er werden afzonderlijke bakken gemaakt met hard en zacht materiaal.

6.4.19 Strandbal

De strandbal is gevuld met blauw water en glitters. De strandbal stimuleert het visueel aspect, dit door de bal aan het rollen te brengen. De vloeistof en glitter komen daardoor in beweging. Daarnaast wordt het tactiele zintuig geprikkeld. De kinderen kunnen de bewegingen van het water beïnvloeden door grotere of kleinere bewegingen te maken.

6.4.20 Verkleedkledij

Verkleedkledij stimuleert de fantasie van de kinderen. Via de kledij kunnen ze zich verplaatsen in een ander personage. Uit ons onderzoek blijkt dat kinderen met een beperking erg aangetrokken zijn tot verkleeden.

6.4.21 Regenbuis

De buis is gevuld met rijst, op die manier wordt het geluid van regen nagebootst. Dit stimuleert het auditieve zintuig. Daarnaast wordt ook het tactiele zintuig geprikkeld. Dit doordat de kinderen de regenbuis zelf kunnen bewegen en zelf kunnen bepalen hoe snel de regen valt.

6.4.22 Hartslagbeer

Binnenin de beer bevindt zich een apparaat dat de hartslag en de geluiden van de baarmoeder nabootst. Dit zijn herkenbare geluiden voor kinderen en dit brengt de kinderen tot rust. De geluiden stimuleren het auditieve zintuig.

6.4.23 Octopus

De octopus bestaat uit acht poten, waarvan zes gemaakt uit fleecedekens en twee gemaakt uit handdoeken met een patroon. Op enkele poten zijn parels, glitters en figuren genaaid. Daardoor wordt het tactiele zintuig gestimuleerd. Daarnaast zien we de octopus als de mascotte van de snoezelcaravan.

6.4.24 Fietswiel

Het fietswiel wordt buiten de caravan opgehangen en prikkelt het visuele en auditieve zintuig. Dit werd ontwikkeld voor personen die niet mobiel genoeg zijn om de caravan te betreden. De bedoeling is dat de kinderen op de zitzak komen te liggen dat zich onder het fietswiel bevindt.

6.4.25 Paraplu

We kozen om een blauwe paraplu te decoreren. Dit om met het blauwe fietswiel af te wisselen. Hier ligt de focus enkel op het visuele aspect. De paraplu is versierd met verschillende slingers, gemaakt uit materiaal zoals: parels, gekleurde pasta, knopen, etc.

6.4.26 Slinger van pompons

De slinger bestaat uit wollen pompons. Deze ontwierpen we vooral om het tactiele zintuig te stimuleren. Naast de slinger willen we dit gebruiken in de voelbakken.

6.4.27 Varia

We zorgden voor themamaterialen die gebaseerd zijn op ons basismateriaal. Dit door middel van een bewuste keuze van kleuren en materialen. Onder deze themamaterialen vallen onder andere schudbuizen, kijk- en voelzakjes, voelborden, dekens, kussens, blotevoetenpad, enzovoort.

7. Eindactiviteit

De eindactiviteit zal plaatsvinden op 15 juni 2018 in de school Zonneburcht te Waregem. Wij kozen voor deze school omdat hun leerlingen dicht aansluiten bij ons doelpubliek. Zonneburcht is een school voor buitengewoon onderwijs, type basisaanbod en type 9. Op deze manier krijgen we een realistisch beeld van het functioneren en ervaring van het snoezelen in de caravan.

Om de organisaties te bedanken die ons geholpen hebben, nodigden we hen uit om naar onze eindactiviteit te komen. Naast hen, zullen onze docent en begeleidster van VZW De Stroom aanwezig zijn. Daarnaast zal de directeur van Zonneburcht zijn personeel en zeven zorgcoördinatoren uit de scholengemeenschap uitnodigen.

Hieronder vindt u het draaiboek van het verloop van de dag dat wij meegaven met de directeur van Zonneburcht. Als laatste bespreken we ook de eindactiviteit aan de hand van een evaluatiefiche.

7.1 Draaiboek directie Zonneburcht

7.1.1 Planning

8u40	Aankomst + klaarzetten
9u	Rondleiding voor genodigden, docent en opdrachtgever
9u30	Snoezelen groep 1
10u15	Speeltijd?
10u30	Snoezelen groep 2
11u	Snoezelen groep 3
11u45	Middagpauze
13u20	Snoezelen groep 4
13u50	Snoezelen groep 5
14u20	Snoezelen groep 6
14u50	Speeltijd?
15u	Snoezelen groep 7
15u30	Einde

7.1.2 Doelgroep

Kinderen tussen 3 à 15 jaar. Per sessie 4 kinderen. Het is de bedoeling om met alle leeftijden in aanraking te komen, indien dit mogelijk is.

7.1.3 Verloop

De kinderen komen toe aan de caravan. Indien er begeleiding naar de caravan gewenst is, kan daarvoor gezorgd worden. Er wordt een korte inleiding gegeven, a.d.h.v. een verhaaltje (thema natuur, blauw). Na de inleiding worden de schoenen uit gedaan. De groepjes worden erna gemaakt, 2 kinderen per groep. De ene groep gaat in de caravan, de andere buiten. Dit telkens onder begeleiding. Na 10 minuten snoezelen wordt er gewisseld. De tijd van het snoezelmoment zal aangegeven worden door middel van een timer. De groep die in de caravan zat, gaat nu naar buiten. Na de wissel wordt er weer 10 minuten gesnoezeld. Na deze 10 minuten worden de schoenen terug aangetrokken en de snoezelsessie afgesloten door een rondje. Binnen dit rondje wordt er gepolst naar de ervaring van de kinderen. Tijdens het rondje gaan de andere begeleiders de volgende kinderen halen. Na het rondje worden de kinderen van de vorige groep terug begeleid naar de klas.

7.1.3.1 Verloop (voor begeleiders)

Kinderen halen in de klas. Verhaal voorlezen in de zitzak, uit het zicht van het materiaal. De reflectieronde gebeurt op een bank op de speelplaats. Voor de reflectieronde gebruiken we een groene en rode bol. Groene bol: Wat vonden jullie het leukst? Rode bol: Wat vond je minder leuk?

7.1.3.2 Rondleiding

Ons voorstellen, studierichting, De Stroom vermelden, proces, snoezelen uitleggen, waarom doezelen binnen en snuffelen buiten, PowerPoint met foto's van vroeger. Ward zal deze rondleiding doen. De dag van de eindpresentatie hebben we afgesproken om donkere kledij te dragen.

7.1.3.3 Groepen

Groep 1: Ward, Kenneth (9u30-10u00)

Groep 2: Amber, Inke (10u35-11u05)

Groep 3: Ward, Kenneth (11u05-11u35)

Groep 4: Jolien, Femke (13u20-13u50)

Groep 5: Laura, Kelly (13u50-14u20)

Groep 6: Jolien, Femke (14u20-14u50)

Groep 7: Laura, Kelly (15u05-15u35)

7.1.4 Verhalen

Natuur: (Kinderen worden in de zitzak geplaatst). Welkom in het bos, vandaag gaan jullie ons bos en boomhut verkennen. Jullie twee gaan eerst naar de boomhut en jullie twee gaan eerst het bos ontdekken. Een beetje later zal er gewisseld worden. Voor we in de boomhut gaan, zullen we de schoenen afdoen om de hut niet vuil te maken. Het is belangrijk om het bos en de boomhut proper te houden. Dus alles wat je gebruikt zeker terug op zijn plaats leggen, want anders zal de boswachter verdrietig zijn. Zijn jullie klaar om het super coole bos te verkennen?

Blauw: (Kinderen worden in de zitzak geplaatst) Welkom bij het kasteel van Eefje donkerblauw. Hier zullen jullie veel beleven. Jullie twee zullen eerst naar het kasteel gaan en jullie twee zullen eerst de tuin van het kasteel ontdekken. Een beetje later zal er gewisseld worden. Maar voor we in het kasteel gaan, moeten jullie de schoenen uitdoen. Eefje donkerblauw heeft niet graag dat haar kasteel vuil wordt. Het is belangrijk om het kasteel en de tuin proper te houden. Daarom zetten we alles terug op zijn plaats, anders wordt Eefje donkerblauw heel verdrietig. Zijn jullie klaar om het kasteel te verkennen?

7.1.5 Contactgegevens

Inke Goffin: ****/** ** **

Kenneth Decrock: ****/** ** **

Amber Vandenberghe: ****/** ** **

Ward Bostoën: ****/** ** **

Jolien Gijselinck: ****/** ** **

Femke Swaenepoel: ****/** ** **

Laura Lefebvre: ****/** ** **

Kelly Tolpe: ****/** ** **

7.2 Evaluatiefiche

Op vrijdag **15 juni** hielden we onze eindactiviteit in de school Zonneburcht. We zullen hieronder een evaluatie maken op vlak van de ruimtes, aangeboden voorwerpen, feedback van de kinderen en onszelf en timing. Aansluitend geven we nog enkele tips mee.

De ruimtes waren groot genoeg voor een begeleider en twee kinderen. In de doezelruimte ging het er opmerkelijk rustiger aan toe dan in de snuffelruimte buiten. Het snuffelen ging door op de speelplaats, waardoor de ruimte niet afgeschermd was en er veel afleiding was voor de kinderen. Zo waren er bijvoorbeeld geregeld andere kinderen aanwezig op de speelplaats, onze overige groepsleden, toeschouwers, enzovoort. Wel positief was de indeling van de snuffelruimte. Het materiaal stond gegroepeerd per zintuig, maar niet te ver van elkaar. Op die manier konden we overzicht bewaren en was het een samenhangend geheel voor de kinderen. We hebben er bewust voor gekozen het materiaal niet allemaal uit te stallen, maar een deel nog in de bakken te laten zitten en deze aan te bieden. De kinderen werden gestimuleerd om in de bakken te grabbelen, op zoek naar aanvullend materiaal. De snuffelruimte werd door oudere kinderen als minder aantrekkelijker ervaren in vergelijking met de jongere kinderen. De jongste kinderen waren heel enthousiast en het aangeboden materiaal deed hun verbeelding spreken, wekte verwondering op. De iets oudere kinderen waren vooral geïnteresseerd in hoe het materiaal gemaakt werd, uit wat het materiaal bestond, enzovoort. Als opmerking willen we meegeven dat er in de fluoruimte geen zitplaats was voorzien, waardoor de kinderen wat onwennig in de ruimte rechtstonden.

Op vlak van de **aangeboden voorwerpen** kwamen we tot de conclusie dat er voldoende materiaal aanwezig was, maar er geen overprikkeling voor de kinderen was. We merkten dat we het aanbod juist gedoseerd hadden. Oudere kinderen waren soms nogal snel uitgekeken op de voorwerpen buiten. Zij waren vooral aangetrokken tot de kijklades en kijkzakjes, uit nieuwsgierigheid voor wat er in zat en hoe het gemaakt was. Jongere kinderen waren dan weer aangetrokken tot de muziekinstrumenten en kruiptunnel. In het algemeen was het blotevoetenpad heel populair. Aan enkele materialen werd er minder aandacht besteed, door de positie ervan in de ruimte. Zo werden de voelpanelen die aan de caravan bevestigd waren minder gebruikt, doordat deze opgingen in al het andere materiaal op de speelplaats. Enkele materialen zijn stuk gegaan, zoals twee kijkzakjes, de spiegels en een borstel aan een voelpaneel, de slinger in het vogelhuisje, batterijen in de hartslagbeer, een lade van het kijkkastje, de wielkast binnenin de caravan. Als laatste kwam er wat materiaal los op de tegels van het blotevoetenpad.

Als **feedback van de kinderen** kregen we vooral mee dat ze het bed en de fluoruimte het meest aangenaam vonden. We konden uit de reacties van de kinderen afleiden dat ze het water in de bak van het blotevoetenpad te koud vonden, maar eenmaal dit wat opgewarmd was door de zon, vonden ze het aangenaam. Alle kinderen waren heel enthousiast over het gebeuren, wilden blijven om te snoezelen en vonden het jammer dat ze terug naar de klas moesten. Wat een verrassend effect teweegbracht, was de fluoruimte op het laatste aanbieden. Veel kinderen richtten hun aandacht naar de witte doezelruimte, waardoor de verwondering des te groter was bij het voorstellen van wat er achter het zwarte gordijn zat. Ook de fluoruimte had veel aantrek. Iedereen was heel nieuwsgierig naar wat er zich in de caravan bevond en wilde heel graag direct naar binnen. Ook andere kinderen wilden tijdens de speeltijd maar al te graag een kijkje nemen, wat uiteraard niet praktisch mogelijk was.

Als we kijken naar hoe we het **zelf ervaren** hebben, kunnen we besluiten dat we het als groep allemaal positief ervaren hebben. Alles verliep heel vlot, de tijd is snel voorbijgegaan. Buiten verliep het snuffelen makkelijker dan binnen. Buiten namen de kinderen zelf meer initiatief door actief het materiaal te verkennen. Binnen vergde het duffelen meer aandacht van de begeleiding. We merkten dat de kinderen nood hadden aan structuur en wat sturing. Rustige kinderen werden makkelijker gekalmeerd op het bed dan iets drukkere kinderen. Zo sloten rustigere kinderen makkelijker hun ogen en namen ze de tijd om tot rust te komen en naar de achtergrondmuziek te luisteren. Het was moeilijk als begeleider om grenzen aan te geven, omdat we de kinderen niet kenden en niet wisten wanneer het nu vereist was om in te grijpen. Wel probeerden we ons aan te passen en af te stemmen op de persoonlijkheid van de kinderen, waardoor we voldoende veiligheid creëerden, maar toch onze grenzen aangaven. Deze grenzen en afspraken gaven we in de inleiding op de zitzak mee. Dit had een positief effect op het verdere verloop van het snoezelen. Sommige kinderen waren zo enthousiast dat ze vluchtig doorheen het materiaal gingen. We moesten als begeleider de kinderen erop wijzen de tijd te nemen wat ze voelden als ze over de tegels van het blotevoetenpad liepen.

We zorgden voor een **korte inleiding** van het snoezelmoment. Dit aan de hand van een heel kort, zelfgeschreven, verhaaltje waarin de afspraken aan bod kwamen. De tijd die we hiervoor voorzien hadden was zeker voldoende. Dit mocht niet langer geduurd hebben want de kinderen waren erg enthousiast om alles te gaan ontdekken. Voor het snoezelen zelf hadden we twintig minuten voorzien. Dit opgedeeld in tien minuten buiten snuffelen (experimenteren) en tien minuten binnen doezelen. We merkten op dat dit qua timing goed zat. Het moment was lang genoeg om de verwondering en het enthousiasme te behouden.

Als **begeleider** was het niet altijd even makkelijk om zelf de tijd in de gaten te houden. Meestal kwam de persoon die foto's aan het nemen was even waarschuwen wanneer het tijd was om te wisselen of af te ronden. Dit ervaren we als een meerwaarde en zouden we ook als tip meegeven. Door zelf de tijd niet altijd in de gaten te moeten houden konden we ons als begeleider volledig focussen op de twee kinderen tijdens het snoezelen. Het aantal kinderen per begeleider was voldoende, er was voldoende ruimte om hen te ondersteunen. We zouden niet aanraden om met meer dan twee kinderen binnen en buiten te snoezelen.

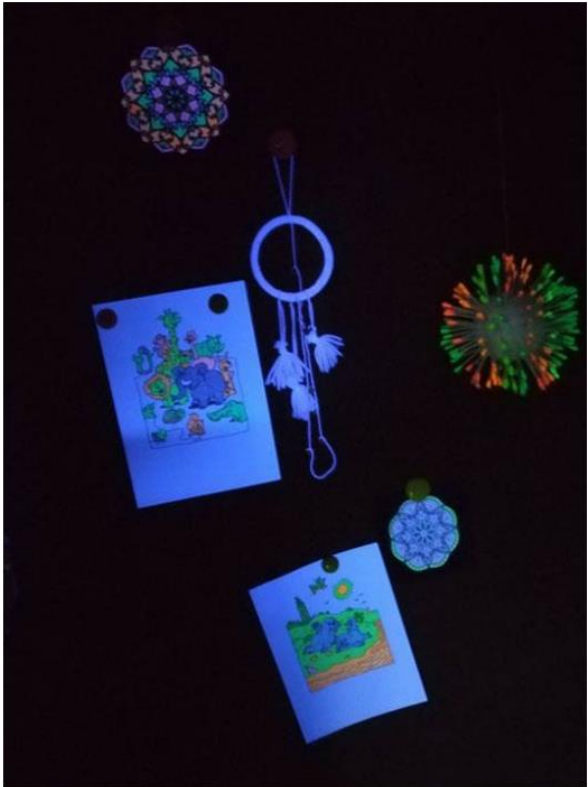
Om te besluiten zouden we nog een aantal **tips** willen meegeven. Er kan een boek of verhaal aangeboden worden wanneer de kinderen op het bed liggen. We merkten dat een aantal kinderen hiernaar vroegen. We hebben gemerkt dat de kinderen niet durven te gaan zitten in de fluorruimte. Dit kan volgens ons verholpen worden door het materiaal in een bak op de grond te plaatsen en op de bank een aantal kussentjes te leggen (witte kussens, fluokussens...). Tijdens het brainstormen merkten we dat we de vooropgestelde thema's soms uit het oog verloren. Hierdoor hebben enkele materialen die niet helemaal aansluiten bij de thema's. We willen meegeven om zeker al het materiaal eens uit te testen voor er met de kinderen gesnoezeld wordt. Zelf hebben we gemerkt dat sommige zaken niet allemaal even stevig waren of niet alles even goed vasthing. Als begeleiders deden we zelf onze schoenen uit voor de kinderen aankwamen. Dit nodigde de kinderen uit om dit ook al onmiddellijk te doen zonder dat we dit moesten vragen. Als laatste tip willen we meegeven dat het erg belangrijk is om de ruimte goed te verluchten. Zelf deden we dit in de caravan en merkten we na enige tijd dat er wat geurhinder ontstond. De kinderen gaven dit ook aan. Er kan opgelet worden om op tijd een raam open te zetten.

7.3 Foto's eindactiviteit

Hieronder bevindt zich beeldmateriaal van onze eindactiviteit. Deze foto's worden gepubliceerd met de goedkeuring van Zonneburcht Waregem.

Collage 6: Eindactiviteit

Collage 7: Eindactiviteit

Collage 8: Eindactiviteit

Collage 9: Eindactiviteit

Collage 10: Eindactiviteit

Collage 11: Eindactiviteit

Collage 12: Eindactiviteit

Collage 13: Eindactiviteit

8. Handleiding

8.1 Doelgroep

Tijdens onze bachelorproef focussen we voornamelijk op kinderen met een beperking tussen 3,5 en 14 jaar en hun broers en zussen. Het is de bedoeling dat VZW De Stroom dit later uitbreidt naar een breder publiek. Dit breder publiek zijn: kinderen, jongeren, volwassenen en verschillende speelpleinwerkingen.

8.2 Het concept

Het 't Spetterke bestaat uit drie verschillende ruimtes:

8.2.1 Snuffelruimte

De ruimte buiten onze caravan zal vooral een ruimte worden om te snuffelen (experimenteren). Bij snuffelen staat het actief, dynamisch opdoen en genieten van de zintuiglijke ervaringen centraal (Vlamynck, 2005) Dit is voornamelijk het doel van onze buitenruimte.

8.2.2 Fluoruimte

Vanuit onze buitenruimte komen ze in onze fluorruimte in de caravan terecht. Dit is een overgangsruijme waar we verwondering willen opwekken maar tegelijkertijd de kinderen ook rust gunnen. In de fluorruimte zullen we ons voornamelijk focussen op het visuele zintuig.

In deze ruimte zal een blacklight worden geïnstalleerd. Deze ruimte zullen we schilderen met zwarte magneetverf zodat er fluomaterialen (zoals bijvoorbeeld afbeeldingen) aan de muren kunnen gehangen worden.

8.2.3 Doezelruimte

Na de fluorruimte komen de kinderen in de doezelruimte. Dit zal de grootste ruimte zijn in onze caravan. Het doel van deze ruimte is dat de kinderen volledig tot rust kunnen komen. Er zal in deze ruimte een groot bed staan met een klamboe erover en een bubbelunit. We hebben hier gekozen voor de kleur wit in combinatie met lichte kleuren prikkels zodat de kinderen tot rust kunnen komen.

8.3 Verloop

- We starten het snoezelen met een inleidend verhaal die samenhangt met het thema. Het **startmoment** hoeft niet verplicht een verhaal te zijn. Het kan ook iets anders zijn bijvoorbeeld een toneel, een stiltemoment (eventueel met wat achtergrondmuziek) etc. Tijdens de inleiding is het de bedoeling dat de kinderen de overgang kunnen maken van de buitenwereld naar de snoezelruimte. Dit duurt ongeveer **vijf minuten**.
- De **jassen en schoenen** kunnen eventueel uitgedaan en opgeborgen worden.

- Hierna kan het **snoezelen starten**. Het snoezelen kan gebeuren in twee richtingen. Men kan ervoor kiezen te beginnen in de snuffelruimte waarna verder kan gegaan worden naar de fluoruimte om te eindigen in de doezelruimte. Dit kan ook in omgekeerde volgorde gebeuren. Er kan gekozen worden om in kleine groepen te werken en de kinderen te verdelen onder de verschillende ruimtes. Dit is afhankelijk van het aantal kinderen, het aantal begeleiders en de noden van de kinderen. Het snoezelen zelf neemt ongeveer **twintig minuten** in beslag. Dit houdt zowel het snuffelen als doezelen in.
- De snoezelsessie wordt afgesloten met een **slotmoment**. Bijvoorbeeld: een reflectiemoment waarbij nagegaan wordt hoe de kinderen het snoezelen ervaren hebben, een relaxatiemoment (eventueel met achtergrondmuziek), een lied zingen, een verhaal.... Tijdens het slot maken de kinderen de overgang van de snoezelruimte naar de buitenwereld. Dit duurt ongeveer **vijf minuten**.

8.4 Materiaal

Bij het bedenken en maken van het snoezelmateriaal probeerden we zo veel mogelijk rekening te houden met de eerdergenoemde voorwaarden en kenmerken (zie 4.3.2 'De principes van snoezelvoorwerpen in de snoezelruimte'). Zo moeten de voorwerpen verwonderen, veilig en duurzaam zijn. Daarnaast hielden we ook rekening met de kenmerken van onze doelgroep (zie 4.2.2 'Aandachtspunten bij het omgaan met kinderen met een beperking'). We lijsten hieronder de materialen op met hun doel/functie. Deze werden afhankelijk van hun functie in een bepaalde box geplaatst. In bijlage bevindt zich de lijst met snoezelmateriaal per box (zie bijlage 9: Lijsten snoezelmateriaal per box).

8.4.1 Bubbelenunit

De bubbelenunit is één van onze pronkstukken in onze snoezelruimte. De bubbelenunit wekt verwondering op door de kleurverandering. Ze prikkelt het visuele zintuig en zorgt tegelijkertijd voor rustgevende geluiden (auditieve zintuig) door het vormen van bubbels. We kochten deze bubbelenunit voornamelijk aan met het doel om de kinderen tot rust te laten komen door hiernaar te kijken. Deze zal dan ook in de doezelruimte aanwezig zijn. Foto

8.4.2 Bluetooth speaker

We kozen ervoor om, na overleg met de opdrachtgever, een bluetooth speaker aan te kopen. Deze kan multifunctioneel gebruikt worden. Zo kan er muziek afgespeeld worden, maar ook achtergrondgeluiden. De bluetooth speaker zal gebruikt worden om het auditieve zintuig te prikkelen.

8.4.3 Bed

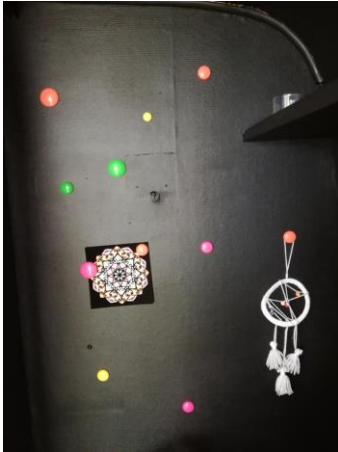
In de dozelruimte voorzien we een bed met klamboe erover. Dit heeft als doel een gevoel van rust te laten ervaren. We zetten dit bewust in de dozelruimte omdat dit dan ook een plek is waar de kinderen volledig kunnen ontspannen. Op het bed zullen verschillende zachte knuffels, kussens en dekens te vinden zijn. Dit om het tactiele zintuig zacht te prikkelen.

8.4.4 Massagekoffer

In de dozelruimte voorzien we ook een koffer met massagemateriaal. Dit om het tactiele zintuig te prikkelen. Ook hier is het doel opnieuw om de kinderen volledig tot rust te laten komen. Hiervoor hebben we hard en zacht materiaal voorzien met verschillende texturen waaronder een egelbal, pluim, plumeau, sponsje en massagestokjes.

8.4.5 Fluoruimte

We voorzien binnen de caravan nog een tweede ruimte naast de duffelruimte, namelijk de fluoruimte. In deze ruimte voorzien we een zwarte magneetmuur. Deze muur is aanpasbaar aan het thema. Hier kunnen materialen aangehangen worden die het visuele zintuig prikkelen. Zelf voorzien we fluomandala's om aan deze muur te bevestigen. Om de ruimte verder aan te kleden voorzien we ook fluodiademen, met als functie de fantasie te prikkelen, verwondering op te wekken en het visuele zintuig te prikkelen. Daarnaast zorgden we ook nog voor een fluorescerende plumeau die naast het visuele zintuig ook het tactiele zintuig prikkelt. We maakten daarnaast nog een aantal materialen zelf zoals kijkzakjes met fluorescerend materiaal voor het stimuleren van het visuele en tactiele zintuig. Als decoratie maakten we ook een fluorescerende slinger van rietjes en fluoplaneten (isomobol met fluo gekleurde wattenstaafjes). Dit om het visuele zintuig te prikkelen.

8.4.6 Voelpanelen

In de doezelruimte voorzien we nog enkele kleine neutrale voelpanelen. Met de voelpanelen willen we het tactiele zintuig prikkelen. Het doel van deze panelen is de kinderen de ruimte te geven om op hun tempo verschillende texturen te ontdekken.

8.4.7 Zitzak

Alle vorige materialen waren materialen die zich binnenin de caravan situeren. De zitzak niet, deze wordt buiten in de snuffelruimte gebruikt. Het doel van de zitzak is de doezelruimte wat naar buiten te verplaatsen. We maken gebruik van de zitzak om personen die minder mobiel zijn en die ook moeilijk de caravan kunnen betreden, toch het doezelen te laten ervaren. Hiermee wordt voornamelijk het tactiele zintuig geprikkeld.

8.4.8 Geurpotjes

Binnenin de caravan werken we niet met verschillende geuren, dit om overprikkeling te voorkomen. Om het olfactorische zintuig toch te prikkelen worden er potjes aangeboden met hierin verschillende geuren. Deze geuren hebben verschillende doelen afhankelijk van de geur. We kozen voor zes verschillende geuren. De functie van deze geuren wordt hieronder kort verantwoord.

- **Basilicum** helpt goed tegen stress en vermoeidheid, ontspant de zenuwen en heeft een kalmerende invloed (Kleutersnoezelen, z.d.).
- **Lavendel** helpt bij slapeloosheid en stress. Het stimuleert het denken en ontspant de zenuwen. Ook tegen depressie en paniek heeft lavendel een positieve invloed (Kleutersnoezelen, z.d.).
- **Munt** bevordert de concentratie en het geheugen. Munt stimuleert het helder denken en verdrijft gevoelens van minderwaardigheid en egoïsme (Kleutersnoezelen, z.d.).
- **Vanille** zorgt voor een gevoel van veiligheid, welbehagen en zelfwaardering. Vanille heeft een positief effect bij onrust, stress, irritatie en onzekerheid (Verheijden, z.d.).
- **Jasmijn** zorgt voor een optimistisch gevoel en prikkelt de fantasie. Daarnaast zorgt de geur voor een boost van het zelfvertrouwen (Atelier, z.d.).

8.4.9 Blotevoetenpad

In de snuffelruimte bevindt zich een wandelpad. Dit bestaat uit schijven van een boomstronk. Deze zijn bekleed met verschillende harde en zachte materialen. De zachte materialen zijn wol, sponzen, zand en water. De harde materialen zijn kurk, schuurpapier, flessendoppen, touw, stenen en schors. Het wandelpad prikkelt het tactiele zintuig via de voeten. Het doel is net zoals bij de voelpanelen kinderen de ruimte te geven om op hun eigen tempo verschillende texturen te ontdekken. De ervaring is anders dan bij het voelen met de handen.

8.4.10 Stoffen slinger

De slinger wordt opgehangen in de witte ruimte of buiten. De slinger heeft als doel het tactiele zintuig te prikkelen. De gebruikers kunnen de verschillende texturen ervaren. De binnenkant van de slinger is harder, door de knopen die er in zijn gelegd voor het bevestigen aan het touw. De buitenkant is zachter. De verschillende stoffen hebben ook een andere textuur. Naast het tactiele zintuig, wordt ook het visuele zintuig geprikkeld. Dit doordat de stofjes andere kleuren hebben, maar ook door de vorm van de slinger.

8.4.11 Gekleurde schudflessen

De gekleurde schudflessen bevatten water die gekleurd zijn door crêpepapier. In de flesjes hebben we ook verschillende materialen toegevoegd zoals elastieken, glitter, knopen, stenen, strijkparels etc. Het doel is het stimuleren van het visuele zintuig. Door het schudden van de flessen beweegt het water met de daarin gestopte objecten. Deze zorgen voor verschillende visuele effecten.

8.4.12 Voelzakjes

De voelzakjes bestaan uit lappen stof die aan elkaar zijn genaaid. De zakjes zijn opgevuld met materialen zoals mais, flessendoppen, rijst, knopen, enzovoort. Het doel is om het tactiele zintuig te prikkelen. Door het vasthouden van de voelzakjes, voelen de kinderen de verschillende materialen waarmee deze zijn opgevuld.

8.4.13 Kijkzakjes

Naast de voelzakjes hebben we ook kijkzakjes ontworpen. Deze zakjes zijn doorzichtig, zodat we het visuele zintuig optimaal kunnen stimuleren. De voelzakjes zijn opgevuld met verschillende materialen zoals gel, scheerschuim, water etc. Daarnaast voegden we ook kleine voorwerpen toe zoals elastieken, plastic dieren, glittervormen, parels, wc-parels... De focus van deze kijkzakjes ligt op het stimuleren van het visuele zintuig, maar ook het tactiele wordt gestimuleerd. De verschillende voorwerpen die zijn toegevoegd aan de kijkzakjes zorgen ook voor andere structuren en gewaarwordingen tijdens het experimenteren.

8.4.14 Schudbuizen

Naast de schudflessen hebben we ook schudbuizen gemaakt. Deze buizen bevatten geen vloeistof, enkel harde materialen zoals maïs, knikkers, strijkparels, gekleurde rijst etc. Hiermee willen we zowel het visuele zintuig als het auditieve zintuig prikkelen, waarbij de focus voornamelijk op het auditieve ligt. Het doel is met éénzelfde voorwerp de kinderen de kans te geven om verschillende zintuigen te stimuleren.

8.4.15 Kijklades

We ontwikkelden ook kijklades. Dit concept bestaat uit een kastje met verschillende lades. In elke lade bevindt zich een voorwerp. Het doel van het kastje is om nieuwsgierigheid op te wekken. Dit doordat de kinderen de lades zelf moeten openen om te weten wat er zich in de lades bevindt. Op die manier wordt het visueel zintuig geprikkeld.

8.4.16 Kruiptunnel

In de kruiptunnel is het de bedoeling de kinderen te verwonderen. Ze kruipen door een andere omgeving en vorm. Aan de binnenkant van de tunnel hangen voetjes en handjes die gemaakt zijn uit stof, in verschillende patronen. Deze spelen vooral in op het visuele zintuig. De verschillende voorwerpen in de tunnel kunnen ook aangeraakt worden. Dit speelt dan weer in op het tactiele zintuig.

8.4.17 Voelpanelen

Er werden zowel grote als kleine voelpanelen gemaakt. Zoals de naam al zegt, wordt hierbij vooral het tactiele zintuig gestimuleerd. Op de panelen hangen verschillende soorten materialen waar de kinderen aan kunnen voelen. Bijvoorbeeld: stoffen, parels, veren, duploblokken, sponzen, borstels, eierdozen, enzovoort.

8.4.18 Voelbakken

Onze voelbakken zijn boxen waarbij er niet kan gezien worden wat er in zit. De bakken kunnen gevuld worden met materialen van verschillende structuren. Dit afhankelijk van het thema. Met de voelbakken willen we voornamelijk het tactiele zintuig prikkelen. Er werden afzonderlijke bakken gemaakt met hard en zacht materiaal.

8.4.19 Strandbal

De strandbal is gevuld met blauw water en glitters. De strandbal stimuleert het visueel aspect, dit door de bal aan het rollen te brengen. De vloeistof en glitter komen daardoor in beweging. Daarnaast wordt het tactiele zintuig geprikkeld. De kinderen kunnen de bewegingen van het water beïnvloeden door grotere of kleinere bewegingen te maken.

8.4.20 Verkleedkledij

Verkleedkledij stimuleert de fantasie van de kinderen. Via de kledij kunnen ze zich verplaatsen in een ander personage. Uit ons onderzoek blijkt dat kinderen met een beperking erg aangetrokken zijn tot verkleeden.

8.4.21 Regenbuis

De buis is gevuld met rijst, op die manier wordt het geluid van regen nagebootst. Dit stimuleert het auditieve zintuig. Daarnaast wordt ook het tactiele zintuig geprikkeld. Dit doordat de kinderen de regenbuis zelf kunnen bewegen en zelf kunnen bepalen hoe snel de regen valt.

8.4.22 Hartslagbeer

Binnenin de beer bevindt zich een apparaat dat de hartslag en de geluiden van de baarmoeder nabootst. Dit zijn herkenbare geluiden voor kinderen en dit brengt de kinderen tot rust. De geluiden stimuleren het auditieve zintuig.

8.4.23 Octopus

De octopus bestaat uit acht poten, waarvan zes gemaakt uit fleecedekens en twee gemaakt uit handdoeken met een patroon. Op enkele poten zijn parels, glitters en figuren genaaid. Daardoor wordt het tactiele zintuig gestimuleerd. Daarnaast zien we de octopus als de mascotte van de snoezelcaravan.

8.4.24 Fietswiel

Het fietswiel wordt buiten de caravan opgehangen en prikkelt het visuele en auditieve zintuig. Dit werd ontwikkeld voor personen die niet mobiel genoeg zijn om de caravan te betreden. De bedoeling is dat de kinderen op de zitzak komen te liggen dat zich onder het fietswiel bevindt.

8.4.25 Paraplu

We kozen om een blauwe paraplu te decoreren. Dit om met het blauwe fietswiel af te wisselen. Hier ligt de focus enkel op het visuele aspect. De paraplu is versierd met verschillende slingers, gemaakt uit materiaal zoals: parels, gekleurde pasta, knopen, etc.

8.4.26 Slinger van pompons

De slinger bestaat uit wollen pompons. Deze ontwierpen we vooral om het tactiele zintuig te stimuleren. Naast de slinger willen we dit gebruiken in de voelbakken.

8.4.27 Varia

We zorgden voor themamaterialen die gebaseerd zijn op ons basismateriaal. Dit door middel van een bewuste keuze van kleuren en materialen. Onder deze themamaterialen vallen onder andere schudbuizen, kijk- en voelzakjes, voelborden, dekens, kussens, blotevoetenpad, enzovoort.

We wensen jullie veel snoezelplezier!!!

9. Besluit

Vanuit VZW De Stroom Kortrijk werd ons gevraagd een mobiele snoezelruimte te ontwikkelen waarbij we beleving creëren voor kinderen, op een ander niveau. Al snel gingen we op zoek naar verschillende invalshoeken om snoezelen te leren kennen en later onze mobiele snoezelruimte samen te stellen. We kozen ervoor meerdere bronnen te raadplegen, ook kregen we de kans om verschillende snoezelruimtes te bezoeken. Dit maakte het mogelijk om een concreet beeld te krijgen over snoezelen en enkele aandachtspunten te bevragen.

VZW De Stroom heeft ons gedurende het project veel werkruimte gegeven. De opdracht was 'een mobiele snoezelruimte ontwikkelen'. Hoe het 'mobiele' werd verwerkt was volledig vrij te beslissen. We werkten in het gebouw van VZW De Stroom, dit gaf ons de mogelijkheid om regelmatig feedback te vragen en te overleggen.

Onze bachelorproef bestond uit twee delen. Enerzijds hadden we het praktische gedeelte, anderzijds het schriftelijke eindrapport. Het praktische gedeelte bestaat uit onze mobiele snoezelruimte. Het schriftelijke eindrapport bestaat uit onze literatuurstudie, onderzoek, groepsproces etc.

Als we kritisch terugblikken op ons project dan kunnen we besluiten dat het proces goed verlopen is. We hadden een goede en haalbare tijdsplanning, de deadlines werden steeds behaald. Bij problemen en valkuilen werd dit onmiddellijk in groep besproken en konden we steeds vlot tot een oplossing komen.

Ondanks dat de eindactiviteit goed verlopen is, merkten we een aantal aandachtspunten waarmee de organisatie in de toekomst rekening kan houden. De duurzaamheid van enkele materialen, de uitwerking van de thema's en de afscheiding van de snuffelruimte, zodat de afleiding door externe prikkels beperkt worden.

Als groep kenden we een leerproces. De samenwerking verliep in het begin stroef, het duurde vaak lang vooraleer we tot een besluit kwamen. Dit is doorheen het project sterk gegroeid, aan de hand van enkele team-gerichte activiteiten. We leerden elkaar beter kennen en dit had een positief effect op de samenwerking.

Na acht weken intensief samenwerken, hebben we de doelstelling bereikt. Er werd een mobiele snoezelruimte in de vorm van een caravan afgeleverd. We hebben met trots onze mobiele snoezelruimte genaamd 't spetterke afgeleverd, het zal dan ook door VZW De Stroom gebruikt worden gedurende verschillende speelpleinwerkingen. We hopen dat ons project een duurzaam karakter heeft.

10. Referentielijst

- Aromalifestyle. (z.d.). *Kaneel etherische olie*. Opgehaald van Aromalifestyle: <https://aromalifestyle.nl/aromatherapie-kennis/etherische-olie-a-z/kaneel-etherische-olie/>
- Atelier, A. (z.d.). *Aromatherapie: jasmijn*. Opgehaald van Aroma Atelier: <http://www.aromaatelier.be/jasmijn.htm>
- Beeldbalie. (2015, juni 2). *De betekenis van kleuren*. Opgehaald van Beeldbalie: <http://www.beeldbalie.nl/betekenis-van-kleur/>
- Beyns, C.; Convens, J.; Kovacic, L.; Laermans, I. & Vanaeken, R. (2011-2012). *Handleiding voor het snoezelen bij kinderen en jongeren met een autismespectrumstoornis*. Hasselt. Katholieke Hogeschool Limburg vzw.
- Boeckx, E.,(2005-2006). *Snoezelen op de schoolbanken, waarom niet? Introductie van snoezelen binnen het gewone basisonderwijs*. Geel. Katholieke Hogeschool Kempen.
- Bond Moyson (z.d.). *Tips omgaan met personen met een handicap*. Geraadpleegd op 15 mei 2018 via https://www.bondmoyson.be/wvl/voordelen-advies/dienstverlening/personen-met-handicap/over-handicap/Pages/tips_omgaan_met_handicap.aspx
- Clovyn, K., (2015). *Zintuigelijke bijzonderheden bij kinderen met autisme en verstandelijke beperking: Welke zintuigelijke bijzonderheden ervaren kinderen met autisme en een verstandelijke beperking*. Tielt. Katholieke Hogeschool Vives Tielt.
- De Smedt, T. (2004-2005). *Snoezelen met dementerende*. Geel: Katholieke hogeschool Kempen.
- De Stroom vzw (2018). *Speelpleinwerking Kasper*. Geraadpleegd op 15 mei 2018 via <http://www.destroom.be/website/index.php/2016-04-06-14-47-55/kinderen/speelpleinwerking-kasper>
- Derie, A., & Vanoosthuijse, R. (2008). *Het grote snoezelboek*. Gent: Abimo.
- Derie, A., & Vanoosthuijse, R. (2018, 02 22). *Snoezelen zintuigelijke activeren*. Vives Kortrijk: VIVES CVO Miras
- Grietens, H., Vanderfaeillie, J. & Maes, B. (2014). *Handboek jeugdhulpverlening: orthopedagogisch perspectief op kinderen en jongeren met problemen*. Leuven. Acco.
- Hullak, N., (2016-2017). *Hoe kunnen we een passend snoezelaanbod in onze praktijkschool integreren binnen type twee kleuterniveau?*. Tielt. Katholieke Hogeschool Vives.

Kleutersnoezelen. (z.d.). Ruiken. Opgehaald van Kleutersnoezelen:

<https://kleutersnoezelen.wordpress.com/ruiken/>

Loncke, F., Nijs, M., & Smet, L. (1998). *SMOG – Spreken Met Ondersteuning van Gebaren*. Garant Uitgevers.

Lotan, M., & Shapiro, M., *Management of young children with Rett Disorder in the controlled multi-sensory (Snoezelen) environment*. Therapeutic Department, Zvi Quittman Residential Center, Israël.

Markant (z.d.) *Omgaan met kinderen met een verstandelijke beperking*. Geraadpleegd op 15 mei 2018 via http://www.markant.org/assets/2016/09/Factsheet_Omgaan-met-kinderen-met-een-verstandelijke-beperking.pdf

Pollet, L. (2017). *Hoe kan ik een snoezelhoek inrichten zodat de zintuigen van kinderen met een ernstige meervoudige beperking zowel op een actieve als passieve manier gestimuleerd worden?* Tielt. Katholieke Hogeschool Vives Tielt.

Quintiens, T. (2015-2016). *De invloed van snoezelen op het welbevinden en het gedrag van kinderen met een beperking in Sri Lanka: Wat is het belang van individuele begeleiding bij het snoezelen voor kinderen in Nisansala Special Training Centre, Negombo*. Heverlee: UC Leuven-Limburg Campus Sociale School Heverlee. Departement Internationale samenwerking Noord-Zuid-Heverlee.

Thomassen, H.; Wakkers, I., (1999). *Snoezelen in de kinderopvang*. Schoten. Uitgeverij Westland nv.

Verheijden, L. (z.d.). *Vanille olie, alcohol*. Opgehaald van Aromaolie: <https://www.aromaolie.nl/webwinkel/etherische-olien-s-tm-z/vanille-olie-alcohol/9897>

Verschueren, K., (2010-2011). *Snoezelen in de klaspraktijk van de lagere school. Een stap in de goede richting naar het bevorderen van het welbevinden van leerlingen in deze stressvolle samenleving*. Vorselaar. Katholieke Hogeschool Kempen.

Verstaen, A. (2010-2011). *De impact van kleur en muziek in een winkelomgeving op de consument*. Gent: Universiteit Gent.

Vlamynck, T. (2004-2005). *Hannes en zijn snoezelruimte*. Kortrijk. Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen.

11. Bijlagen

Bijlage 1: Vragenlijsten onderzoek

Mariënstede

Bachelorproefgroep: VZW De Stroom

Amber Vandenberghe, Femke Swaenepoel, Inke Goffin, Jolien Gijssels, Kelly Tolpe, Kenneth Decrock, Laura Lefebvre & Ward Bostoen

Onderzoeksvragen voor werkveldbezoeken.

Wat zijn de aandachtspunten en bij het ontwikkelen van een snoezelruimte?

Hierzelf hebben we nog niet echt een snoezelruimte. Wel hebben we een lokaal waar muziek gemaakt wordt. Een lokaal waar we handbadjes en handmassages kunnen doen.

Een slaapkamer met twee bedden.

Aangezien we veel verschillende activiteiten in één ruimte doen, zorgt dit wel voor wat chaos.

Beste is om een snoezelruimte te ontwikkelen waar je genoeg berging voorziet om alles per thema op te bergen. Vb. Muziekkast, wellness, Ligbed, waterbed

Belangrijk is ook dat je de ruimte kan verduisteren.

Belangrijk voor een goede belichting. Gekleurde lampen, een spiegelbol die reflecteert zijn musthaves.

Goede verwarming en ventilatiesysteem.

Zorgen dat de ruimte niet te vol staat. Dat je ze ook prikkelarm kan maken.

Ophangstelsel aan het plafond bv. Om verschillende items op te hangen. Zo kun je per thema dingen ophangen. Vb. Herfst : takjes voorzien, blaadjes..., Carnaval : maskers

Afwasbare materialen gebruiken (naar hygiëne toe)

Wat mag er niet in?

Letten op scherpe randen. Het moeten aangename materialen zijn om te voelen.

Welke duurzame materialen worden er gebruikt?

Hout, formica

Waar kunnen we deze materialen vinden?

Gamma, doe het zelfwinkels, Barry Emons

Welke kleuren zijn goed om te gebruiken?

Alle hoofdkleuren : blauw, rood, geel

Felle kleuren.

Ook kunnen pastelkleuren aangenaam zijn als je meer wil relaxeren.

Wat zijn de extra noden bij kinderen met een beperking?

Indien mensen in een rolwagen zitten, kan een tillift aangenaam zijn om ze in bed te kunnen leggen. Genoeg ruimte voorzien om te kunnen moveren.

Hoe leiden jullie bij kinderen af wat de noden zijn wanneer ze niet kunnen communiceren?

Aan hun mimiek kun je afleiden als de snoezelactiviteiten goed zitten.

Via gesprekken met ouders, woonbegeleiders vb. mijn kind heeft eens nood aan relaxatie

Het vervolg van de dag na een snoezelsessie is welbepalend of hun nood al dan niet vervuld is.

Is smog belangrijk?

Het is natuurlijk goed meegenomen als je als begeleider smog kent.

Want communicatie, op eender welke manier, is dit nu verbaal of non-verbaal kan voor de begeleider meer vertrouwen geven van wat hij doet, aanbiedt Oké is.

Hoe zie je dat het een snoezelsessie effect heeft?

De gedragingen achteraf goed bestuderen.

Alsook tijdens de sessie goed de non-verbale als verbale communicatie bestuderen.

Hun mimiek, wat vertellen ze , welke geluiden maken ze ...

Hoelang duurt een snoezelsessie bij jullie?

Een half uurtje per item : vb. handbadje, handmassage, een ligsessie.

Gebeurt een snoezelsessie individueel of in groep?

Dit kan zowel individueel als in groep.

Dit kan ook eens een time-out zijn voor iemand, iemand die echt de rust nodig heeft.

Hoe pakken jullie een snoezelmoment aan?

Best vooraf mooi de ruimte aankleden is een pluspunt.

Heel sereen en in alle eenvoud starten.

Maak het niet te moeilijk.

Het is vooral de nadruk op beleven en genieten.

Zijn er bepaalde thema's die aanspreken?

Seizoenen

valentijn, carnaval, lente, dieren

Hebben jullie nog tips?

Het vraagt ook veel tijd om een ruimte mooi aan te kleden.

Je moet vooraf als begeleider bepaalde zaken kunnen maken. Dit kan niet altijd met de gebruikers (mensen met een handicap).

Met heel veel kosteloos materiaal, natuurlijke elementen kan je mooie dingen maken.

OC Broeder Ebergiste**Bachelorproefgroep: VZW De Stroom**

Amber Vandenberghe, Femke Swaenepoel, Inke Goffin, Jolien Gijssels, Kelly Tolpe, Kenneth Decrock, Laura Lefebvre & Ward Bostoen

Onderzoeksvragen voor werkveldbezoeken.**Wat zijn de aandachtspunten en bij het ontwikkelen van een snoezelruimte?**

Doelgroep voor kinderen of volwassenen /. Leefdtijd deelnemers / fysieke mogelijkheden deelnemers. Een van de belangrijkste punten is, over welk budget beschik je en hoe ziet de ruimte er uit die je ter beschikking krijgt

Is de ruimte eerder gericht op ontwikkeling (kinderen)of op beleving / contact(volwassenen). Welke hoeveelheid prikkels wil je aanbieden, hoe wil je ontspanning aanbieden

De ruimte moet gebruiksvriendelijk zijn / is een tillift noodzakelijk of niet / niet in lawaaierige buurt

Hoe gaan we muziek aanbieden en welke muziek

Wat mag er niet in?

Breekbare dingen / voedsel veilig (toxische stoffen voorwerpen in de mond steken)/elektrische toestellen op 220 volt/

Teveel prikkels bijeen / chaos

Welke duurzame materialen worden er gebruikt?

De keuze van materialen wordt vooral bepaald door een aantal factoren. Duurzaamheid is belangrijk maar de andere factoren zijn soms van groter belang/

Materialen moeten stevig zijn, plas bestendig, brandveilig, scheurvast, voedselveilig, sfeervol, budgetvriendelijk, eenvoudig te bedienen.

Waar kunnen we deze materialen vinden?

Op zoek gaan catalogus / creatief zijn

Welke kleuren zijn goed om te gebruiken?

Tegenwoordig is het mogelijk om met betaalbare led verlichting te werk dit geeft een grote variatie aan mogelijkheden. Word vooral bepaald door de deelnemers , bij ons in de snoezelruimte is het gebruik van rood totaal verboden omdat een aantal bewoners er gespannen worden van rood ? In andere groepen is rood eerder rustgevend.

Kleur zorgt voor sfeer, zorg voor afwisseling

Wat zijn de extra noden bij kinderen met een beperking?

Wij werken met volwassenen, de aandacht gaat bij ons vooral naar contact en nabijheid.

Snoezel ruimte wordt eveneens gebruikt als ruimte om contact massage te geven

Hoe leiden jullie bij kinderen af wat de noden zijn wanneer ze niet kunnen communiceren?

Wat is communicatie. Iedere persoon communiceert op zijn manier. Het is belangrijk iedere deelnemer te respecteren als een individu

Is smog belangrijk?

Indien de persoon het mogelijke heeft zeker gebruiken. Wij hebben een oudere populatie daardoor is het gebruik van smog niet zo geïntegreerd. ;

Veel bewoners gebruiken niet geïjkte tekens.

Hoe zie je dat het een snoezelsessie effect heeft?

Afhankelijk van de deelnemers, iedereen geniet op zijn eigen persoonlijke manier.

Duidelijk start en einde van de sessie (altijd op zelfde manier)

Bepaald door deelnemers, ontspannend, rustgevend, nabijheid

Hoelang duurt een snoezelsessie bij jullie?

Afhankelijk van de deelnemers, de vooropgestelde tijd is 60 min.

Bij sommige deelnemers kan dit ook 10 min zijn, indien ze aangeven dat ze zich niet goed of niet veilig voelen.

Gebeurt een snoezelsessie individueel of in groep?

Zowel individueel als in kleine groepje naargelang de mogelijkheden van deelnemers

Hoe pakken jullie een snoezelmoment aan?

Begin en einde van de sessie duidelijk, Stil opbouwen, momenten van rust en ontspanning creëren. Nabij zijn indien noodzakelijk, afstand nemen indien nodig

Zijn er bepaalde thema's die aanspreken?

Hebben jullie nog tips?

Wees creatief, zoek ondersteuning bij mensen uit IT, personen met technische achtergrond. Laat je leiden door de deelnemers, je kunt met een beperkt budget geen kasteel bouwen.

Eigenlijk is het antwoord op sommige vragen een eindwerk op zich.

Ik had graag wat meer uitleg gekregen over doel van het eindwerk

VZW Matthijs**Bachelorproefgroep: VZW De Stroom**

Amber Vandenberghe, Femke Swaenepoel, Inke Goffin, Jolien Gijssels, Kelly Tolpe, Kenneth Decrock, Laura Lefebvre & Ward Bostoen

Onderzoeksvragen voor werkveldbezoeken.**Wat zijn de aandachtspunten en bij het ontwikkelen van een snoezelruimte?**

- Veiligheid (vb. hout afschuren, geen kleine dingen in de mond kunnen steken, elektriciteitskabel vastmaken, elektrische toestellen niet binnen handbereik van de doelgroep, speciale lampen (vb. lava lamp) op hoogte plaatsen)
- Hygiëne (vb. afwasbaar)
- Stevig materiaal

Wat mag er niet in?

- Breekbaar materiaal (zoals glas)
- Kaarsen kunnen ook gevaarlijk zijn (Plastieken kaarsjes met batterijen zijn een leuk alternatief)

Welke duurzame materialen worden er gebruikt?

Heel veel knutselmateriaal kan je zelf maken met kosteloos materiaal (Aanrader: 'Het grote snoezelboek' van Joep Derie en Ronny Vanoosthuysse). De afwerking is hierbij belangrijk zodat het stevig en veilig is.

Materiaal dat aangekocht kan worden, zijn:

- Lichtgevenden plastiekenbol
- Een snoezel licht ufo
- Ocean drum
- Confortabele zit/ligkussens
- Led-verlichtings strip
- Blacklight

Waar kunnen we deze materialen vinden?

Het materiaal dat je zelf kan maken, vind je in hobbywinkels. Veel kan je zelf verzamelen (kosteloos materiaal).

Echt snoezelmateriaal kan je vinden bij Bary Emons of Nenko (maar kost veel geld). In gewone speelgoed winkels, action, blokker... kan je ook leuke dingen vinden.

Welke kleuren zijn goed om te gebruiken?

Dit is wat afhankelijk van wat het doel op dit moment is.

Wanneer je de client visueel wil stimuleren, zijn fleurige, felle kleuren goed. Zwart-wit en fluo materialen zijn heel leuk met een blacklight.

Tactiele materialen hoeven geen felle kleuren te hebben, omdat het dan de bedoeling is dat de client tactiel geprikkeld wordt.

Wat zijn de extra noden bij kinderen met een beperking?

- Zie hierboven (veiligheid en hygiëne is heel belangrijk).
- Stevig materiaal voorzien
- Geen te klein materiaal zodat ze het kunnen vastgrijpen (kinderen hebben vaak een minder goede handmotoriek) en zodat ze het niet in hun mond kunnen steken

Hoe leiden jullie bij kinderen af wat de noden zijn wanneer ze niet kunnen communiceren?

Het is belangrijk om te kijken naar hun non-verbale reacties. Hoe reageren ze wanneer je een bepaalde prikkel toedoent? Laten ze de prikkel toe? Duwen ze iets weg? Hoe krijg je hun aandacht? Zijn ze (on)rustig? Naar wat kijken ze? Wat grijpen ze vast?...

Dit is niet altijd even eenvoudig. Maar als begeleider is het belangrijk om die signalen zoveel mogelijk op te vangen.

Is smog belangrijk?

Bij kinderen die in hun dagelijks leven smog gebruiken, is smog ook belangrijk tijdens het snoezelen. Dit om structuur en duidelijkheid te bieden aan het kind. Bijvoorbeeld: emoties door het kind laten benoemen (vb. bang), verwoorden hoe het materiaal aanvoelt (vb. koud), even wachten, rustig zijn..

Hoe zie je dat het een snoezelsessie effect heeft?

Ik vind het mooi om te zien als onze kinderen/jongeren met een grotere zorgvraag rustiger zijn op het einde van een snoezelsessie. Dit wil zeggen dat ze genoten hebben, bij deze kinderen/jongeren is dit belangrijk.

Bij onze 'sterkere' kleuters (kleuters die dingen kunnen vastgrijpen) vind ik het belangrijk dat ze het materiaal zelf gaan ontdekken en hun zintuigen geprikkeld worden. Wanneer ze hun aandacht even kunnen richten op het materiaal, vind ik persoonlijk dat een snoezelsessie effect heeft.

Hoelang duurt een snoezelsessie bij jullie?

Dit is wat afhankelijk van de gemoedstoestand van onze kinderen/jongeren en van wat er verwacht en aangeboden wordt. Meestal duurt een sessie een 30tal minuten. Wanneer het een snoezelactiviteit is waarbij het vooral gaat over het genieten ("doezelen"), waarbij de begeleider prikkels aanbiedt en de client geniet, dan kan een snoezelsessie langer duren (bij cliënten met een grote zorgvraag).

Gebeurt een snoezelsessie individueel of in groep?

Onze snoezelactiviteiten gebeuren in groep omdat het individueel werken bijna niet mogelijk is (ifv aanwezig personeel).

Hoe pakken jullie een snoezelmoment aan?

Dit is wat afhankelijk van met welke groep er gesnoezeld wordt:

Leefgroep met kinderen/jongeren met een grote zorgvraag: De snoezelruimte is op voorhand ingericht zodat er een rustige sfeer is. De kinderen zitten in zitschelp/stoel, zitzak of liggen op het waterbed. Er worden prikkels door de begeleider toegediend. Ikzelf let er op dat er een afwisseling is tussen auditieve, visuele, tactiele en olfactorische prikkels. Ik, als begeleider, doe alles bij het kind met het materiaal, omdat deze doelgroep niet zelf tot ontdekken komt.

In de leefgroepen met kleuters met een ontwikkelingsachterstand (kinderen die zelf nog tot ontdekken komen): hier wordt gestructureerd gewerkt, heel vaak met eenzelfde verloop. Er wordt materiaal (met één prikkel aangeboden) zodat de kinderen dit kunnen ontdekken. Op het waterbed worden de verschillende lichtjes één voor één aangestoken. In één leefgroep wordt er tijdens het snoezelen ook gewerkt aan lichaamsgewaarwording en het benoemen van de lichaamsdelen.

Zijn er bepaalde thema's die aanspreken?

Wij werken niet echt met een thema.

Visuele prikkels in een donkere ruimte spreken aan bij onze kinderen/jongeren en sterke auditieve prikkels zijn ook leuk.

Hebben jullie nog tips?

Voor Jomba – Kazou West-Vlaanderen (organisatie die kampen organiseert voor kinderen met een beperking) heb ik enkele jaren geleden een mobiele snoezelkast gemaakt. Misschien is het voor jullie interessant om eens contact op te nemen met Kazou West-Vlaanderen.

Ronny Vanoosthuyse en Joep Derie zullen zeker ook meer informatie kunnen geven over snoezelen en snoezelmateriaal.

Vks Kuurne**Bachelorproefgroep: VZW De Stroom**

Amber Vandenberghe, Femke Swaenepoel, Inke Goffin, Jolien Gijssels, Kelly Tolpe, Kenneth Decrock, Laura Lefebvre & Ward Bostoën

Onderzoeksvragen voor werkveldbezoeken.**Wat zijn de aandachtspunten en bij het ontwikkelen van een snoezelruimte?**

Wij kozen ervoor om onze snoezelruimte in te kleden volgens een thema. Het werd een snoezelbos. Alle aanwezige materialen, ruimteinrichting zitten volledig in die sfeer.

Alle materialen moeten duurzaam en bovenal veilig zijn. Kinderen moeten ten volle kunnen experimenteren en exploreren met alle zintuigen.

Er werd sterk geïnvesteerd in rustgevende materialen: een waterbed – bubble unit – kleurenprojector – ballenbad.....zijn aanwezig. Daarnaast heel veel zelf gemaakte materialen, verbruiksmaterialen (vb. kinetisch zand..), kijk-, voel- en doematerialen zijn aanwezig. We blijven ieder jaar opnieuw investeren in vernieuwingen.

Wat mag er niet in?

Alles wat vlug kapot gaat, hoort niet in een snoezelruimte thuis.

Welke duurzame materialen worden er gebruikt?

Het is belangrijk dat een werkgroep om de 6 weken samenkomt om het snoezelbos te vernieuwen, herstellen, aan te passen aan de periode van het jaar, up-to-date te houden.

Waar kunnen we deze materialen vinden?

Heel wat speciaalzaken voor het onderwijs (firma's als Baert) verkopen snoezelmateriaal. Daarnaast kan je in de detailhandel (vb. Action, Colruyt, dreamland, rommelmarkten....) heel wat materiaal vinden dat bruikbaar is in een snoezelruimte. Zelfgemaakte materialen zijn zeker en vast ook een meerwaarde. Deze vragen een constante vernieuwing daar ze meestal vlugger versleten zijn dan aangekochte materialen.

Welke kleuren zijn goed om te gebruiken?

Ik denk alle kleuren zolang er een cohesie is tussen de gebruikte kleuren. Zolang er een bepaalde sfeer in een bepaald thema gecreëerd wordt, kan je spelen met kleuren. (Geen overdaad maar samenhang)

Wat zijn de extra noden bij kinderen met een beperking?

Daar wij een school gewoon kleuteronderwijs zijn, kan ik hier moeilijk op antwoorden. Wij merken dat snoezelen met heel drukke kinderen niet altijd tot het gewenste resultaat leidt. Te veel prikkels, te veel indrukken die ze moeilijk kunnen verwerken. Voor de peuters een unieke ervaring waar ze heel sterk van genieten. Al onze klassen gaan graag naar het snoezelbos.

Hoe leiden jullie bij kinderen af wat de noden zijn wanneer ze niet kunnen communiceren?

Niet veel voorkomend. Peuters communiceren minder maar de ervaring van de leerkracht zorgt ervoor dat ze de kinderen goed kan lezen. Kls geven non-verbaal aan waarvan ze genieten.

Is smog belangrijk?

Niet voorkomend.

Hoe zie je dat het een snoezelsessie effect heeft?

Kls staan te trappelen om mee te mogen naar het snoezelbos. (we nemen altijd kleine groepjes mee, kls gaan dus elk om beurt.) Na de sessie zijn ze heel rustig, vertellen ze over hetgeen gebeurd is in het bos.

Hoelang duurt een snoezelsessie bij jullie?

Een sessie duurt tussen de 30 à 45 minuten afhankelijk van de leeftijd van de kinderen.

Gebeurt een snoezelsessie individueel of in groep?

De klasjuf neemt 8 tot 10 kinderen mee.

Hoe pakken jullie een snoezelmoment aan?

Alles verloopt volgens hetzelfde stramien.
 * Juf komt aan bij het snoezelbos. Kls en juf doen schoenen uit.
 Via i-pad bedient juf de verlichting en muziek in het snoezelbos.
 * In het bos wonen Snoezel en Doezel, 2 kabouters. Kls gaan een goedendag zeggen, gaan gesprek aan met de kabouters.
 * Kls verzamelen onder de sterrenhemel. Juf brengt act om in de sfeer te komen (kan yoga zijn, kan shernborn zijn, kan verhaal zijn, kan voelact zijn....)
 * Kls gaan naar vertelzolder bij de dieren van het bos. Daar gebeurt 2de act.
 * Kls glijden via glijbaan naar beneden en verkennen de andere ruimtes in het bos (waterbed, lichtgang, ballenbad, voelboom, exploreertafel).
 * Juf kan een aanbod doen met materiaal uit de kast. (geluidenlotto, voelzakken.....)

- * Kls verzamelen weer onder de sterrenhemel voor de relaxatie.
- * Afscheid van Snoezel en Doezel

Zijn er bepaalde thema's die aanspreken?

Doorheen het jaar verandert het snoezelbos van inkleding.
We kiezen ervoor om mee te gaan met de gebeurtenissen in het jaar (seizoenen en feesten)

- * lente
- * winter
- * zomer/vakantie
- * Kerst
- * Herfst
- * Begin van het schooljaar

Hebben jullie nog tips?

Zorg dat alles in makkelijke bakken (op wielen) op te bergen is.
Zorg voor veel materialen die verwondering opwekken bij de kinderen.

De kindervriend**Bachelorproefgroep: VZW De Stroom**

Amber Vandenberghe, Femke Swaenepoel, Inke Goffin, Jolien Gijssels, Kelly Tolpe, Kenneth Decrock, Laura Lefebvre & Ward Bostoen

Onderzoeksvragen voor werkveldbezoeken.**Wat zijn de aandachtspunten en valkuilen bij het ontwikkelen van een snoezelruimte? Wat mag er niet ontbreken en wat mag er niet in?**

- Verschillende inzichten van begeleiders (Begeleider, logo, ergo). Letten op verschillende zaken
- Niveau van het kind
- Afscheiden van verschillende ruimtes
- Geen gevaarlijke elementen (elektriciteitskabels)
- Hygiëne, zaken kunnen ontsmetten, wassen...
- Structuur aanbieden en ritueel

Welke duurzame materialen worden er gebruikt en waar kunnen we deze vinden?

- Hout, nepgras, schijfsysteem voor voelpanelen, betonnet,
- Zaken die kapot gaan zijn er altijd.
- Action
- Bij hen kost zelf maken ook geld, door de uren van de begeleiders
- Wanneer je werkt met verschillende thema's zorgen dat je dit elk jaar opnieuw kan gebruiken en kan opbergen.

Welke kleuren zijn goed om te gebruiken?

- De kindervriend zet hier niet op in.
- Nederland: witte ruimte zorgt voor rust
- Doorzichtige ballen en flesjes
- Kleuren sorteren

Wat zijn de extra noden bij kinderen met een beperking?

- Taal: duidelijk en kort. Woorden zijn vluchtig, beperkt tot essentie.
- Structuur: consequent zijn, kind moet zich veilig voelen

- Tactiele en verschil tussen hard en zacht
- Uitzoeken van niveau van functioneren (verstandelijke leeftijd)

Hoe leiden jullie bij kinderen af wat de noden zijn wanneer ze niet kunnen communiceren? Is smog belangrijk?

- Smog is niet zomaar vrij, maar het is wel een pluspunt dit te kunnen
- Kinderen gaan dit vaak zelf gebruiken en eventueel kan je zelf vragen aan de kinderen om het te tonen
- Vooral aftoetsen bij het kind: verbaal en non-verbaal. Aanvoelen als er iets is, maar wat het is weet je niet. wordt makkelijker wanneer je het kind vaker leert kennen.
- Vooral non-verbale communicatie

Hoe zie je dat het een snoezelsessie effect heeft?

- Anders wordt een andere reactie gezien, zoals gooien met materiaal

Hoelang duurt een snoezelsessie bij jullie? Hoe zouden jullie dit begeleiden?

- Half uur is al veel: afhankelijk van kind tot kind, soms is nodig het kind opnieuw te betrekken bij het materiaal
- Begeleidt

Gebeurt een snoezelsessie individueel of in groep? Wat is de aanpak van het snoezelmoment?

- In groep met 3 à 4 kinderen. Soms ook 1 kindje. Soms 5 à 6 kindjes, dan splitst de begeleider de kinderen op. Begeleider moet inschatten wie het alleen aan kan en wat het alleen aankan.
- Ritueel aanbieden: jassen weg, schoenen uit, meestal beginnen met snuffelen (experimenteel materiaal) en eindigen met duffelen.
- Geen indoor speelplein. Begeleider bij en naast het kind en toezicht houden

Zijn er bepaalde thema's die aanspreken?

- Verkleden, met water spelen
- Ene thema is aantrekkelijker dan het andere voor elk kind

Hoe zien jullie een mobiele snoezelruimte en hebben jullie nog tips?

- Brede doelgroep, veel variatie. Type 1 begrijpt een dobbelsteen, type 2 niet
- Voorbereidend verhaal hangt af van doelgroep

- Stof, gordijnen, boxen
- Op speelplein vaak nog de mobielere kinderen. Wanneer kinderen minder mobiel zijn, zijn ouders wantrouwig en gaan ze minder vaak naar het speelplein

Extra

- Werken met geuren: octopus
- Open en dicht doen
- Verrassing (soms dan wel naar het vaste)
- Massage (pluim, hard, koud...)
- Magneetwand (voor tekeningen)
- Bellen blazen
- Vergieten
- Krabpaal aan boom
- Borstels
- Vormen aan een touwtje om ergens in te stoppen
- Pomponnen
- Muziek
- Vloer van piano
- Stoelbekleding
- Blotevoetenpad: borstels, maïs, proppen papier, zand, dopjes...

De Vleugels**Bachelorproefgroep: VZW De Stroom**

Amber Vandenberghe, Femke Swaenepoel, Inke Goffin, Jolien Gijselinck, Kelly Tolpe, Kenneth Decrock, Laura Lefebvre & Ward Bostoën

Onderzoeksvragen voor werkveldbezoeken.

De Vleugels heeft 3 snoezelruimten.

- Snoezelruimte Zuidkant: personen met een heel zware fysieke en geestelijke beperking
- Snoezelruimte die ook wordt gebruikt door de school
- Snoezelruimte in veranda

Er is ook de mogelijkheid tot snoezelen in de tuin.

Wat zijn de aandachtspunten bij het ontwikkelen van een snoezelruimte?

De ruimte neutraal en basic inrichten. Er wordt altijd gewerkt met een thema, afhankelijk van de ruimte die zij hebben en van de doelgroep die de ruimte gebruikt. Het is belangrijk om zich te focussen op één enkele prikkel.

Een veelheid aan prikkels, kan afhankelijk van persoon, een ander effect hebben. Dit moet je per individu bekijken.

Wat mag er niet in?

Breekbare materialen, zoals spiegels, glas etc.

Welke duurzame materialen worden er gebruikt?

De materialen die wij gebruiken worden vooral zelf gemaakt. Dit proberen we zo veel mogelijk te doen met onze bewoners. We proberen te werken met materialen die lang meegaan, zoals hout, plastic, kuismateriaal, doeken. We gebruiken ook natuurlijke elementen. Wij hebben een kruidenbak, hier kunnen de bewoners ruiken aan de kruiden, de textuur voelen en het kruid ook proeven.

Waar kunnen we deze materialen vinden?

Aldi, action, maar ook recycleren. Wij hebben ook eens gewerkt rond het thema reizen. Wij hebben dan veel materiaal gekregen van het reisbureau ISIS reizen. Zeker eens langsgaan bij winkels voor restjes.

Welke kleuren zijn goed om te gebruiken?

Wij focussen niet op kleuren. De bewoners worden altijd begeleid, heel vaak kunnen ze niet alleen zien.

Opm. er werd veel groen en blauw opgemerkt in de snoezelruimtes.

Wij staan niet stil bij genderstereotype kleuren. Het gaat om de emoties en beleving die het kleur oproept. Onze bewoners staan daar niet bij stil.

De snoezelruimte op zich is meestal wit, wij gebruiken dan gekleurde hoeslakens om een bepaalde sfeer te creëren.

Wat zijn de extra noden bij kinderen met een beperking?

Wij beschikken in elke ruimte over spiegels (behalve in de veranda). Deze spiegels zijn nuttig wanneer wij achter de bewoners zitten. Op deze manier kunnen wij namelijk de reacties van de bewoners zien en weten wij of ze het aangenaam vinden of niet.

Hoe leiden jullie bij kinderen af wat de noden zijn wanneer ze niet kunnen communiceren?

Wij kennen onze bewoners zeer goed. Wij weten wat een bepaalde beweging, reactie of mimiek betekent. De spiegels helpen hierbij. Ik denk dat dit voor jullie moeilijker zal zijn, omdat jullie de doelgroep niet persoonlijk kennen.

Is smog belangrijk?

Ik gebruik dit persoonlijk minder en ben niet op de hoogte van andere begeleiders.

Hoe zie je dat het een snoezelsessie effect heeft?

We proberen met bepaalde bewoners de voorwerpen zelf te maken. We hebben een vermoeden dat zij dit tot op een bepaald niveau beseffen. Dit doordat ze reeds lange tijd bezig zijn met het thema en door het herhalen van de activiteit (bv. wij werken soms met muziekinstrumenten, de eerste keer loopt dit moeizaam, maar na enkele keren merk je dat de bewoners weten wat ze te wachten staat en soms zelf initiatief neemt voor de volgende stap.

Hoelang duurt een snoezelsessie bij jullie?

Een snoezelsessie duurt ongeveer een 30 minuten. Bij ons snoezelt niet iedereen wekelijks. Dit is niet mogelijk. Er zijn wel een 10 tal bewoners die wekelijks snoezelen. Dit zijn de bewoners die het echt nodig hebben.

Gebeurt een snoezelsessie individueel of in groep?

Beide.

Ofwel gebeurt dit in groep van drie à vier bewoners met één begeleider. Het snoezelen duurt dan meestal één uur. Individueel is ook met één begeleider en duurt het snoezelen 30 minuten.

Hoe pakken jullie een snoezelmoment aan?

Wij hebben niet echt een uitgebreid stappenplan. Wel hebben we enkele vaste gewoontes.

1. Schoenen afdoen, dit gebeurt buiten het lokaal.
2. Binnen lokaal: de bewoners installeren, hen de tijd geven om te wennen aan de sfeer en ruimte. Hen soms stimuleren door bij hen te gaan zitten, een knuffel te geven of door vragen te stellen over de ruimte (bv. vind je het hier mooi?), hen materiaal aanreiken of zelf met materiaal bezig zijn en de bewoners tot ons te laten komen.

3. Wij hebben geen eindritueel. Behalve het mondeling aankondigen, hen terug te tijd geven om de schoenen aan te doen en het lokaal te verlaten.

Snoezelen is alles op zijn beloop laten verlopen, maar als je merkt dat er interesse is, moet je dit stimuleren.

Iedere snoezelruimte beschikt over een handleiding. Dit is een A4 blad. Waarop al rijmend de mogelijkheden van de snoezelruimte staan en eventuele tips voor het gebruik.

Zijn er bepaalde thema's die aanspreken?

Het thema reizen sprak de bewoners enorm aan. Ook kabouters en sprookjes populaire thema's.

Hebben jullie nog tips?

Rust creëren
Voor snoezelen moet je tijd nemen en tijd geven.
Wij werken ook met prentenboeken. Wij vertellen de bewoners een verhaal en halen bij sommige passages voorwerpen te voorschijn. Of laten de bewoners zich verkleden in het thema. Verkleden trekt enorm aan bij onze bewoners.
Wij gebruiken natuurlijke product om geur te stimuleren (bv. massageolieën), deze brengen we aan op het ondergoed. Zodat deze geen vlekken zou achterlaten of de kans op allergieën te verminderen.

Basale stimulatie is enorm belangrijk. Wij gebruiken dit ook als kennismaking met de bewoners. Op deze manier weten wij wat zij aangenaam of niet aangenaam vinden.

Bijlage 2: Foto's groepsproces

Fase 1: Aankoop caravan

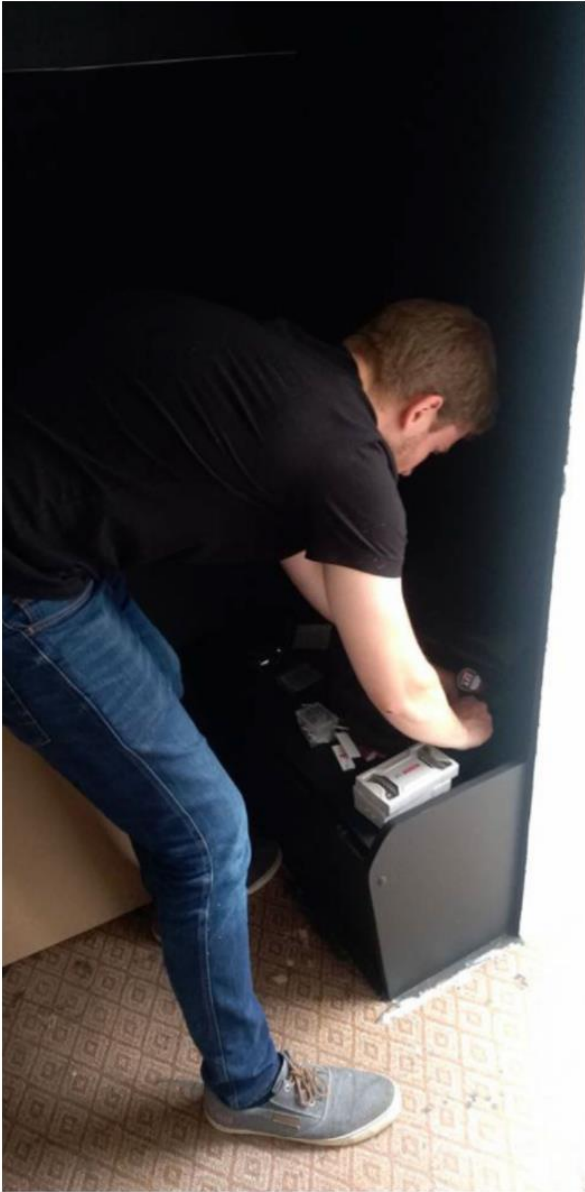
Fase 2: Afbreken

Fase 3: schilderen

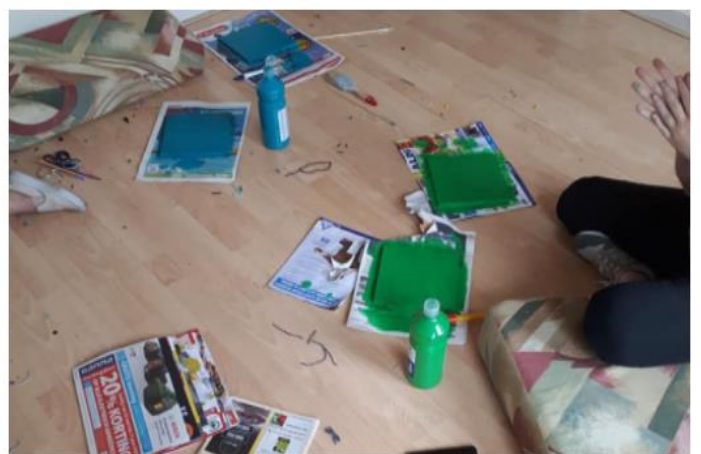
Fase 4: De basis inrichting

Fase 5: thema inrichting

Fase 6: Knutselen van snoezelmateriaal

Bijlage 3: Vragen kennismaking met VZW De Stroom

1. *Welke doelgroep hebben jullie specifiek voor ogen? (welke leeftijd, enkel kinderen of ook jongeren?)*

De doelgroep zijn kinderen tussen 3 en 15 jaar. De speelpleinwerking is inclusief, dit wil zeggen dat er zowel kinderen met een beperking als kinderen zonder beperking naar het speelplein mogen komen. VZW De Stroom organiseert twee speelpleinwerkingen, Kasper en Wasper. Onze snoezelruimte wordt voor deze doelgroep ontworpen.

2. *Wat zijn uw verwachting van de snoezelruimte?*

De snoezelruimte moet mobiel zijn zodat ze deze kunnen verplaatsen tussen hun speelpleinwerkingen. Verder willen ze op termijn deze snoezelruimte ook inzetten voor andere initiatieven. Het doelpubliek zal bestaan uit ongeveer acht kindjes per snoezelsessie. Ze verwachten een mobiele snoezelruimte die tegemoet komt aan de verschillende zintuigen.

3. *Wat hopen jullie te bereiken met de snoezelruimte?*

Ze hebben de nood ervaren aan snoezelen bij kinderen. Van hieruit is ook hun projectvraag gegroeid. Met hun mobiele snoezelruimte willen ze dan ook aan deze nood tegemoet komen. Ook willen ze beleving creëren op een lager niveau. Ze ervaren dat kinderen nood hebben aan rustmomenten en dit willen ze door het snoezelen dan ook creëren.

4. *Wat is de huidige stand van zaken in verband met snoezelen binnen het werkveld?*

Het snoezelen vindt steeds meer ingang binnen het werkveld. Ook in de maatschappij wint het steeds aan populariteit. Vroeger werd dit vooral gebruikt voor mensen met een beperking, nu is het doelpubliek veel uitgebreider.

5. *Zijn er reeds documenten in verband met snoezelen of het tot stand komen van het project binnen de organisatie?*

VZW De Stroom beschikt over enkel documenten in verband met snoezelen afkomstig van de vorming die hierrond gevolgd werd. Ook 'Het Grote Snoezelboek' is aanwezig binnen VZW De Stroom, hier mogen we gebruik van maken.

6. *Wat is het voorziene budget?*

VZW De Stroom voorziet €1000 budget, hier zit wat marge op afhankelijk van het belang van de aankopen die over het budget gaan. We zijn vrij in het besteden van dit budget. We houden een Excel lijst bij met de uitgaven. Wanneer er grote bedragen (boven €50) worden uitgegeven leggen we dit eerst voor aan onze contactpersoon binnen VZW De Stroom (Trish Berten). Over kleine bedragen beslissen we zelf, dit vullen we aan in het Excel bestand.

7. *Is er sprake van prefinanciering? Hoe en wanneer wordt die uitbetaald?*

Nee, alles wordt contant of met bancontact betaald. Een aankoopbewijs (factuur, kasticket) is wel noodzakelijk.

8. *Welke materiële middelen zijn beschikbaar?*

VZW De Stroom heeft reeds materiaal die kan gebruikt worden voor het maken van snoezelvoorwerpen. Hier mogen we aanspraak op maken.

9. *Waar moet/mag gewerkt worden?*

VZW De Stroom biedt ons aan om op maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag bij hen te werken. Op woensdag is dit niet mogelijk.

10. *Hoe verloopt de communicatie met de opdrachtgever?*

Omdat VZW De Stroom graag heeft dat we bij hen werken zal de communicatie voornamelijk mondeling verlopen. Ook krijgt Trish iedere avond het verslag van de afgelopen dag. Met vragen kunnen we zowel telefonisch als via mail bij haar terecht als we deze niet mondeling kunnen stellen.

11. *Hebben jullie reeds al iets ondernomen i.v.m. snoezelen?*

VZW De Stroom heeft een samenwerking MFC De Kindervriend, zij beschikken over een snoezelruimte waarvan VZW De Stroom gebruik mag maken. Binnen de organisatie is er een medewerker (onze contactpersoon) die reeds een vorming volgde rond snoezelen.

12. *Waar gaat de eindpresentatie door?*

De stroom verwacht geen mondelinge eindpresentatie, men ziet de activiteit (try-out) ter vervanging van een eindpresentatie. De Stroom zal ook aanwezig zijn op deze activiteit.

13. *Wat is de deadline voor onze mobiele snoezelruimte?*

De deadline voor de mobiele snoezelruimte loopt gelijk met de deadline voor het indienen van het eindrapport. Wel zou VZW De Stroom graag hebben dat we ze al eens uittesten voor deze deadline.

14. Wat zijn valkuilen waar we zeker rekening mee moeten houden met betrekking tot het project?

Vanuit eerder projectwerk heeft VZW De Stroom ervaren dat communicatie enorm belangrijk is om te verhinderen dat er misverstanden ontstaan. Als aandachtspunt gaven ze ook mee zeker rekening te houden met een realistische tijdsplanning.

15. Verwachten jullie ook het uitgeschreven eindrapport?

Ja, dit willen ze graag ontvangen. De handleiding die we maken bij onze mobiele snoezelruimte wordt ook aan VZW De Stroom overhandigd.

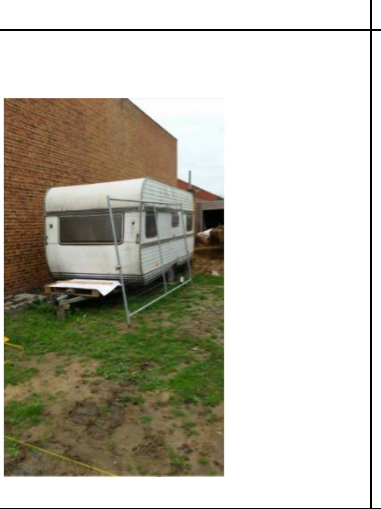

Bijlage 4: Lijst caravans

Foto	Afmetingen	Prijs	Waar	Wie gecontacteerd	Reden wel/niet
	L: 4m B: 2.05m H: 2.56m	400	Caravan-Expo Ronse	Verkoper	We vonden de caravan vrij klein voor deze prijs.
	Niet weergegeven	450	https://www.facebook.com/marketplace/item/1475554825875881/ Brussel	Geen contact opgenomen	Staat al zeer lang op de pagina, ondanks de lage prijs en de afstand is groot.

	Niet weergegeven	500	https://www.facebook.com/marketplace/item/193021838003270/ Horebeke	Nel Aelgoet (door Inke)	Deze was momenteel gereserveerd. De verkoopster houdt ons op de hoogte indien dit niet doorgaat.
	L: 3,05m B: 1.71m H: 1.90m	Niet weergegeven	https://www.zoekertjes.net/auto-onderdelen/aanhangwagens/sirius-g305-gesloten-aanhangwagen-en-laadklep-deur-1195728.html Tongerlo	KSA solutions (door Kelly)	Niet precies wat we zoeken. Als het mogelijk is zouden we liever voor een caravan gaan.

	L: 4m B: 2m H: /	395	https://www.2dehands.be/caravans-kamperen/caravans/wilk/wilk-ci-speelcaravan-400069092.html Veen (Nederland)	Geen contact opgenomen	Dit is een grote afstand.
	Niet weergegeven	600	https://www.facebook.com/marketplace/item/802559316600637 La Louvière	Geen contact opgenomen	Dit is een grote afstand en de caravan bevat geen papieren meer.
	Niet weergegeven	500	http://kamperen.tweedehands.net/caravans/toercaravan1.html Breskens (Nederland)	Geen contact opgenomen	Dit is een grote afstand.

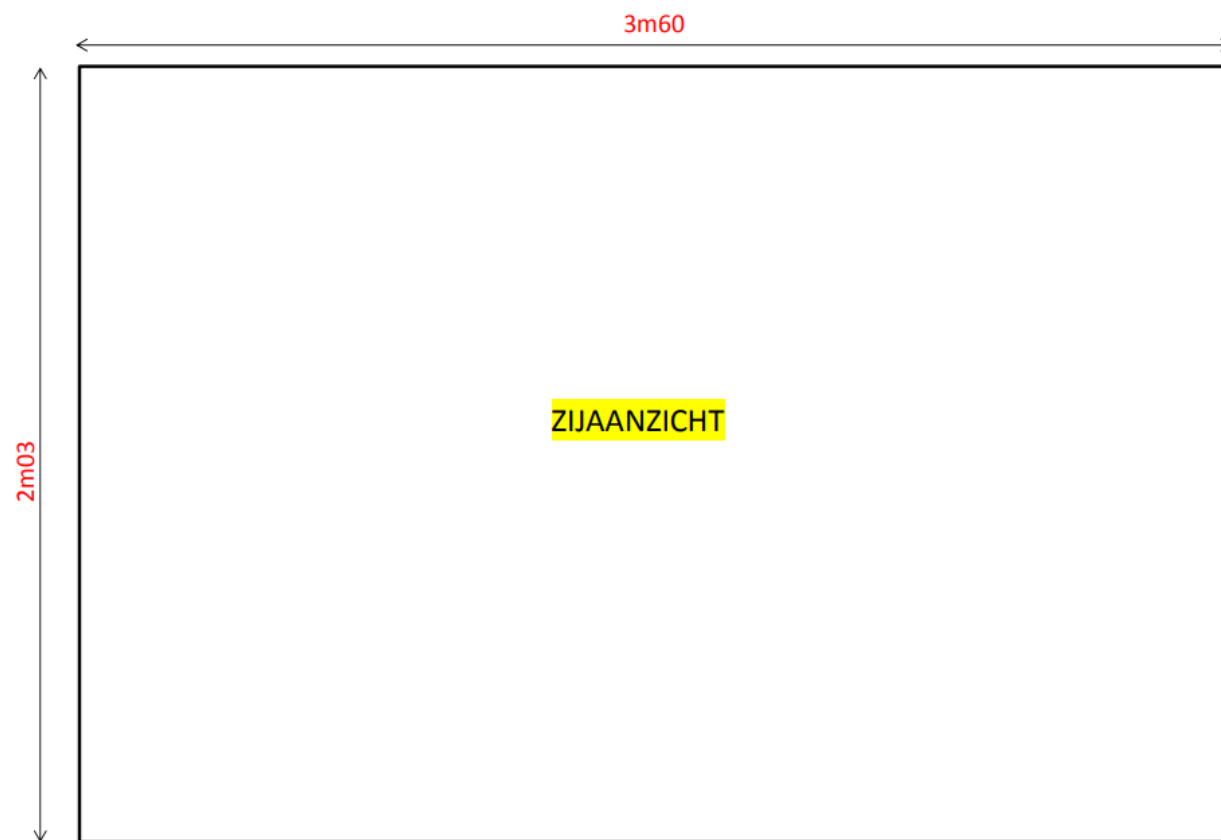
	Niet weergegeven	600	https://www.2dehands.be/caravans-kamperen/caravans/tabbert/caravan-750-kilo-422550029.html Meulebeke	Geen contact opgenomen	We hebben nog geen contact opgenomen, omdat we 600 euro veel vinden zonder meubels. We overwegen dit nog.
	Niet weergegeven	Gratis	https://www.facebook.com/marketplace/item/1971273909673802/ Meerhout	Duff Elastiek (door Jolien)	We hebben hier geen reactie op gekregen.
	Niet weergegeven	350	https://www.facebook.com/marketplace/item/1480547215387839/ Kortrijk	Kurt Vanheufferswyn (door Amber)	Deze was al gereserveerd toen we contact namen. Heeft laten weten dat

					ze verkocht was.
	Niet weergegeven	150	https://www.2dehands.be/caravans-kamperen/caravans/hobby/caravan-te-koop-419476516.html Brakel	Geen contact opgenomen	Er is geen signalisatie aanwezig.
	Niet weergegeven	550	https://www.2dehands.be/caravans-kamperen/caravans/overige-merken/caravan-roeck-418707666.html Kortenberg Meerbeek	Geen contact opgenomen	Er is reeds een bod uitgebracht van 700 euro op deze caravan.

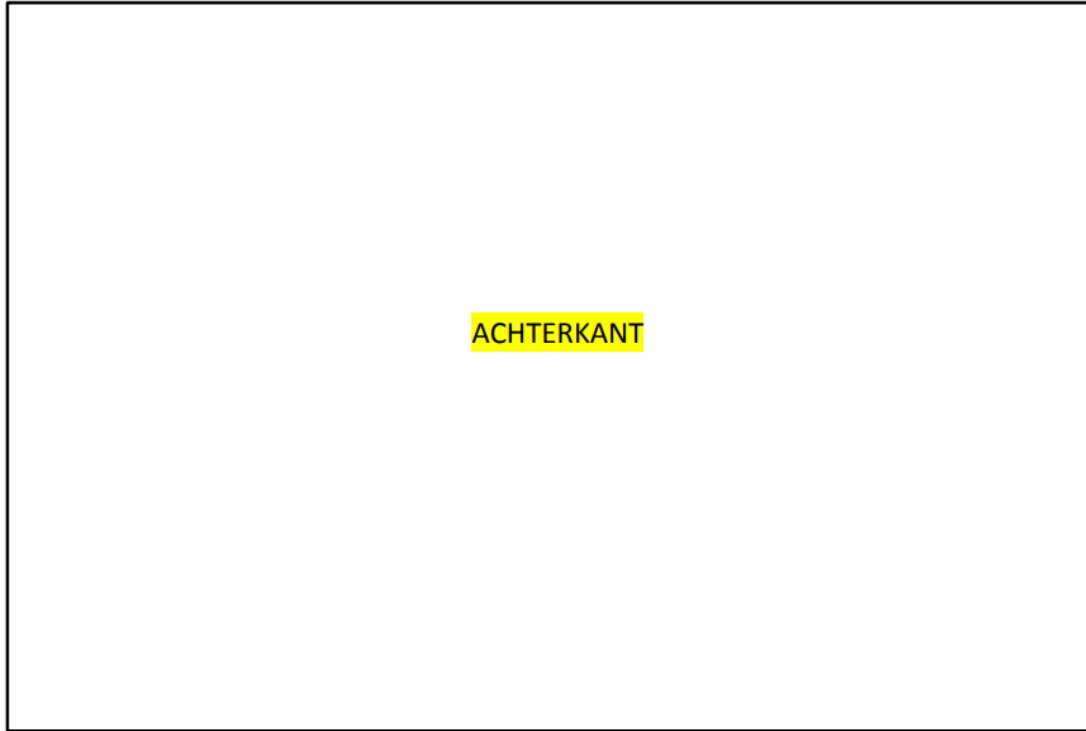
	L: 5.50m B: / H: /	800	https://www.2dehands.be/caravans-kamperen/caravans/overige-merken/zeer-propere-caravan-in-goede-422671429.html Vorselaar	Geen contact opgenomen	De afstand is groot en dit is ver boven ons budget.
	L: 4m B: / H: /	500	https://www.2dehands.be/caravans-kamperen/caravans/sterckeman/oude-caravan-voor-opmaak-of-423719077.html Kortenberg	Geen contact opgenomen	Deze caravan heeft van binnen veel opknapwerk en vinden we duur.
	L: 4m B: / H: /	795	https://www.2dehands.be/caravans-kamperen/caravans/overige-merken/astral-440-uit-begin-80-er-423610741.html Bocholt Kaulille	Geen contact opgenomen	De afstand is groot en ze is boven ons budget.

	Niet weergegeven	750	https://www.2dehands.be/caravans-kamperen/caravans/hobby/caravan-424247883.html Mol	Geen contact opgenomen	De afstand is groot en deze is boven ons budget.
	Niet weergegeven	450	https://www.2dehands.be/caravans-kamperen/caravans/lmc-m%C3%BCnsterland/caravan-424442102.html Ranst	Geen contact opgenomen	De afstand is groot.

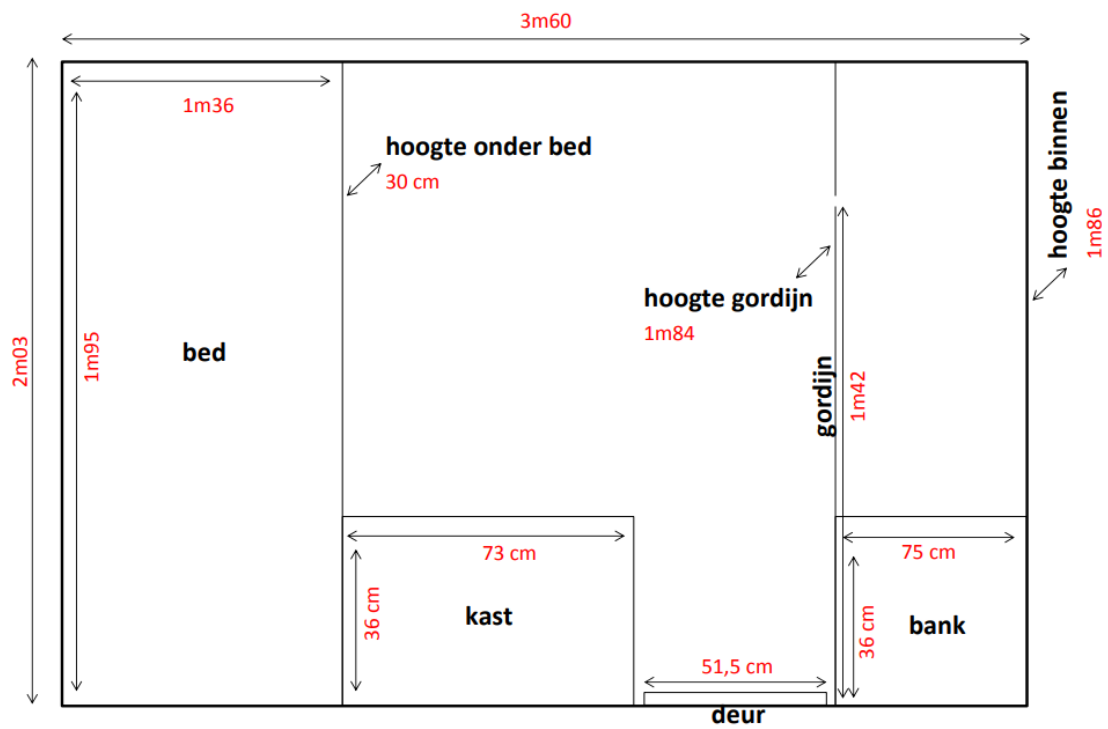
Bijlage 5: Plannen caravan

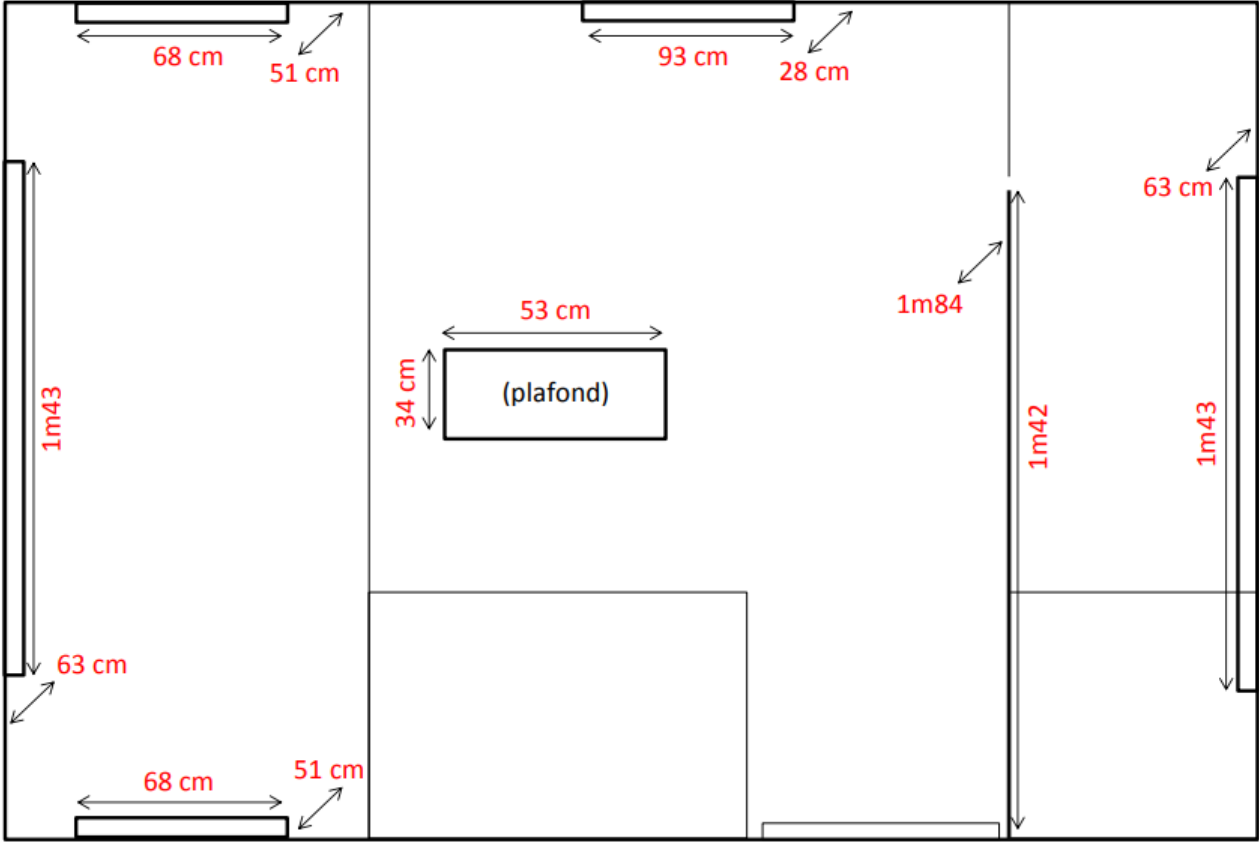
2m06

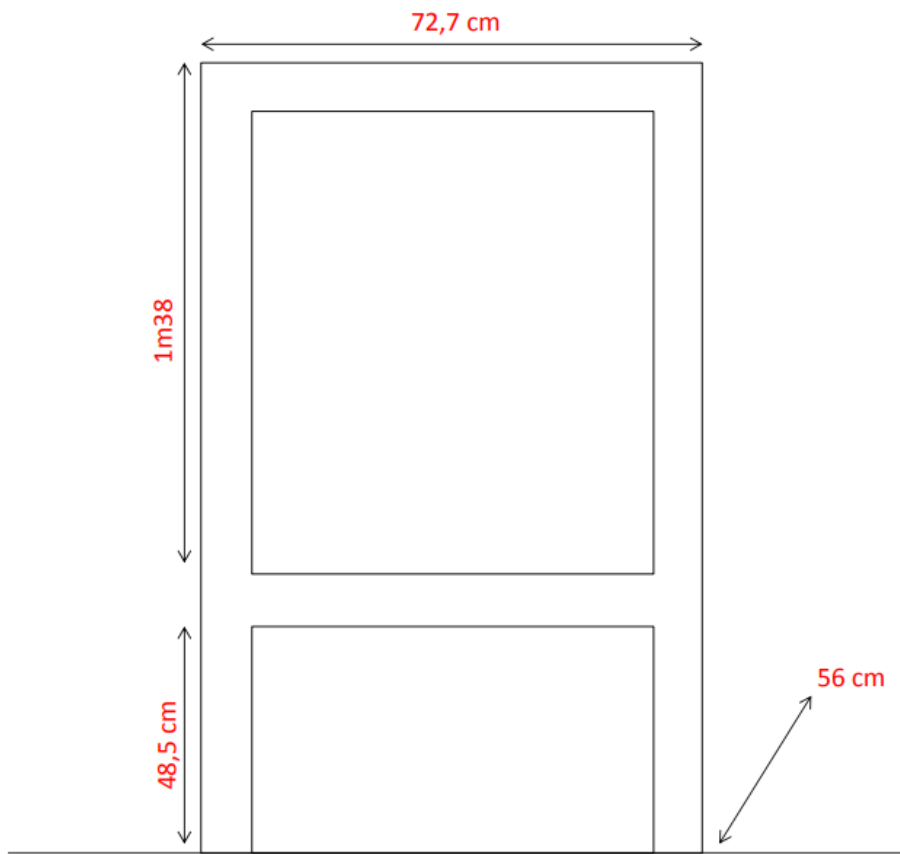
ACHTERKANT

BOVENAANZICHT

GORDIJNEN

KAST

Bijlage 6: Uitnodiging

Uitnodiging

Wanneer? Vrijdag 15 juni 2018 om 9u

Waar? Sint-Jozefsstraat 3

8790 Waregem

Wat? Voorstelling Bachelorproef ontwerpen mobiele snoezelruimte

We maakten als bachelorproef een mobiele snoezelruimte in opdracht van VZW De Stroom. Deze wordt voorgesteld op vrijdag 15 juni 2018 om 9u op de speelplaats van Zonneburcht Waregem.

Dit doormiddel van een korte rondleiding en de voorstelling van het concept. Hierop bent u van harte uitgenodigd.

Indien u aanwezig kan zijn op onze voorstelling

gelieve ons dan een seintje te geven

tegen woensdag 12 juni 2018 op femke.swaenepoel@student.vives.be

7: Folder

“Een wonderere wereld van zintuigen”

- Joep Derie & Ronny Vanoosthuysse

Contact

ORGANISATIE

VZW De Stroom
Sint-Janslaan 1
8500 Kortrijk

EMAIL

info@destroom.be

NUMMER

+32 (0)56/35 30 17

De Stroom vzw

www.destroom.be

katholieke hogeschool
Kortrijk 2019

't Spetterke

"Omdat jij een spetter bent!"

MOBIELE SNOEZELRUIMTE

WIE ZIJN WIJ?

Wij zijn acht studenten van Vives Hogeschool Kortrijk. Wij komen uit drie verschillende opleidingen binnen het studiegebied Sociaal-Agogisch Werk, Toegepaste Psychologie (Jolien Gijssels, Kelly Tolpe, Laura Lefebvre en Inke Goffin), Orthopedagogie (Amber Vandenberghe en Ward Bostoen) en Sociaal Werk (Femke Swaenepoel en Kenneth Decrock).

Voor onze bachelorproef kregen we de opdracht een mobiele snoezelruimte te ontwikkelen. Dit in opdracht van VZW De Stroom.

ONZE DOELGROEP

Onze opdrachtgever, VZW De Stroom, biedt een ruim vrijetijdsaanbod aan voor mensen met een (vermoeden van) beperking. Er zijn specifieke activiteiten voorzien voor zowel kinderen, jongeren als volwassenen.

Daarnaast gaat er speciale aandacht naar persoonlijke vrijetijds vragen. Ze vinden het belangrijk dat personen met een beperking de regie van hun eigen (vrijetijds)leven in handen kunnen nemen.

RUIMTES

Voor ons project kozen we om te werken met een mobiele caravan. Dit omdat deze makkelijk te verplaatsen is, de prijs lager is in vergelijking met andere mobiele middelen en dit toch voldoende ontdekkingsmogelijkheden biedt. De opdrachtgever maakte een verwijzing naar het gebruik van een caravan.

De mobiele snoezelruimte bestaat uit twee delen. Binnenin ligt de focus op het doezelen, zo worden prikkels van buitenaf uitgeschakeld. In de binnenruimte is er een onderscheid tussen een witte ruimte met een bed en een fluo-ruimte.

Buiten vindt het snuffelen plaats. Dit is het experimenteren met - en ontdekken van materiaal.

MATERIAAL

Er zijn basismaterialen die standaard in de snoezelruimte aanwezig zijn, ongeacht het thema. Daarnaast werken we met twee thema's 'natuur en dieren' en de kleur 'blauw'.

Met onze materialen proberen we vier zintuigen te prikkelen. We kozen ervoor om vier zintuigen te stimuleren en geen vijf. Smaak prikkelen we niet, omwille van praktische redenen (allergieën, houdbaarheid voedsel,...).

Bijlage 8: Evaluatiefiche

Evaluatiefiche eindactiviteit

De evaluatiefiche is gebaseerd op de Joeron-methodiek ((Derie & Vanoosthuysse , 2018)

1. Ruimtes: Indeling, structuur, veiligheid

2. Aangeboden voorwerpen: Dosering/ selectiviteit/ Veiligheid

3. Feedback van de kinderen: Hoe hebben de kinderen het snoezelen beleefd?

4. Feedback van jezelf: Hoe hebben wij het snoezelen ervaren?

5. Tijdsindeling: Duur/ Timing

Bijlage 9: Lijsten snoezelmaterialen per box

MASSAGEKOFFER

- Badspons op stok roze
- Veer van een pauw
- Gekleurde badspons
- Witte badspons
- Massagestok met gele decoratiedraad
- Massagestok met geel zeemvel
- Massagestok met ballonnen
- Massagestok met roze pompon
- Massagestok met rode mousse bal
- Plumeau
- Gele veer
- Massagehandschoen
- Egelbal: 2 stuks

KIJKBOX

- Kijkflesjes: 13 stuks
- Kijkzakjes: 16 stuks
- Bellenblazers
- Kijkbuis: 3 stuks
- Spiegel: 2 stuks

GELUIDSBOX

- Regenbuizen: 2 stuks + 1 stuk die niet in de bak past
- Schudbuizen: 11 stuks
- Schudbol

VOELBOX

- Voelzakjes: 8 stuks
- Rups
- Voelkubus

FLUOBOX

- Diadeem: 2 stuks
- Magneten: 24 stuks
- Kijkzakjes: 3 stuks
- Dromenvanger
- Slinger van rietjes
- Plumeau
- Mandala's: 6 stuks
- Fluo planeet: 2 stuks

VOELPANELENBOX

- Kleine voelpanelen: 11 stuks
- Grote voelpanelen: 4 stuks

GEURBOX

- Geurpotjes: 6 stuks (Lavendel, Eucalyptus, Munt, Vanille, Basilicum, Jasmijn)
- Textielverfrisser voor binnen (niet in bak)

VOELKOFFER

- Voelkoffer met gaten bovenaan (zachte koffer)
 - o Pompons: 9 stuks
 - o Voelhandjes: 2 stuks
 - o Stoffen handjes en voetjes: 3 stuks

- Gele mousse bal: 1 stuk
- Voelkoffer met gat aan de zijkant (harde koffer)
 - Grote duploblok: 1 stuk
 - Kleine duploblok: 2 stuks
 - Nepfruit: 5 stukjes
 - Mandje: 1 stuk
 - Nep ei: 1 stuk
 - Mickeymousse popje: 1 stuk
 - Houten blok: 10 stuks

DECORATIEBOX

- Badspons gekleurd: 3 stuks
- Witte badspons: 1 stuk
- Herfstbladslinger
- Groene bladslinger
- Bloemetjes met verlichting
- Slinger met parels
- Pomponslinger
- Haardroger
- Stofslinger
- Losse pompons: 6 stuks
- Discobal: 1 stuk

MUZIEKBOX

- Xylofoon: 2 stuks
- Tamboerijn: 1 stuk
- Castagnetten: 2 stuks
- Sambabal: 1 stuk
- Trommel: 1 stuk
- Stok om muziek te maken: 3 stuks
- Handklapper: 1 stuk

VARIA

- Strandbal met blauwe vloeistof
- Blauwe paraplu met 8 slingers
- Telefoon
- Telraam
- Tol: 3 stuks
- Speelkubus: 1 stuk
- Blotevoetenpadtegels: 8 stuks+2 bakjes voor zand en water
- Kruiptunnel: 1 stuk
- Vogelhuisje: 1 stuk
- Kijklades: 2 stuks (in kast fluoruimte)
- Wallie de Octopus: 1 stuk
- Fietswiel: 1 stuk
- Zitzak: 1 stuk
- Beer met hartslag: 1 stuk
- Bluetoothspeaker: 1 stuk
- Bed: Oranje rond kussen (1 stuk), Kussen (4 stuks+1 kleintje), Handpop (4 stuks), Fleecedeken (2 stuks), Knuffels (13 stuks).